

ภาคผนวก ง

คู่มือการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

คู่มือ

รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภท
สามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

คู่มือ

รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ
ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้วิจัย

นายสมัย ชารมาลัย นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะเพื่อการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลและพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กระบวนการพัฒนาและผลที่ต้องการ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำต่างๆ ในการจัดทำคู่มือรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นายสมัย ชารมลัย

นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

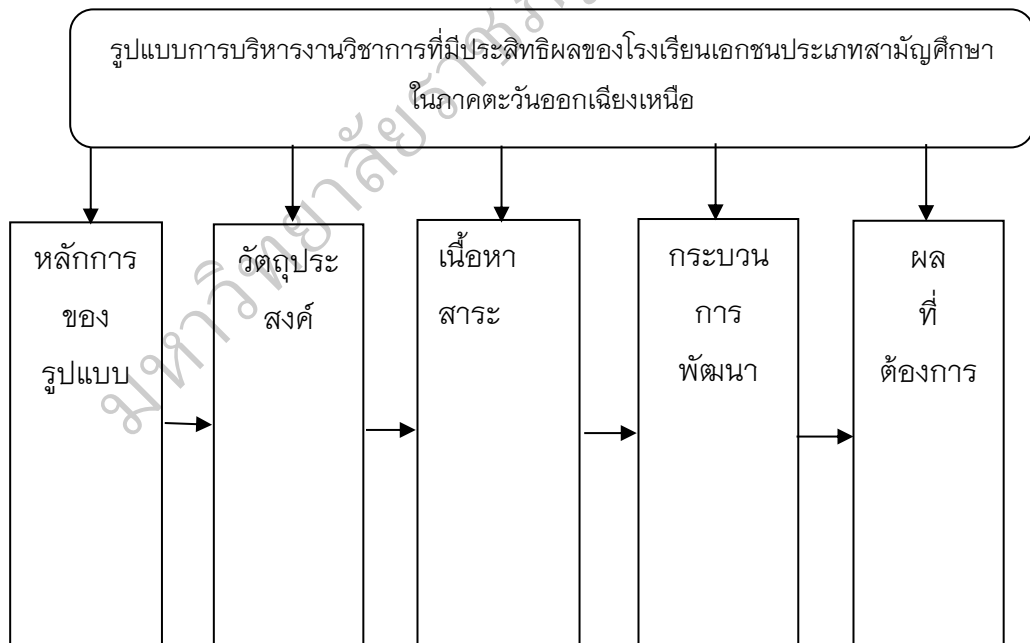
เรื่อง	หน้า
คำนำ	
รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภท สามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....	1
- หลักการของรูปแบบ.....	2
- วัตถุประสงค์.....	2
- เนื้อหาสาระ.....	3
- กระบวนการพัฒนา.....	5
- ผลที่ต้องการ.....	10
ภาคผนวก.....	11
- โครงสร้างเนื้อหาและเวลาฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ.....	12
- แบบประเมินรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนา.....	13
- แบบประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ.....	16
- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบและเอกสาร ประกอบการพัฒนา.....	23
- รายชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์.....	24

**รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภท
สามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบ
2. วัตถุประสงค์
3. เนื้อหาสาระ
4. กระบวนการพัฒนา
5. ผลที่ต้องการ

ซึ่งในการนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถสรุปได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 6 รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน
ประเภทสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หลักการของรูปแบบ

หลักการของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีหลักการของรูปแบบการพัฒนา ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบ

รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีหลักการ มีดังนี้ เป็นแนวคิดที่ใช้เป็นหลักในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา สามารถพัฒนาได้ 2 กระบวนการได้แก่

กระบวนการที่ 1 รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาโดยยึดแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ที่มีการใช้เทคนิควิธีการหรือกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถจะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นรูปแบบการพัฒนาที่สามารถจะนำไปใช้ได้กับผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งระดับบุคคลและเป็นกลุ่มได้ โดยใช้คู่มือการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

กระบวนการที่ 2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษามีหลักการดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

1. กระบวนการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้กระบวนการเน้นผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการที่เข้ารับการฝึกอบรมเป็นสำคัญ โดยให้มีส่วนร่วมในการวางแผนการกิจกรรมและลงมือปฏิบัติจริง กำกับติดตามผลการพัฒนาด้วยตนเองในการเรียนรู้

2. ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการที่เข้ารับการฝึกอบรมได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการระดมสมองและอภิปรายร่วมกัน นำเสนอผลการระดมสมองเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่ม ใช้เป็นแนวทางการศึกษาจากการวิเคราะห์เนื้อหา อภิปราย สร้างข้อสรุป โดยฝึกการคิดให้ถูกวิธี และนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการที่เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติจริงโดยใช้เอกสารประกอบการบริหารงานวิชาการที่มี

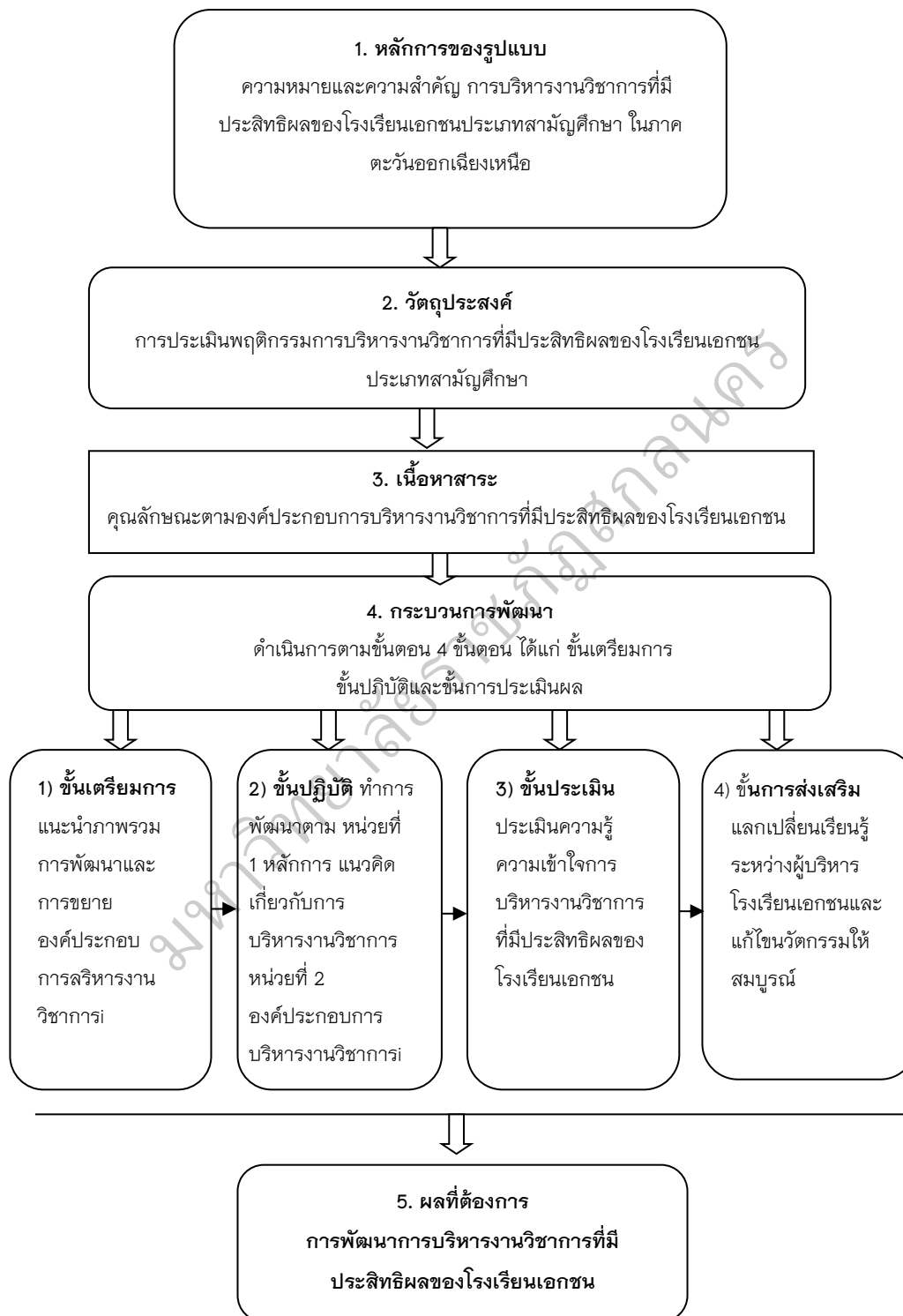
ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในการปฏิบัติงานควบคู่จะเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ จนเกิดเป็นแนวทางปฏิบัติของตนได้อย่างยั่งยืน

4. ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการที่เข้ารับการฝึกอบรมได้รับการฝึกฝนการชี้แนะอย่างเป็นระบบ โดยผู้ให้การอบรมเป็นต้นแบบหรือจัดกิจกรรมให้เพื่อให้ได้เรียนรู้จากต้นแบบและกลั่นกรองเป็นแนวทางปฏิบัติและพัฒนาเป็นแนวทางพฤติกรรมของตนต่อไป

5. ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการที่เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้จากการสังเกตต้นแบบ จะช่วยให้ได้รับเทคนิคและวิธีการที่หลากหลายเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและนำมาปรับใช้ให้เป็นแนวทางของตนต่อไป

6. การประเมินผล ทำการประเมินผลในระยะเวลาที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ คือ ก่อนเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ ก่อนการทดลองฝึกปฏิบัติจริง และหลังการทดลอง ฝึกปฏิบัติจริง

รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภท
สามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาพประกอบ 7 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษามีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการ
2. เพื่อสร้างความตระหนักและเจตคติในการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการ
3. เพื่อพัฒนาพฤติกรรมและทักษะด้านการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการ
4. เพื่อให้ของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการ นำความรู้และทักษะด้านการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

3. เนื้อหาของรูปแบบ

เนื้อหาของรูปแบบเป็นเนื้อหาสาระในเอกสาร

ประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ประกอบด้วย

- องค์ประกอบหลักที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- องค์ประกอบหลักที่ 2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- องค์ประกอบหลักที่ 3 การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน
- องค์ประกอบหลักที่ 4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- องค์ประกอบหลักที่ 5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
- องค์ประกอบหลักที่ 6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- องค์ประกอบหลักที่ 7 การนิเทศการศึกษา
- องค์ประกอบหลักที่ 8 การแนะแนวการศึกษา

องค์ประกอบหลักที่ 9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 องค์ประกอบหลักที่ 10 การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน
 องค์ประกอบหลักที่ 11 การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับ
 สถานศึกษาและองค์กรอื่น

องค์ประกอบหลักที่ 12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล
 ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาการ
 บริหารงานวิชาการไม่เอื้อนเอ่ยเกินไปจึงควรรวมองค์ประกอบทั้ง 12 องค์ประกอบเป็น
 จำนวน 6 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนา
 กระบวนการเรียนรู้

ชุดที่ 2 ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน และ
 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ชุดที่ 3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
 และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ชุดที่ 4 ด้านการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา

ชุดที่ 5 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ
 การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน

ชุดที่ 6 ด้านการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา
 และองค์กรอื่น และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

4. กระบวนการของรูปแบบ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการที่มี
 ประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาสามารถใช้กระบวนการพัฒนาได้ 2
 กระบวนการขึ้นอยู่กับโรงเรียนจะเลือกนำไปใช้ตามความเหมาะสมและบริบทของโรงเรียน
 โดยมีรายละเอียดการนำกระบวนการทั้งสองไปใช้ดังนี้

4.1.การอบรมเชิงปฏิบัติการ กระบวนการของรูปแบบการบริหารงาน
 วิชาการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา โดยการใช้วิธีการอบรม
 เชิงปฏิบัติการ แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 อบรมเชิงปฏิบัติการ 2 วัน โดยกำหนดเป็นกิจกรรม
 ดังนี้

วันที่ 1 ของการอบรม

- ลงทะเบียนรับเอกสาร
- เปิดการอบรม
- ปฐมนิเทศ ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์และกระบวนการฝึกอบรม
- สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ โดยเริ่มการนำเสนอเข้าสู่บทเรียนโดย

การเปิดวิดิทัศน์ตัวอย่างการบริหารงานวิชาการ (พร้อมอภิปรายลักษณะสำคัญของการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาที่ได้ ดูจากวิดิทัศน์)

กิจกรรมชุดที่ 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

กิจกรรมชุดที่ 2 ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กิจกรรมชุดที่ 3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

อภิปรายสรุปพฤติกรรมกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาที่พึงประสงค์จากกิจกรรมทั้ง 3 ชุดที่ได้รับฟังบรรยาย

- บันทึกผลการเรียนรู้และพฤติกรรมกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

วันที่ 2 ของการอบรม

- สร้างบรรยากาศการเรียนรู้

กิจกรรมชุดที่ 4 ด้านการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา

กิจกรรมชุดที่ 5 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน

กิจกรรมชุดที่ 6 ด้านการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นและการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

- อภิปรายสรุปพฤติกรรมกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล

ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาที่พึงประสงค์จากกิจกรรมทั้ง 3 ชุดที่ได้รับฟังบรรยาย

- บันทึกผลการเรียนรู้และพฤติกรรมกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

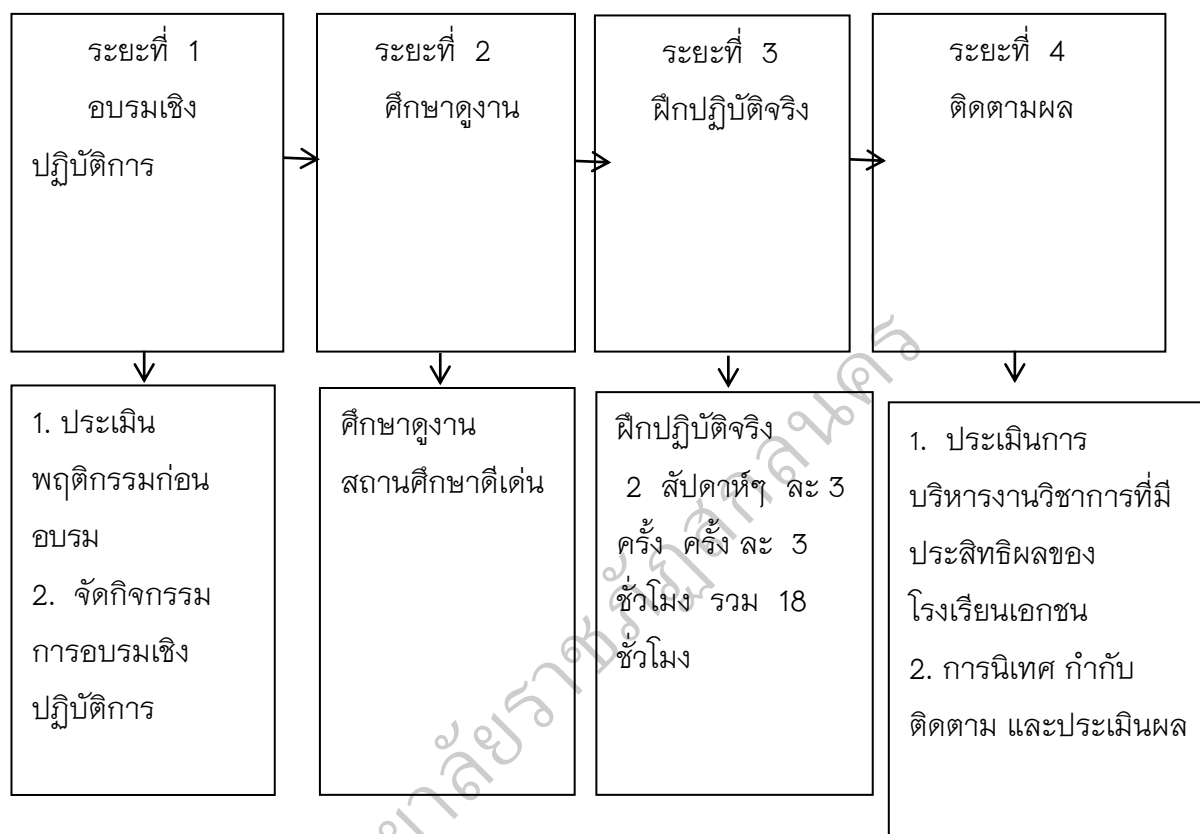
- ประเมินผลการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนที่เข้าอบรม โดยการสะท้อนผลการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

ระยะที่ 2 ศึกษาดูงานสถานศึกษาดีเด่น หลังจากอบรมเชิงปฏิบัติการและทำกิจกรรมทั้ง 2 วัน แล้วนำคณะผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการที่ทดลองใช้รูปแบบ ไปศึกษาดูงานโรงเรียนดีเด่น จำนวน 1 โรงเรียน ไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาทั้ง 12 ด้านหรือทั้ง 17 ด้านตามขอบข่ายของงานวิชาการ รวมทั้งวิธีการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและสรุปผลที่ได้จากการศึกษาดูงานตามประเด็นที่กำหนดไว้ เพื่อเตรียมดำเนินการฝึกปฏิบัติจริงในขั้นตอนต่อไป ในการดำเนินการทุกขั้นตอนนั้น ดำเนินการตามขั้นตอนของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

ระยะที่ 3 ระยะเวลาฝึกปฏิบัติจริง โดยผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในโรงเรียนของตนเอง สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 2 สัปดาห์ รวมระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติจริงทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย ข้อควรนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาของโรงเรียนต้นแบบ และวิธีนำไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษาของตน

ระยะที่ 4 การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล เป็นระยะการติดตามผลการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาหลังการปฏิบัติการ 1 สัปดาห์ โดยทำแบบประเมินการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาหลังสิ้นสุด 1 สัปดาห์ หลังการทดลอง ซึ่งดำเนินการประชุมสรุปผลการฝึกปฏิบัติจริงที่ได้ร่วมดำเนินการ

กระบวนการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของ
โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ดังแสดงได้ในภาพประกอบ 13

ภาพประกอบ 8 รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน
ประเภทสามัญศึกษาศรี

5. ผลที่ต้องการ การวัดและประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการ
ที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

ระยะที่ 1 ประเมินก่อนเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการประเมินพฤติ
กรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาใน
ระยะก่อนอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงาน
วิชาการที่เข้ารับการอบรมได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการที่มี
ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาทั้ง 12 ด้าน ประกอบด้วย 1. การ
พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผลประเมินผล

และการเทียบโอนผลการเรียน 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7. การนิเทศการศึกษา 8. การแนะแนวการศึกษา 9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10. การ ส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11. การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับ สถานศึกษาและองค์กรอื่น 12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ระยะที่ 2 การศึกษาดูงานโรงเรียนที่ปฏิบัติเป็นเลิศในด้านการบริหารงาน วิชาการดีเด่น แล้วประเมินพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน โดยให้ผู้บริหารประเมินตนเอง และสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มี ประสิทธิภาพของโรงเรียน หลังสิ้นสุดการศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่ปฏิบัติเป็นเลิศในด้ าน การบริหารงานวิชาการดีเด่น เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงาน วิชาการได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของ วิทยาลัยทั้ง 12 ด้าน ประกอบด้วย 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4. การวิจัยเพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษา 5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7. การนิเทศการศึกษา 8. การแนะแนวการศึกษา 9. การ พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ ชุมชน 11. การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั ว องค์กร หน่วยงาน และ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษาหลังได้ศึกษาดูงาน

ระยะที่ 3 การฝึกปฏิบัติจริง เป็นขั้นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อผู้บริหารโรงเรียน และครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการได้ฝึกปฏิบัติงานบริหารวิชาการในสถานการณ์จริง โดยให้ประเมินพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการ หลังฝึกปฏิบัติการในสัปดาห์ที่ 1 โดย ให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการประเมินตนเอง หลังสิ้นสุดการ ทดลอง เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการที่เข้าอบรมได้ ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลทั้ง 12 ด้าน ประกอบด้วย 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา 5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6. การพัฒนาแหล่ง

เรียนรู้ 7. การนิเทศการศึกษา 8. การแนะแนวการศึกษา 9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11. การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หลังได้รับการพัฒนา

ระยะที่ 4 การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล โดยมีการประเมินพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระยะติดตามผลหลังการปฏิบัติการ 1 สัปดาห์ เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการที่เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาทั้ง 12 ด้าน 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7. การนิเทศการศึกษา 8. การแนะแนวการศึกษา 9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11. การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หลังได้รับการพัฒนาโดยใช้รูปแบบกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น หลังการทดลอง 1 สัปดาห์ สื่อและแหล่งเรียนรู้

สื่อที่ใช้ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาประกอบด้วย

1. คู่มือรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จำนวน 1 เล่ม
2. เอกสารประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาจำนวน 6 เล่ม
3. วีดิทัศน์ วีซีดี วีดีโอ กิจกรรมการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยรายละเอียดของกิจกรรมตามระยะต่างๆ ดังนี้

ระยะที่ 1 อบรมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

1. ประเมินก่อนเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสำรวจพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

2. เข้ารับการอบรมโดยมีลำดับขั้นตอนของกิจกรรมการฝึกอบรม ดังนี้

2.1 **ขั้นให้ความรู้** เป็นขั้นให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ วิธีการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการบรรยาย อภิปราย การศึกษาเอกสาร การศึกษาเอกสารประกอบ การพัฒนา จัดกิจกรรมการระดมสมอง โดยแบ่งผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการ กลุ่มทดลองออกเป็นกลุ่มย่อย และสนทนากลุ่มย่อยแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษานำเสนอผลการระดมสมองทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม

2.2 **ขั้นนำเสนอ** รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา โดยอภิปรายร่วมกัน เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

2.3 **ขั้นการเสนอแนะและให้ข้อมูลป้อนกลับ** เป็นขั้นของการให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีการเสนอแนะและให้ข้อมูลป้อนกลับ หลังจากท้อภิปรายร่วมกัน เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา โดยมีรายละเอียดของการดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้

วันที่ 1 ของการอบรม

- ลงทะเบียนรับเอกสาร
- เปิดการอบรม
- ปฐมนิเทศ ชี้แจงวัตถุประสงค์และกระบวนการฝึกอบรม

เชิงปฏิบัติการ

- กิจกรรมสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องและบุคลากร

กลุ่มทดลอง

- กิจกรรมชุดที่ 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

- กิจกรรมชุดที่ 2 ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
  - กิจกรรมชุดที่ 3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
  - อภิปรายตามประเด็นที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและทำความเข้าใจ
  - บันทึกผลการเรียนรู้และการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา
- วันที่ 2 ของการอบรมเชิงปฏิบัติการ
- กิจกรรมสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องและบุคลากรกลุ่มทดลอง
  - กิจกรรมชุดที่ 4 ด้านการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา
  - กิจกรรมชุดที่ 5 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน
  - กิจกรรมชุดที่ 6 ด้านการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นและการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถานบันอื่นที่จัดการศึกษา
  - นำเสนอตัวแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาที่พึงประสงค์
  - สรุปพฤติกรรมกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาที่พึงประสงค์
  - บันทึกผลการเรียนรู้และการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา
  - ประเมินผลการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาของโรงเรียนที่เข้าอบรม โดยการสะท้อนผลการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา
- ระยะที่ 2 ศึกษาดูงานสถานศึกษาดีเด่นในด้านการบริหารงานวิชาการ อาจเป็นโรงเรียนเอกชนหรือโรงเรียนรัฐบาลก็ได้ 1-2 โรงเรียน ก่อนฝึกปฏิบัติจริง เพื่อ

ศึกษาและวิเคราะห์สภาพการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย ข้อควรนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนต้นแบบและวิธีนำไปปรับใช้ในการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในสถานศึกษาของตน

ระยะที่ 3 ฝึกปฏิบัติจริง ในการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาเป็นรายสัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง จัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติจริงในระยะ 6 วัน เวลา 09.00-12.00 น. เป็นเวลา 2 สัปดาห์ รวม 18 ชั่วโมง รวม 12 วันทำการ โดยแต่ละครั้งมีการจัดกิจกรรมดังนี้
กิจกรรมครั้งที่ 1 (วันที่ 1)

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการที่เป็นกลุ่มทดลอง ทบทวนเอกสารประกอบการพัฒนา เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และนำมาปรับใช้งานเป็นประจำในสถานศึกษาของตน

2. วิเคราะห์พฤติกรรมตนเอง โดยผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการที่เข้ารับการอบรมนำเสนอพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและแนวทางในการพัฒนาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ต้องปรับและพัฒนา ร่วมกันอภิปรายรูปแบบกิจกรรมการพัฒนา ตอบแบบประเมินพฤติกรรมการพัฒนา นำเสนอแนวทางในการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

3. นัดหมายกิจกรรมครั้งที่ 2

กิจกรรมครั้งที่ 2 (วันที่ 2)

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการกลุ่มทดลองทบทวนเอกสารประกอบการพัฒนา เรื่องการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนและการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และนำมาปรับใช้งานเป็นประจำในสถานศึกษาของตน

2. วิเคราะห์พฤติกรรมตนเอง โดยผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการที่เข้ารับการอบรมนำเสนอพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและแนวทางในการพัฒนา

ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนและการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ต้องปรับและพัฒนา ร่วมกันอภิปรายรูปแบบกิจกรรมการพัฒนา ตอบแบบประเมินพฤติกรรมกรรมการพัฒนา นำเสนอแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

4. นัดหมายกิจกรรมครั้งที่ 3

กิจกรรมครั้งที่ 3 (วันที่ 3)

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการกลุ่มทดลองทบทวนเอกสารประกอบการพัฒนา เรื่อง การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และนำมาปรับใช้งานเป็นประจำในสถานศึกษาของตน

2. วิเคราะห์พฤติกรรมตนเอง โดยผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการที่เข้ารับการอบรมนำเสนอพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและแนวทางในการพัฒนาด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ต้องปรับและพัฒนา ร่วมกันอภิปรายรูปแบบกิจกรรมการพัฒนา ตอบแบบประเมินพฤติกรรมกรรมการพัฒนา นำเสนอแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

5. นัดหมายกิจกรรมครั้งที่ 4

กิจกรรมครั้งที่ 4 (วันที่ 4)

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการกลุ่มทดลองทบทวนเอกสารประกอบการพัฒนา เรื่อง การนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษาและนำมาปรับใช้งานเป็นประจำในสถานศึกษาของตน

2. วิเคราะห์พฤติกรรมตนเอง โดยผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการที่เข้ารับการอบรมนำเสนอพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและแนวทางในการพัฒนา

ด้านการนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา ที่ต้องปรับและพัฒนาาร่วมกันอภิปราย รูปแบบกิจกรรมการพัฒนา ตอบแบบประเมินพฤติกรรมกรรมการพัฒนา นำเสนอแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา และ การแนะแนวการศึกษา ไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

6. นัดหมายกิจกรรมครั้งที่ 5

กิจกรรมครั้งที่ 5 (วันที่ 5)

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการกลุ่มทดลองทบทวนเอกสารประกอบการพัฒนา เรื่อง การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน และนำมาปรับใช้งานเป็นประจำในสถานศึกษาของตน

2. วิเคราะห์พฤติกรรมตนเอง โดยผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการที่เข้ารับการอบรมนำเสนอพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและแนวทางในการพัฒนา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ที่ต้องปรับและพัฒนาาร่วมกันอภิปรายรูปแบบกิจกรรมการพัฒนา ตอบแบบประเมินพฤติกรรมกรรมการพัฒนา นำเสนอแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ไปใช้เป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

7. นัดหมายกิจกรรมครั้งที่ 6

กิจกรรมครั้งที่ 6 (วันที่ 6)

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการกลุ่มทดลองทบทวนเอกสารประกอบการพัฒนา เรื่อง การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาและนำมาปรับใช้งานเป็นประจำในสถานศึกษาของตน

2. วิเคราะห์พฤติกรรมตนเอง โดยผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการที่เข้ารับการอบรมนำเสนอพฤติกรรมการบริหารงาน

วิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและแนวทางในการพัฒนา
ด้านการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการ
ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน
อื่นที่จัดการศึกษาที่ต้องปรับและพัฒนาาร่วมกันอภิปรายรูปแบบกิจกรรมการพัฒนา ครอบคลุม
แบบประเมินพฤติกรรมการพัฒนา นำเสนอแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ
ที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาด้านการประสานความร่วมมือ
พัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ
แก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาไปใช้เป็นแนวทาง
พัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

ระยะที่ 4 การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล เป็นระยะการติดตาม
ผลการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาหลังการ
ปฏิบัติการ 1 สัปดาห์ โดยทำแบบประเมินการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของ
โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา หลังการทดลองเสร็จเรียบร้อย โดยจัดประชุม
ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการกลุ่มทดลอง ร่วมประชุม
สรุปผลการดำเนินการ โดยการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้การบริหารงานวิชาการที่มี
ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

รายละเอียดคู่มือการใช้และเอกสารประกอบการพัฒนาการบริหารงาน
วิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาแสดงได้ดังตาราง

ตาราง 26 แสดงคู่มือรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน
เอกชนประเภทสามัญศึกษา

คู่มือการใช้	เนื้อหา
คู่มือรูปแบบการบริหารงาน วิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน เอกชนประเภทสามัญศึกษา	-ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ -แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของรูปแบบ -การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของ โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา -หลักการของรูปแบบ -วัตถุประสงค์ของรูปแบบ -เนื้อหา -กระบวนการของรูปแบบ

ชุดที่	เรื่อง	เนื้อหา
		- ผลที่ต้องการ
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา และการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้	- กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการแบบเข้ม - กำหนดการฝึกปฏิบัติจริงการบริหารงาน วิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา - ความหมายด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
2	ด้านการวัดผลประเมินผลและ การเทียบโอนผลการเรียน และ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	ความหมายและการบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผล การเรียน และ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา
3	การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีทางการศึกษา และ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ความหมายและการบริหารงานวิชาการการ พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการ ศึกษา และ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
4	ด้านการนิเทศการศึกษา และ การแนะแนวการศึกษา	ความหมายและการบริหารงานวิชาการด้านการ นิเทศการศึกษา และ การแนะแนวการศึกษา
5	ด้านการพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา และ การส่งเสริมความรู้ทาง วิชาการแก่ชุมชน	ความหมายและการบริหารงานวิชาการด้านการ พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน
6	ด้านการประสานความร่วมมือ พัฒนางานวิชาการกับ สถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและสนับสนุน งานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	ความหมายและการบริหารงานวิชาการด้านการ ประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับ สถานศึกษาและองค์กรอื่น และ การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัด การศึกษา

ต่อจากนั้นดำเนินการวิจัยในระยาะที่ 3 คือ การทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการ โดยขอความอนุเคราะห์จากผู้เข้าร่วมทดลองด้วยตนเอง และทำการประชุมชี้แจงในที่ประชุมผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนและเรียนเชิญผู้บริหารโรงเรียนเอกชนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการแบบเข้มจำนวน 2 วัน โดยได้เชิญวิทยากรให้การอบรม มีการใช้สื่ออย่างหลากหลายในการอบรมเชิงปฏิบัติการแบบเข้ม เช่น เอกสารประกอบการบรรยาย วีดีทัศน์ วีดีโอ วีซีดี และคู่มือการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาเป็นต้น หลังจากดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการแบบเข้ม จำนวน 2 วัน ได้ดำเนินการตามระยาะที่ 2 คือการศึกษาดูงานโรงเรียนดีเด่น (Best Practice) เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประชุมสรุปงาน คณะผู้บริหารกลุ่มทดลอง ไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนดีเด่น ไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับสภาพบริบททั่วไปของโรงเรียน การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา รวมทั้งวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หลังจากนั้นทำการสรุปผลที่ได้จากการศึกษาดูงานตามประเด็นที่กำหนด ในการดำเนินการทุกชั้นตอนนั้น ดำเนินการตามขั้นตอนของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา แล้วจะต้องสรุปการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ไปศึกษาดูงานเพื่อถอดบทเรียนแล้วนำข้อสรุปนั้นมาเรียนรู้ และพัฒนาการบริหารงานวิชาการ จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แล้วควรสรุปในประเด็นต่อไปนี้

1. ด้านการบริหารโรงเรียน สรุปในประเด็นต่อไปนี้คือ

- 1.1 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพโดยคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วม
- 1.2 ผู้บริหารและครูใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการสถานศึกษา
- 1.3 การวางแผนล่วงหน้าศึกษาความเป็นไปได้
- 1.4 นำไปปฏิบัติจริงและรายงานผล
- 1.5 จัดทำแผนพัฒนาสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

- 1.6 บุคลากรทุกคนร่วมคิดร่วมทำและนำไปปฏิบัติจริง
2. การบริหารจัดการหลักสูตร สรุปลงในประเด็นต่อไปนี้คือ
  - 2.1 โรงเรียนมีอัตลักษณ์ ที่มาจากหลักสูตรท้องถิ่น
  - 2.2 เอกลักษณ์และมาตรการส่งเสริมการให้บริการอย่างเป็นระบบ
  - 2.3 หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น ที่เป็นแบบอย่าง
  - 2.4 ความรู้และวิสัยทัศน์เกี่ยวกับหลักสูตรหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น
  - 2.5 จัดการหลักสูตรตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และชุมชน
  - 2.6 ครูเข้าใจหลักสูตรจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
  - 2.7 นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้จริง
  - 2.8 มีการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง
  - 2.9 เน้นการนำหลักสูตรไปใช้จริง
3. การจัดบรรยากาศของสถานศึกษา
  - 3.1 การจัดบรรยากาศของชั้นเรียน สรุปลงในประเด็นต่อไปนี้คือ
  - 3.2 ครูมีความภาคภูมิใจในการจัดการเรียนการสอน
  - 3.3 จัดบรรยากาศเอื้ออำนวยแก่คณะครู นักเรียน และชุมชน
  - 3.4 ความต้องการของครูและนักเรียน
  - 3.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีบรรยากาศตามที่ต้องการและให้เกิดประโยชน์สูงสุด
  - 3.6 จัดบรรยากาศการจัดการเรียนรู้
  - 3.7 จัดบรรยากาศในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
  - 3.8 การจัดแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษา
4. ด้านพัฒนาบุคลากร คือสรุปลงในประเด็นต่อไปนี้
  - 4.1 ผู้บริหารและครูมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
  - 4.2 เป็นแบบอย่างในการพัฒนา
  - 4.3 การศึกษาหาความรู้ของบุคลากร
  - 4.4 การส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ
  - 4.5 การส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าในอาชีพและดำรงตนได้

อย่างมีความสุข

4.6 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. ด้านผู้นำทางด้านวิชาการ คือสรุปในประเด็นต่อไปนี้

5.1 ผู้บริหารโรงเรียนเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มวิชาชีพหรือองค์กรวิชาชีพ

อย่างเป็นทางการ

5.2 ผู้บริหารโรงเรียนมีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตร สามารถให้คำแนะนำ

ปรึกษาแก่ครูและเป็นผู้นำทางวิชาการ

5.3 ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมครูให้มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน

5.4 ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริม กระตุ้นให้ครูศึกษาหลักสูตรเพื่อพัฒนาการ

เรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

5.5 ผู้บริหารโรงเรียนมีการวิจัยเพื่อพัฒนางานและนำผลการวิจัยมาใช้ใน

องค์กร

5.6 ผู้บริหารโรงเรียนเข้ารับการอบรมหรือศึกษาดูงานเพื่อเพิ่ม

ประสบการณ์และทักษะที่จำเป็นทางวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ

5.7 ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาหาความรู้และใช้เทคโนโลยีอย่างหลากหลาย

และทันสมัย

5.8 ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการ

เรียนการสอน

5.9 ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และ

อินเทอร์เน็ตอย่างชำนาญ

5.10 ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาความสามารถในการใช้

คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตได้

5.11 ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาหาความรู้และใช้เทคโนโลยีอย่างหลากหลาย

และทันสมัย

5.12 ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

5.13 ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นอย่างดี

การพัฒนาเรียนรู้ด้วยตนเอง

เป็นกระบวนการของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาที่ใช้วิธีการพัฒนาเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการพัฒนาด้วย การพัฒนาเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นวิธีการที่ใช้ในประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่าวิธีการพัฒนามีหลายวิธีการแต่ที่มีความเหมาะสมกับบทบาท หน้าที่และวุฒิภาวะตลอดจนบริบทของสถานศึกษาประเภทเอกชน ในการวิจัยครั้งนี้จึงนำเสนอเพียง 3 วิธีคือ 1) การพัฒนาหรือการฝึกฝนด้วยตนเอง 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม 3) การใช้คู่มือการพัฒนางาน เนื่องจากเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการได้รับการฝึกอบรมและการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงอยู่แล้วในการประกอบอาชีพผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 ประเมินผู้เข้ารับการพัฒนาตนเอง ก่อนการศึกษาคู่มือ ระยะที่ 2 ผู้รับการพัฒนาด้านการศึกษาเอกสารคู่มือการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ชุดที่ 1- ชุดที่ 6 ระยะที่ 3 การติดตามและประเมินผลประเมินผู้เข้ารับการพัฒนาตนเอง ก่อนและหลังการศึกษาคู่มือพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ชุดที่ 1- ชุดที่ 6 ดำเนินการดังนี้

1. ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา
  - 1.1 ประเมินโดยใช้แบบทดสอบ
  - 1.2 สัมภาษณ์เพื่อประเมินความรู้ด้านการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจด้านการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา
2. ประเมินพฤติกรรมที่มีต่อการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา
  - 2.1 ประเมินพฤติกรรมโดยใช้แบบสอบถามเพื่อวัดพฤติกรรม

2.2 สัมภาษณ์เพื่อประเมินพฤติกรรมที่มีต่อการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาพฤติกรรมที่มีต่อการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

3. ประเมินทักษะด้านการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

3.1 สังเกตพฤติกรรมการทำงานและการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาความสามารถในทักษะด้านการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

4. ประเมินความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

4.1 ประเมินโดยใช้แบบทดสอบ

4.2 สัมภาษณ์เพื่อประเมินความรู้เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวคิดและทฤษฎีการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

5. ประเมินพฤติกรรมที่มีต่อหลักการ แนวคิดและ ทฤษฎีการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

5.1 ประเมินโดยใช้แบบทดสอบ

5.2 สัมภาษณ์เพื่อประเมินพฤติกรรมที่มีต่อหลักการ แนวคิดและทฤษฎีการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาพฤติกรรมที่มีต่อหลักการ แนวคิดและทฤษฎีการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

6. การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา มีกระบวนการพัฒนาคือการศึกษาคู่มือการพัฒนาการเรียนรู้อย่างตนเอง

6.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

6.1.1 เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประเมินโดยใช้แบบทดสอบ ผลที่ต้องการ

ทราบผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

6.1.2 เพื่อประเมินพฤติกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ประเมินพฤติกรรมโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้าน
พฤติกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

6.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

6.2.1 ประเมินความรู้ความเข้าใจการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ประเมินโดยใช้แบบทดสอบ ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจการ
พัฒนากระบวนการเรียนรู้

6.2.2 ประเมินพฤติกรรมต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ประเมินพฤติกรรมโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนา
ด้านพฤติกรรมของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

6.3 การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน

6.3.1 ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล

และการเทียบโอนผลการเรียนประเมินความรู้ความเข้าใจโดยใช้แบบทดสอบ
ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านการการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการ
เรียน

6.3.2 ประเมินพฤติกรรมที่มีต่อทักษะการพัฒนารวัดผล

ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนประเมินโดยใช้แบบวัดพฤติกรรมแบบสังเกต
พฤติกรรม ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาต่อพฤติกรรมการวัดผลประเมินผลและการ
เทียบโอนผลการเรียน

6.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

6.4.1 เพื่อประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการมีความรู้ความเข้าใจใน

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประเมินความเข้าใจโดยใช้แบบทดสอบผลที่ต้องการ
ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

6.4.2 ประเมินพฤติกรรมในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ

การศึกษา ประเมินพฤติกรรมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม
ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านพฤติกรรมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

6.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

6.5.1 เพื่อประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการมีความรู้ความเข้าใจใน

การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาประเมินความเข้าใจโดยใช้
แบบทดสอบ ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาสื่อ
นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

6.5.2 ประเมินพฤติกรรมกรรณในด้านกรพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ
เทคโนโลยีทางการศึกษาประเมินพฤติกรรมกรรณพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี
ทางการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านกรพัฒนาสื่อ
นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

6.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

6.6.1 เพื่อประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการมีความรู้ความเข้าใจใน
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ประเมินความเข้าใจโดยใช้แบบทดสอบผลที่ต้องการ ทราบผลการ
พัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

6.6.2 ประเมินพฤติกรรมกรรณในด้านกรพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ประเมินพฤติกรรมกรรณพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถามผลที่ต้องการ ทราบผลการ
พัฒนาด้านกรพัฒนาแหล่งเรียนรู้

6.7 การนิเทศการศึกษา

6.7.1 เพื่อประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการมีความรู้ความเข้าใจในการ
นิเทศการศึกษาประเมินความเข้าใจโดยใช้แบบทดสอบผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนา
ด้านความรู้ความเข้าใจในการนิเทศการศึกษา

6.7.2 ประเมินพฤติกรรมกรรณใช้ภาวะผู้นำในด้านกรนิเทศการศึกษา
ประเมินพฤติกรรมกรรณนิเทศการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามผลที่ต้องการ ทราบผลการ
พัฒนาด้านกรนิเทศการศึกษา

6.8 การแนะแนวการศึกษา

6.8.1 เพื่อประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการมีความรู้ความเข้าใจในการ
แนะแนวการศึกษาประเมินความเข้าใจโดยใช้แบบทดสอบผลที่ต้องการ ทราบผลการ
พัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการแนะแนวการศึกษา

6.8.2 ประเมินพฤติกรรมกรรณใช้ภาวะผู้นำในด้านกรแนะแนว
การศึกษาประเมินพฤติกรรมกรรณแนะแนวการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม
ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านกรแนะแนวการศึกษา

6.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

6.9.1 เพื่อประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประเมินความเข้าใจโดยใช้แบบทดสอบผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

6.9.2 ประเมินพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำในด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประเมินพฤติกรรมการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

6.10 การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน

6.10.1 เพื่อประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนประเมินความเข้าใจโดยใช้แบบทดสอบผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน

6.10.2 ประเมินพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำในด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนประเมินพฤติกรรมการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนโดยใช้แบบสอบถามผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน

6.11 การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

6.11.1 เพื่อประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการมีความรู้ความเข้าใจในการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ประเมินความเข้าใจโดยใช้แบบทดสอบผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

6.11.2 ประเมินพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำในด้านการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ประเมินพฤติกรรมการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น โดยใช้แบบสอบถาม ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

6.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั

องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

6.12.1 เพื่อประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาประเมินความเข้าใจโดยใช้แบบทดสอบ ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

6.12.2 ประเมินพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาประเมินพฤติกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โดยใช้แบบสอบถามผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ผลที่ต้องการ เป็นผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างและหลังการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

1. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านพฤติกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
3. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ
4. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านพฤติกรรมของการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ
5. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน
6. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาต่อพฤติกรรมการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน
7. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
8. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านพฤติกรรมการวิจัยเพื่อพัฒนา

คุณภาพการศึกษา

9. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
10. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
11. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
12. ที่ต้องการทราบผลการพัฒนาด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
13. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการนิเทศการศึกษา
14. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านการนิเทศการศึกษา
15. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการแนะแนวการศึกษา
16. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านการแนะแนวการศึกษา
17. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
18. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
19. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน
20. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน
21. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
22. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
23. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

24. ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ตาราง 27 โครงสร้างสาระสำคัญ และระยะเวลาในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

ขั้น ดำเนินการ	สาระสำคัญของการพัฒนา	ระยะเวลาของ การพัฒนา
1. หลักการ	<p>สร้างความเข้าใจและยอมรับเพื่อพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาโดยการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาให้เห็นคุณค่าของการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาประเด็นสำคัญ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความหมายและความสำคัญของการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา 2. บทบาท คุณลักษณะ และทักษะการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา 3. พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา 4. ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา 5. องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา 	รวม 3 ชั่วโมง

ชั้น ดำเนินการ	สาระสำคัญของการพัฒนา	ระยะเวลาของ การพัฒนา
2. วัตถุประสงค์ การพัฒนา และ 3. เนื้อหา	<p>ให้ผู้เข้ารับการพัฒนาคือผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ให้รู้จักตนเองและยอมรับพร้อมที่จะพัฒนาตนเองให้มีทักษะในการบริหารงานวิชาการ โดยพิจารณาคุณสมบัติตามองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาได้แก่</p> <p>องค์ประกอบหลักที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา</p> <p>องค์ประกอบหลักที่ 2 การพัฒนาระบบการเรียนรู้อ</p> <p>องค์ประกอบหลักที่ 3 การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน</p> <p>องค์ประกอบหลักที่ 4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา</p> <p>องค์ประกอบหลักที่ 5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา</p> <p>องค์ประกอบหลักที่ 6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้อ</p> <p>องค์ประกอบหลักที่ 7 การนิเทศการศึกษา</p> <p>องค์ประกอบหลักที่ 8 การแนะแนวการศึกษา</p> <p>องค์ประกอบหลักที่ 9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา</p> <p>องค์ประกอบหลักที่ 10 การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน</p>	ขึ้นกับข้อตกลง ร่วมกัน

ชั้น ดำเนินการ	สาระสำคัญของการพัฒนา	ระยะเวลาของ การพัฒนา
	<p>องค์ประกอบหลักที่ 11 การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น</p> <p>องค์ประกอบหลักที่ 12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา</p>	
4. กระบวนการพัฒนา	<p>เป็นกระบวนการที่เกิดจากการตัดสินใจเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของตนเองและเผยแพร่ไปหน่วยงานอื่น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนย่อยดังนี้</p> <p>1) ขั้นเตรียมการ แนะนำภาพรวมการพัฒนาและการขยายองค์ประกอบพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา</p>	ขึ้นอยู่กับข้อตกลงร่วมกัน
	<p>2) องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาบูรณาการเป็นเนื้อหาหลักสูตรที่ใช้ในการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล เช่น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7. การนิเทศการศึกษา 	3 ชั่วโมง

ชั้น ดำเนินการ	สาระสำคัญของการพัฒนา	ระยะเวลาของ การพัฒนา
	8. การแนะแนวการศึกษา 9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา 10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ ชุมชน 11. การประสานความร่วมมือพัฒนางาน วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	
	3) ชั้นประเมิน เป็นการบูรณาการประสบการณ์ ที่ตนมีส่วนร่วมกับความรู้อื่นที่ได้รับและค้นพบ โดยการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อแสดง ความสำเร็จของการเรียนรู้ให้เป็นรูปธรรม จัดทำแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มี ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ ศึกษาและประเมินผล	15 ชั่วโมง
	4) ชั้นส่งเสริมพัฒนาแผนพัฒนาการบริหารงาน วิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อทำให้เกิดความสมบูรณ์เป็นรูปธรรมและ สามารถนำไปใช้อย่างเป็นผล	ขึ้นอยู่กับข้อตกลง ร่วมกัน

ตาราง 27 (ต่อ)

ชั้น ดำเนินการ	สาระสำคัญของการพัฒนา	ระยะเวลาของ การพัฒนา
5. ผลที่ ต้องการ	<p>-ตรวจสอบกระบวนการพัฒนาว่า โดย พิจารณาความเหมาะสมของการใช้พฤติ กรรมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาตาม องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการที่มี ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ ศึกษาตามหน่วยการพัฒนา หน่วยที่ 1 หลักการ แนวคิด และทฤษฎีการ บริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน เอกชนประเภทสามัญศึกษา หน่วยที่ 2 องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการ ที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภท สามัญศึกษา 12 ด้าน โดยบูรณาการเป็น เนื้อหา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอน ผลการเรียน 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทางการศึกษา 6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7. การนิเทศการศึกษา 8. การแนะแนวการศึกษา 9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา 	ขึ้นอยู่กับข้อตกลง ร่วมกัน

ตาราง 27 (ต่อ)

ชั้น ดำเนินการ	สาระสำคัญของการพัฒนา	ระยะเวลาของ การพัฒนา
	<p>10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน</p> <p>11. การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น</p> <p>12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาผลที่ต้องการ</p> <p>1. นำผลการประเมินหลังการพัฒนาในชั้นที่ 4 (ชั้นประเมินหลังการพัฒนา) ที่ยังไม่เหมาะสมมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไข โดยวนกลับไปดำเนินการพัฒนาในชั้นที่ 3 (ชั้นดำเนินการพัฒนา) โดยเริ่มที่ขั้นตอนย่อยที่ 2, 3, 4 จนเป็นที่พอใจ</p> <p>2. มุ่งพัฒนาและส่งเสริมผู้เข้ารับการพัฒนามีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน โดยกำหนดเป็นมาตรฐานและร่วมกันสร้างกลยุทธ์เพื่อช่วยกระตุ้นและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการและภาวะผู้นำทางวิชาการ</p>	

แบบประเมินรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนา
เรื่อง รูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภท
สามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

.....

ผู้วิจัย

นายสมัย ชารมาลย์

นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รศ.ดร.สายันต์ บุญใบ	ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
2. ผศ.ดร.ธวัชชัย ไพใหญ่	กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
3. ดร.ภรณ์รักรักษ์ พลดี	กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

**แบบประเมินรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนา
เรื่องรูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภท
สามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

ผู้ประเมิน.....

ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
มากที่สุด

เกณฑ์การประเมิน

5 หมายถึง		เหมาะสมมากที่สุด
4 หมายถึง		เหมาะสมมาก
3 หมายถึง		เหมาะสมปานกลาง
2 หมายถึง		เหมาะสมน้อย
1 หมายถึง		เหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
รูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน					
ประเภทสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ					
1. หลักการของรูปแบบ					
2. วัตถุประสงค์					
3. เนื้อหา/เอกสารประกอบการพัฒนา					
3.1 ชุดที่ 1					
1) ระยะเวลา					
2) วัตถุประสงค์					
3) เนื้อหา					
4) วิธีการพัฒนา					
5) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้					
6) การวัดและประเมินผล					
3.2 ชุดที่ 2					
1) ระยะเวลา					
2) วัตถุประสงค์					
3) เนื้อหา					
4) วิธีการพัฒนา					
5) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้					
6) การวัดและประเมินผล					
3.3 ชุดที่ 3					
1) ระยะเวลา					
2) วัตถุประสงค์					
3) เนื้อหา					
4) วิธีการพัฒนา					
5) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3.4 ชุดที่ 4					
1) ระยะเวลา					
2) วัตถุประสงค์					
3) เนื้อหา					
4) วิธีการพัฒนา					
5) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้					
6) การวัดและประเมินผล					
3.5 ชุดที่ 5					
1) ระยะเวลา					
2) วัตถุประสงค์					
3) เนื้อหา					
4) วิธีการพัฒนา					
5) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้					
6) การวัดและประเมินผล					
3.5 ชุดที่ 6					
1) ระยะเวลา					
2) วัตถุประสงค์					
3) เนื้อหา					
4) วิธีการพัฒนา					
5) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้					
6) การวัดและประเมินผล					
4. กระบวนการของรูปแบบ					
1) ระยะเตรียมการ					
2) ระยะพัฒนา					
3) ระยะปฏิบัติ					
5. ผลที่ต้องการ					

ข้อเสนอแนะ

.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบและคู่มือการพัฒนา

1. นายอดิพันธ์ ปากบารา

เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2. ดร.พีรศักดิ์ รัตนะ

รองเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

3. ดร.ดรชิต วรรณชา

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

4. ว่าที่ ร.ต. ดร.ธนุ วงษ์จินดา

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

5. ดร.รัฐศาสตร์ พาณิชพงศศักดิ์

ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกปัญญา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 3

6. นายสยาม ปิยะนราธร

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

7. ดร.กวนนาท บัณฑิตโต

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

8. ดร.พิมลวรรณ วรโชคทวีพัฒน์

ผู้อำนวยการโรงเรียนสมฤทัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 3

9. ดร.พิชญานัญ บุญแสน

ครูโรงเรียนเซนต์ยอแซฟภูมินารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

10. นางสาวกิตติกาญจน์ อุตโต

ครูโรงเรียนเขาวงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 3

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหญ่	กรรมการ
ดร.ภัณฑรัรักษ์ พลดี	กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

**เอกสารประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มี
ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา
ชุดที่ 1 การพัฒนาครู**

ระยะเวลา 1 สัปดาห์ (ศึกษารวันละ 2 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาตนเอง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
2. เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาตนเอง สามารถวิเคราะห์ ความหมายและแนวคิด ในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาตนเอง ตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ในการบริหารงานวิชาการ

เนื้อหา

1. ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ความหมายของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

สื่อประกอบกิจกรรม

1. คู่มือพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนชุดที่ 1 เรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
2. การศึกษารายกรณี
3. แบบฝึก
4. กระดาษคำตอบ
5. กระดาษ A4
6. ปากกา

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ผู้รับการพัฒนาตนเอง ศึกษาเอกสารคู่มือพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ชุดที่ 1 เรื่องการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองตามระยะเวลาที่กำหนด เมื่อมีข้อสงสัยให้ปรึกษาผู้วิจัย หรือผู้รับพัฒนาคนอื่น หรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรับข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา เรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปตามประเด็นที่กำหนด

2. ผู้รับการพัฒนาตนเอง ทำแบบฝึกหัดหลังศึกษาข้อมูลจากเอกสารคู่มือ ซึ่งเป็นการทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย แนวคิดที่เกี่ยวกับด้านการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย รวมทั้งบทสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่ผ่านการดำรงตำแหน่ง ทางการบริหารการศึกษาและสถานศึกษามาแล้ว โดยหลายท่านประกอบอาชีพผู้บริหาร โรงเรียน และบุคคลดังกล่าวได้ใช้ความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพ จนประสบผลสำเร็จ เป็นที่ประจักษ์ ตลอดจนศึกษาการศึกษารายกรณีและฝึกตอบคำถาม

3. ผู้รับการพัฒนาตนเอง สรุปความรู้และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความหมาย และแนวคิด ในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้โดยการตั้งประเด็นคำถาม-ตอบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและนำไปเป็น แนวทางในการปฏิบัติหน้าที่และปรับพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การประเมินผล

1. ประเมินผลก่อนการพัฒนา โดยให้ผู้รับการพัฒนาตนเองประเมินตนเอง โดยการตอบแบบประเมินตนเองและแบบประเมินก่อนศึกษาคู่มือการพัฒนา

2. ประเมินผลระหว่างการพัฒนา โดยให้ผู้รับการพัฒนาตนเองประเมิน ตนเอง และผู้วิจัยประเมินผู้รับพัฒนา จากการทำกิจกรรมตามที่กำหนด ประเมินความ สนใจและตั้งใจในการศึกษาคู่มือ ชุดที่ 1 เรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการ พัฒนากระบวนการเรียนรู้ประเมินโดยการซักถาม การตอบข้อซักถามและการให้ ข้อคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้รับพัฒนาตนเองในระหว่างการศึกษา

ข้อมูลและฝึกทำกิจกรรม

3. ประเมินผลหลังการพัฒนา โดยให้ผู้รับการพัฒนาดตนเองประเมินตนเอง โดยการตอบแบบประเมินตนเอง หลังจากศึกษาคู่มือการพัฒนาและฝึกทำกิจกรรมครบตามกำหนดระยะเวลาแล้ว

4. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ก่อนที่จะศึกษารายละเอียดของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ ก่อนพอสังเขป ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

1. ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องมือซึ่งความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร มีแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการบริหารงานวิชาการ หลากหลายดังนี้

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 25) กล่าวว่า การบริหารวิชาการหมายถึง การดำเนินงานโดยการผสมผสานทรัพยากรการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียน เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนทั้งการอบรมศีลธรรมจรรยาและความประพฤติของนักเรียนเพื่อให้เป็นคนดีมีความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้รอบตัวความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศมีทักษะการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

โสภานาคเพ็ชร์ (2553, หน้า 38) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทางด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนการพัฒนาส่งเสริมความมีประสิทธิภาพของการเรียน การสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายตามหลักสูตร ซึ่งนับเป็นหัวใจสำคัญหรือเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 30) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกประเภทในโรงเรียน เป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารและทุกฝ่าย

ต้องให้ความสำคัญ เป็นงานเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ ความสามารถของผู้บริหารและคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ปรีชา จันทร์มณี (2556, หน้า 23) กล่าวว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน งานวิชาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานในสถานศึกษา ทั้งนี้ก็เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานตามที่กำหนดสถานศึกษาที่มีคุณภาพ จึงขึ้นอยู่กับงานวิชาการ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งจะประกอบด้วยงานด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดสิ่งส่งเสริมงานด้านวิชาการ รวมถึงงานด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ การพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะกระบวนการ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันจะส่งผลต่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนและชุมชน

2. ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นเป้าหมายหลักในการดำเนินการของครูโรงเรียน ถือได้ว่างานวิชาการเป็นหัวใจหลักในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้หลายท่าน ได้แก่

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 8) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนประถมศึกษา โดยให้ความสำคัญของงานวิชาการเป็นลำดับแรก และให้ถือเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเอาใจใส่และให้ความสำคัญของงานวิชาการก่อนงานอื่นๆ โดยได้จัดลำดับความสำคัญของงานต่างๆ ไว้ ดังนี้

1. งานวิชาการ
2. งานธุรการการเงินและพัสดุ
3. งานบุคลากร

4. งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

5. งานสัมพันธ์ชุมชน

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน มีขอบข่ายกว้างขวาง ผู้บริหารโรงเรียนต้องกระจายอำนาจในการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน มีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ ต้องเป็นผู้นำทางวิชาการสามารถปฏิบัติงานปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด โดยมุ่งประโยชน์ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสามารถปรับตัวในสังคม มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตมีความรู้และทักษะตามศักยภาพและมีความเป็นพลเมืองดีในระบบอบประชาธิปไตย

จันทราณี สงวนนาม (2551, หน้า143) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโรงเรียนและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่นๆ นั้นแม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกันแต่ก็เป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักเป็นหัวใจของกิจกรรมทุกชนิดที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง มุ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งเป็นงานที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปฏิบัติเป็นภารกิจหลัก โดยมุ่งประโยชน์ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสามารถปรับตัวในสังคม มีคุณธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริตมีความรู้และทักษะตามศักยภาพและมีความเป็นพลเมืองดีในระบบอบประชาธิปไตย

3. หลักการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา สถานศึกษาจะดีมีคุณภาพหรือไร้คุณภาพขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการเป็นสำคัญ จึงจำเป็นต้องมีหลักและวิธีการดำเนินงานด้านนี้ให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นในหลักการเบื้องต้นของการบริหารงานวิชาการจึงต้องมีความชัดเจนในเรื่องต่างๆ ดังนี้

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 26) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและเกิด

ประสิทธิผลต้องอาศัยหลักการและวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครูและผู้บริหารผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม
2. มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด
3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งสร้างเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้
4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการศึกษาได้ทุกช่วงชั้น
5. มุ่งส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 35) กล่าวว่า หลักการบริหารวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา โรงเรียนจะมีคุณภาพขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการเป็นส่วนสำคัญ ดังนั้นในการบริหารงานวิชาการผู้บริหารจำเป็นต้องมีหลักการในการบริหารงานด้านนี้ซึ่งมีประสิทธิภาพ มีเทคนิค กระบวนการ มีความเข้าใจ รวมถึงการมีเป้าหมายของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

สรุปได้ว่า หลักในการบริหารวิชาการ คือการบริหารที่ยึดหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนการบริหารงานบุคคล คือ ครูต้องใช้หลักในการกระจายอำนาจให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบร่วมกันลดหลั่นกันไปตามหน้าที่แต่ละคน โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้วิธีประชาธิปไตยในการดำเนินการ ผู้บริหารคอยกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นขยันขันแข็งสอนอย่างมีทักษะกระบวนการ เพื่อส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สนใจค้นหาความรู้อยู่เสมอ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีกับบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจะทำให้องค์กรมีการพัฒนาเจริญก้าวหน้าบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

4. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและปรับปรุง

การเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผนการพัฒนาการเรียน การสอน การวัดประเมินผลเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรในระดับชาติ ระดับสถานศึกษา และจุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับชาติ ซึ่งการที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายในระดับต่างๆ ได้นั้น งานวิชาการจะต้องมีขอบข่ายงานในการนำไปปฏิบัติ ซึ่งได้มีนักการศึกษา นักวิชาการและหน่วยงานภาครัฐต่างได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้อย่างหลากหลายและแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากนักวิชาการและหน่วยงานเหล่านั้นต่างได้มีการวิเคราะห์ภารกิจและปรัชญาหรือความเชื่อขององค์การ ได้แก่

กุลชญา เทียงตรง (2550, หน้า 210) กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อการเรียน 4) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 7) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 8) การนิเทศการศึกษา 9) การแนะแนวการศึกษา 10) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 11) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน และ 12) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 10-30) กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการมี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อการเรียน 4) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 7) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 8) การนิเทศการศึกษา 9) การแนะแนวการศึกษา 10) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 11) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน และ 12) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

ฐิติมา สุวรรณ (2550, หน้า 5) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน

- 11) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ
- 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

มยุเรศ โคตรชมพู (2550, หน้า 21) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 6) ได้กำหนด ข่ายการบริหารวิชาการตามคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ประกอบด้วย 17 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหรือการให้ ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การ พัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมแหล่ง เรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงานและ สถาบันประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ใน สถานศึกษา และ 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 3-4) กล่าวว่า ขอบข่ายของงาน วิชาการมี 4 ด้าน คือ 1) การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนพัฒนา หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน

ได้แก่ แผนปฏิบัติงานวิชาการ โครงการสอน บันทึกการสอน 2) การจัดการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดทำตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดแบบเรียน การปรับปรุงการเรียนการสอน 3) การบริหารการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดห้องสมุดและการนิเทศการสอนและ 4) การวัดและประเมินผล เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน

โสภา วงษ์นาคเพ็ชร (2553, หน้า 26) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการมี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) แนวทางการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

มนูญ เชื้อชาติ (2554, หน้า 25) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการมี 5 ด้าน คือ 1) การบริหารหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การวัดและประเมินผล 4) การพัฒนาและส่งเสริมด้านวิชาการ และ 5) การบริหารงานวิจัย

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 23) กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การบริหารและการพัฒนาหลักสูตร 2) บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารงานวิชาการ 3) การจัดงานวิชาการในสถานศึกษา 4) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) นักเรียนกับการเรียนรู้ 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การพัฒนาสื่อและนวัตกรรม 8) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 9) การนิเทศภายในสถานศึกษา 10) การวัดและประเมินผล 11) การประกันคุณภาพการศึกษา 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ

ดิษฐ์ชัย แก่นท้าว (2556, หน้า 137) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการมี 15 ด้าน คือ 1) การร่วมกันพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) กระบวนการความร่วมมือของบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน 4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) การพัฒนาระบบการการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัย

เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 9) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 10) การนิเทศการศึกษา 11) การแนะแนวการศึกษา 12) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 13) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 14) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 15) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงาน และสถานบันอื่นที่จัดการศึกษา

สรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การพัฒนาการเรียนการสอน การวัดประเมินผลเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรในระดับชาติและบรรลุจุดมุ่งหมายในการนำไปปฏิบัติ ในงานวิจัยนี้กำหนดขอบข่ายของงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงาน และสถานบันอื่นที่จัดการศึกษา

การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล

หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่สามารถดำเนินงานทั้งด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จตามขอบข่ายงานวิชาการที่โรงเรียนกำหนดไว้ จนทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล ดังนี้

จิโรจน์ สารรัตน์ (2544, หน้า 21) ได้เสนอองค์ประกอบที่แสดงถึงประสิทธิผลของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ โดยแต่ละกลุ่มมีองค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องและความรับผิดชอบของนักเรียน สภาพแวดล้อมทางกายภาพการยอมรับและการมีสิ่งจูงใจพฤติกรรมในทางบวกของนักเรียน การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและผู้ปกครอง

2. องค์ประกอบด้านการมีจุดมุ่งหมายร่วมกันของบุคลากร ประกอบด้วย การมีจุดหมายที่ชัดเจน การมีค่านิยมความเชื่อร่วมกันและการมีภาวะผู้นำ ทางด้านการเรียนการสอน

3. องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย เน้นการสอนและ หลักสูตรการพัฒนาบุคลากรคาดหวังความสำเร็จสูงและติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

องค์ประกอบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภท สามัญศึกษาชุดที่ 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความหมายเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ Flanklim Rovvit (1974, p. 4) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง ประมวลเหตุการณ์ทั้งปวงที่ครูผู้สอนให้แก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาความสามารถในการดำรงชีวิต เพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีคุณภาพในอนาคต

Oliva (1992, p. 5-6) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง สิ่งที่ใช้สอนในโรงเรียน ชุดวิชาที่เรียน เนื้อหา โปรแกรมการเรียน ชุดของสิ่งที่ใช้ในการเรียนการสอน ลำดับของกระบวนการวิชา จุดประสงค์ที่นำไปปฏิบัติกระบวนการวิชาที่ทุกสิ่งที่สอนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่โรงเรียนเป็นผู้จัด ทุกสิ่งที่กำหนดขึ้นโดยบุคคลในโรงเรียน ลำดับของกิจกรรมในโรงเรียนที่ดำเนินการโดยผู้เรียนและประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งเกิดจากระบบการจัดการของโรงเรียน

กมล ภูประเสริฐ (2547, หน้า 35) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะและเจตคติ

ค่านิยม พัฒนานักเรียนในทุกๆ ด้านและเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนก้าวหน้า บุคคลที่นำพาสิ่งเหล่านี้ให้ประสบผลสำเร็จก็คือครูนั่นเอง

กัลยมน อินทุสุต (2547, หน้า 58) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง การจัดหมวดหมู่ประสบการณ์ที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการอย่างยิ่ง เป็นการกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จโดยที่ต้องนำมาวิเคราะห์ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมถึงค่านิยมของสมัยนั้นๆ ซึ่งจะเป็นหลักสูตรแบบใดก็ต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ ผู้บริหารจึงควรมีความเข้าใจหลักสูตรอย่างถ่องแท้

ดำรง ศิริภักดี (2548, หน้า 28) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง หมวดประสบการณ์และกิจกรรม ทั้งในและนอกโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ในการดำรงชีวิตที่ดี

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการและกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปฏิบัติงานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับ คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู (2552, หน้า 9) กล่าวว่า ควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง โดยจัดให้มีการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และจัดให้มีวิชาต่างๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

โสภา วงษ์นาคเพ็ชร (2553, หน้า 27) กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จะทำให้เกิดความรอบคอบ มั่นใจในกระบวนการใช้หลักสูตร ตลอดจนเป็นการตรวจสอบสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตร และเป็นการเตรียมความพร้อมที่ดี ที่จะนำไปสู่การใช้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

นงนุช อลัมภินวงศ์ (2553, หน้า 29) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง สิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งในระบบการศึกษา เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนเป็นหัวใจในการดำเนินงานการจัดการศึกษา จะเป็นไปในทิศทางใดขึ้นอยู่กับหลักการของหลักสูตรเป็น

สำคัญ เพราะหลักสูตรเป็นที่รวมจุดหมายโครงสร้างอัตราเวลาเรียนเนื้อหาและกิจกรรมต่างๆ เข้าไว้ด้วยกันทั้งหมด เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ทั้งผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องตลอดจนผู้ปกครองควรมีความรู้เรื่องหลักสูตรให้ถ่องแท้เพื่อจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง วิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองโดยให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการและให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยจัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.2 ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา

นักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ Marsh (1997, p. 8) กล่าวว่า ผู้ที่จะจัดทำหลักสูตรให้แก่โรงเรียนมาจากหลายแหล่ง จากบุคลากรในโรงเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันอุดมศึกษากลุ่มบุคคลจากอุตสาหกรรมและชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลจนถึงนักการเมือง การที่บุคคลของสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะผู้บริหารและครูผู้สอน จะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องดังกล่าวเข้าถึงและเข้าใจ ความสำคัญ ทิศทางของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างแท้จริง เพราะได้มีการอภิปราย การตรวจสอบ และการหาข้อยุติอย่างรอบคอบ เป็นที่แน่ชัดว่าการจัดการเรียนการสอนของครูที่ดำเนินตามหลักสูตรที่ตนมีส่วนร่วมสร้างขึ้นมาเอง จะทำให้การจัดการสอนสนองความต้องการของผู้เรียนและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากกว่าการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่มีผู้กำหนดมาให้เรียบร้อยแล้ว

Sturman (1989, p.20) ได้สรุปถึงประโยชน์หรือข้อดีของการกระจายอำนาจทั้งการบริหารจัดการและการพัฒนาหลักสูตรไปสู่สถานศึกษาไว้ ดังนี้

1. มีความสามารถที่จะตัดสินใจให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของท้องถิ่นได้ดีขึ้น
2. มีศักยภาพที่จะสร้างความกระตือรือร้นระหว่างผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
3. มีศักยภาพที่จะส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยได้ดีขึ้น โดยชักจูงการตั้งให้บุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมการตัดสินใจมากขึ้น

4. มีศักยภาพในการส่งเสริมให้เกิดโครงสร้างการทำงานที่มีลักษณะเป็นนวัตกรรมมากขึ้น
5. มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษามากขึ้น หลีกเลียงหรือลดการใช้โครงสร้างการทำงานแบบเดิมลง
6. มีศักยภาพในการนำทรัพยากรของรัฐมาใช้ เพื่อให้เกิดการตอบสนองของความต้องการที่เหมาะสมมากขึ้น
7. ลดความขัดแย้งของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ
8. เปิดโอกาสให้กลุ่มบุคคลที่ด้อยโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม
9. ส่งเสริมการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นวัตรวิสัย

สรุปได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญเพราะเป็นเครื่องมือของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องอำนวยความสะดวก ควบคุม ดูแล กำกับ และติดตามประเมินผล ให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ และเป็นแผนการปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนวทางในการปฏิบัติงานของครู เพราะหลักสูตรจะเสนอแนะจุดมุ่งหมาย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล ซึ่งครูควรปฏิบัติตามอย่างจริงจัง

1.3 ขอบข่ายการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 9-10) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีดังนี้

1.3.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2551 และกรอบสาระการเรียนรู้ที่พัฒนาโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.3.2 ศึกษาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและภูมิภาค ตลอดจนข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

1.3.3 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสภาพสถานศึกษา เพื่อร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจเป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา

1.3.4 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 หรือมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.5 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตร

แกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการและกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปฏิบัติงานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.6 ขอความเห็นชอบใช้หลักสูตรสถานศึกษาจาก

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.7 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปฏิบัติ

เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยจัดทำสาระการเรียนรู้ การกำหนดค่าน้ำหนักและเวลาเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 การกำหนดรหัสวิชา และการกำหนดระดับผลการเรียน

1.3.8 การบูรณาการภายในและระหว่างสาระการเรียนรู้/การบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้/การบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีของ

ผู้เรียน

1.3.9 ประเมินผลการใช้หลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรให้มี

คุณภาพยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาเมื่อสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบแล้ว พบว่ามี 7 องค์ประกอบย่อย คือ

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมชุมชนและท้องถิ่น
2. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจเป้าหมายคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม
4. นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

5. นิเทศเพื่อการพัฒนาการใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษา
6. ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร
7. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความ

เหมาะสม

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.1 ความหมายของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

นักวิชาการได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ได้แก่

กมล ภูประเสริฐ (2547, หน้า 5) กล่าวว่า งานการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การรวบรวม วิเคราะห์และกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การกำหนด การเตรียมการและการจัดหาสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ เครื่องใช้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้หรือรายวิชา การจัดทำแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนแต่ละคน การควบคุมดูแล และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ การร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2548, หน้า 11) กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้เป็นการใช้พลังงานทางสมองของตนในการนำเอาข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่มาจัดวางอย่างเหมาะสม เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ เช่น การตัดสินใจเลือกใช้สิ่งที่ดีที่สุด นอกจากนี้ยังได้รับการพัฒนาทักษะและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ได้ฝึกทักษะจากการสร้างชิ้นงาน การคิด การรักการอ่าน การศึกษาค้นคว้าใฝ่เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ได้เรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย ได้ฝึกคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ เรียนรู้ตามสภาพจริง สามารถเชื่อมโยงความรู้ ประสบการณ์สู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จากกระบวนการเรียนรู้ บุรณาการที่ชัดเจน และเมื่อผู้เรียนรู้สร้างสิ่งใหม่สิ่งหนึ่งขึ้นมา ก็หมายถึงการสร้างความรู้ขึ้นในตนเองและความรู้นี้จะอยู่คงทนและจะสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนได้ดี และจะเป็นฐานให้สามารถสร้างความรู้ใหม่ต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ทิศนา แคมมณี (2548, หน้า 145) กล่าวว่า คนทุกคนมีความสนใจ

ใฝ่รู้อย่างเป็นธรรมชาติ หากได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง และได้รับการฝึกฝนทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่สนใจได้ตลอดชีวิต

สุพัตรา ชาติบัญชาชัย (2548, หน้า 90) กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ เป็นการสร้างทรัพยากรให้มีคุณค่ามีกระบวนการถ่ายทอดความรู้ พัฒนาปรับปรุงองค์ความรู้ให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัยแล้วเกิดองค์ความรู้ใหม่สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่สนใจและมีพื้นฐานอยู่แล้วตลอดชีวิตทุกคนมีมิตรภาพที่ดีต่อกันก็จะเป็นการเรียนรู้ตลอดมา

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550, หน้า 40) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การกระทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีต่างๆ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการไปตามเป้าหมายของหลักสูตรที่ต้องการนั้นแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรมีเป้าหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้โดยผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่โรงเรียนจะต้องทำการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 10) กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ตลอดจนผู้ที่มีความสามารถพิเศษและผู้ที่มีความบกพร่องหรือด้อยโอกาส โดยฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริง สร้างสถานการณ์ ตัวอย่าง

โสภา วงษ์นาคเพ็ชร (2553, หน้า 35) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริมให้ครูมีการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ความสำคัญของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

นักวิชาการได้กล่าวถึงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ ได้แก่

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 36) กล่าวว่า พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดยมุ่งให้ ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นเพื่อเป็นการเตรียมการรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ในด้านเทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจและการเมือง ทั้งนี้ได้ให้ความสำคัญสูงสุดใน กระบวนการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็ม ศักยภาพ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและรู้จักแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การเรียนรู้ในมาตรา 24 ได้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและ ความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการ ปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการ ประเภทต่างๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสาน ความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนา ผู้เรียนตามศักยภาพเพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างได้ผลดี การเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางจึงควรมีหลักในการจัดระบบการเรียนการสอนเป็นงานสำคัญยิ่งในการบริหาร

โรงเรียน ผลของการจัดระบบการเรียนการสอนจะเป็นเครื่องชี้ผลสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน การจัดระบบการเรียนการสอน

สุพจน์ อริยะจักร์ (2548, หน้า 90-91) ได้ศึกษาการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดปากคลองสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอป่าซางจังหวัดลำพูน พบว่า โรงเรียนควรใช้กระบวนการบริหารจัดการคุณภาพที่ทำให้บุคลากรทุกฝ่ายทั้งในและนอกสถานศึกษาร่วมกันกำหนดเป้าหมายและวิธีการแล้ววางแผนโดยการประชุมคณะครูคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้บริหารเพื่อหาข้อมูลสภาพปัจจุบันตลอดถึงแนวทางและหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่จะนำมาปฏิบัติในการพัฒนาการเรียนการสอน สำหรับการปฏิบัติตามแผนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบและกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน หลังจากได้ปฏิบัติงานแล้วในแต่ละภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษาควรมีการตรวจสอบโดยการประเมินผลโดยใช้เครื่องมือการตรวจสอบที่เหมาะสม เมื่อพบจุดเด่นหรือจุดด้อยจะต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพบรรลุตามเป้าหมายต่อไป

ธนภัทร จงหม่อง (2549, หน้า 88-89) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในอำเภอป่าซางจังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูที่ปฏิบัติการสอนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดสรรวัสดุสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเลือกใช้วิธีการประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกัน ใช้แฟ้มสะสมงานประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน สำหรับปัญหาที่พบคือขาดงบประมาณในการดำเนินการพัฒนาบุคลากร วัสดุสื่อและอุปกรณ์มีราคาแพงไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการนิเทศภายในไม่ต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนไม่มีความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้

โสภกา วงษ์นาคเพ็ชร์ (2553, หน้า 45) กล่าวว่า การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในกระบวนการใช้หลักสูตร เพราะเป็นกิจกรรมที่ใกล้ชิดกับเด็ก และเด็กได้ปฏิบัติมากที่สุด การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ครูและเด็กทำร่วมกัน ถ้าจะแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ การเรียนเป็นกิจกรรมที่เด็กทำและการสอนเป็นกิจกรรมที่ครูทำ แต่ในทางปฏิบัติแล้วทั้งสองอย่างนี้ทำไปพร้อมๆ กัน จึงเรียกรวมกันว่า

การเรียนการสอนตามแนวหลักสูตร กล่าวคือ ครูและนักเรียนร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยมีเด็กเป็นศูนย์กลางของความสนใจ นั่นคือ เป็นกิจกรรมของเด็กโดยเด็กและเพื่อเด็ก ครูเป็นผู้ดำเนินการให้กิจกรรมเป็นไปตามแนวทางตามที่แผนการสอนและคู่มือเสนอแนะไว้ เด็กเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ มากที่สุด

สรุปได้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีการสอนที่ถูกต้องตลอดจนมีการอำนวยความสะดวกเพื่อจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพหลักที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอนควรจัดความรู้และคุณสมบัติอื่นๆที่ต้องการให้แก่ผู้เรียนได้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติเนื้อหาที่สอนยึดหยุ่นตามเหตุการณ์สภาพท้องถิ่นและความสนใจของผู้เรียนกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3 ขอบข่ายการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

นักวิชาการได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ได้แก่

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 36) กล่าวว่า แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

3. จัดให้มีสารสนเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน หรือแบบอื่นๆ ตามความเหมาะสม

4. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตาม

ความเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 10-11) กล่าวว่า แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามสาระและหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน
2. จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ตลอดจนผู้ที่มีความสามารถพิเศษและผู้ที่มีความบกพร่องหรือด้อยโอกาส โดยฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริง สร้างสถานการณ์ ตัวอย่าง
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสาน ความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกัน
4. ปลูกฝังผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม
5. จัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้
6. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและประสานความร่วมมือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม เพื่อร่วมกัน พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ
7. จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยเป็นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อ พัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา
8. ส่งเสริมให้ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (การวิจัยในชั้นเรียน)
9. ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนา วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่าง หลากหลายและต่อเนื่อง เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม
10. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ จัดกิจกรรมแนะแนว

โดยจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึก และจัดทำสื่อ ให้คำปรึกษาการแก้ไขข้อบกพร่องและพัฒนาตนเอง และให้คำปรึกษาการศึกษาต่อและแนะนำอาชีพ จัดกิจกรรมนักเรียน โดยสนับสนุนเกื้อกูลตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น โครงการ ส่งเสริมความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ความต้องการของผู้เรียน เช่น ชมรมทางวิชาการส่งเสริมการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด ส่งเสริมการฝึกทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม จัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ จัดทำแผนการจัดการกิจกรรม แบบบันทึก รายงานผล

สรุปได้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เมื่อสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบแล้ว พบว่ามี 10 องค์ประกอบย่อย คือ

1. จัดการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่น พัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตามความเหมาะสม
2. จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้สอดคล้องกับความสนใจและสภาพชีวิตจริงของผู้เรียนและให้โอกาสเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเองตามความเหมาะสม
3. จัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงหรือบูรณาการทั้งภายในกลุ่มประสบการณ์และระหว่างกลุ่มประสบการณ์ให้มากที่สุด
4. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์และกระบวนการกลุ่ม
5. จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงมากที่สุดและเน้นให้เกิดความคิดรวบยอดในกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ
6. จัดให้มีการศึกษาติดตามและแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
7. ให้สอดแทรกการอบรมด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัด การเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ
8. การเสริมสร้างค่านิยมที่ระบุนิไว้ในจุดหมายต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐานเช่นขันชื้อสัตย์ประหยัดอดทนรับผิดชอบฯลฯควบคู่ไปด้วย
9. จัดสภาพแวดล้อมและสร้างสรรค์บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และปฏิบัติจริงของผู้เรียน

10. การกำหนดกรอบนโยบาย การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติงาน วิชาการ การจัดทำแผนงานวิชาการ การติดตามและประเมินผลงานวิชาการ และการจัดทำข้อมูลนักเรียนการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ รวมทั้งปลูกฝัง เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญที่ ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

การเรียนรู้ (Learning)

การเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปเป็นอย่างอื่น เช่น เปลี่ยนจากการไม่รู้เป็นรู้ หรือเปลี่ยนจากการชอบเป็นไม่ชอบ หรือในทางตรงกันข้ามจากการไม่ชอบเป็นชอบ

การเรียนรู้เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากประสบการณ์ トラบใดที่ยังไม่มีการเปลี่ยนพฤติกรรม การเรียนรู้ก็จะไม่เกิดขึ้น การเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในโรงเรียน แต่จะเกิดขึ้นตลอดเวลา ทุกแห่งหน ทุกสถานการณ์

ตามทฤษฎีการเรียนรู้ พบว่า การเรียนรู้มีกระบวนการที่สำคัญ 6 ขั้นตอน คือ

1. ความพร้อมที่จะเรียน ได้แก่ ความพร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา
2. การกระตุ้นและเป้าหมาย สิ่งกระตุ้นภายในผลักดันให้คนเราแสดงพฤติกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือสถานการณ์อันเป็นเป้าหมาย ได้แก่ สิ่งกระตุ้นทางกาย และสิ่งกระตุ้นทางจิตใจ
3. การสำรวจและจัดกิจกรรมของผู้เรียน
4. ปฏิกริยาของผู้เรียนที่มีต่อผลการเรียนรู้
5. การรักษาความรู้คงมีอยู่ต่อไป ความรู้จะต้องอยู่กับตัวนักเรียนในช่วงเวลาที่นานขึ้น ประกอบด้วยกรณีต่อไปนี้
  - 5.1 นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ อย่างดี และเคยทำแบบฝึกหัดมาแล้วมากพอ
  - 5.2 ไม่เรียนมากจนเกินไป

5.3 มีการทบทวนสิ่งที่จำเป็นและสำคัญจริงๆ ทบทวนบ่อยๆ

5.4 นักเรียนมีเวลาทบทวนและท่องจำด้วยตนเองมาก

5.5 นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องที่เรียน มีความเชื่อ และมีสิ่งกระตุ้น

5.6 การนำความรู้ไปใช้ เป็นเป้าหมายสุดท้ายของการศึกษาเพื่อการศึกษาต่อหรือการเรียนสิ่งใหม่ๆ ต่อไป หรืออาจนำไปใช้ในชีวิตประจำวันทั่วไป

หลักการเรียนรู้

โดยปกติการเรียนรู้มีหลักที่สำคัญ 10 ประการ คือ

1. การเรียนรู้เป็นประสบการณ์เฉพาะบุคคล ซึ่งอาจจะเป็นประสบการณ์ตรงหรือประสบการณ์ที่ได้รับทางอ้อม เช่น จากการฟังหรืออ่านเกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้อื่น

2. ผู้เรียนใช้พฤติกรรมรวมทั้งตัวในการเรียนรู้

3. การเรียนรู้เป็นการหาทางตอบสนองจุดหมาย

4. การเรียนต้องมีการกระทำ ต้องทำในปัจจุบัน ไม่ใช่เก็บไว้ในอนาคต

5. การเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา

6. ความคิดอย่างไตร่ตรองมีความจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา

ใดๆ

7. พฤติกรรมของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับความรู้ของบุคคลนั้นๆ

8. เจตคติต่อตนเองมีผลต่อการเรียนรู้

9. ทัศนคติต่อบุคคลอื่นและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมีผลต่อการเรียนรู้

10. การเรียนรู้ต้องอาศัยการกระทำซ้ำๆ

หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยยึดหลักการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

2. ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้

3. ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน
4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้อง
  - 4.1 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ
  - 4.2 คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง
  - 4.3 เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม

กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด

กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง การกำหนดจุดหมาย สาระ กิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียน และการวัดประเมินผล ที่มุ่งพัฒนา “คน” และ “ชีวิต” ให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

กิจกรรมการเรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นเพื่อนมนุษย์ ธรรมชาติ และเทคโนโลยี ผู้เรียนได้ค้นคว้าทดลองปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้จนค้นพบสาระสำคัญของบทเรียน ได้ฝึกวิถีคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์จินตนาการและสามารถแสดงออกได้ชัดเจนมีเหตุผล

ครูมีบทบาทปลูกเร้าและเสริมแรงศิษย์ในทุกกิจกรรม ให้ค้นพบคำตอบและแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมทั้งการร่วมทำงานเป็นกลุ่ม จัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม ความมีวินัย รับผิดชอบในการทำงาน ผู้เรียนมีโอกาสฝึกการประเมินและปรับปรุงตนเอง ยอมรับผู้อื่น สร้างจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองและเป็นพลโลก การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา เกิดขึ้นได้ในหลายระดับ ทั้งในตัวผู้เรียน ในห้องเรียน และนอกเหนือไปจาก ห้องเรียนที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 24 ได้กำหนดการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้คิดได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ ครูและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัย กระบวนการเรียนรู้ ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เช่น

- กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- กระบวนการสร้างความรู้
- กระบวนการคิด
- กระบวนการทางสังคม
- กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา
- กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง
- กระบวนการปฏิบัติลงมือทำจริง
- กระบวนการจัดการ
- กระบวนการวิจัย
- กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง
- กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย

ปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้

1. กระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี ถ้าผู้เรียนมีโอกาสคิด ทำ สร้างสรรค์ โดยที่ครูช่วยจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อ และสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน
2. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกายและจิตใจ และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
3. สาระการเรียนรู้มีความสมดุลเหมาะสมกับวัย ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน และความคาดหวังของสังคม ทั้งนี้ ผลการเรียนรู้จากสาระและกระบวนการจะต้องทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีและมีความสุขในการเรียน
4. แหล่งเรียนรู้มีหลากหลายและเพียงพอ ที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ ตามความถนัด ความสนใจ
5. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครู และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูล ห่วงใย มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ คือแลกเปลี่ยนความรู้ ถักทอความคิด พิสูจน์ปัญหาาร่วมกัน
6. ศิษย์มีความศรัทธาต่อครูผู้สอน สาระที่เรียนรวมทั้งกระบวนการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนใฝ่รู้ มีใจรักที่จะเรียนรู้ ทั้งนี้ ครูต้องมีความเชื่อว่าศิษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
7. สาระและกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวของผู้เรียน จนผู้เรียนสามารถนำผลจากการเรียนรู้ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
8. กระบวนการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และร่วมมือกันให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้สูงสุด

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษามีแนวปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้ โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

3. จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันหรือแบบอื่นๆ ตามความเหมาะสม

4. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

สรุป

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่

- มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน
- ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
- ผู้เรียนสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้
- ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียน การสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ 2552*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2550). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
กรุงเทพฯ : ป๋าค พอยท์.
- กัลยมน อินทุสุต. (2547). *การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการ โรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จันทราณี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2 ลีติมา สุวรรณนา. (2550). *สภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ คม. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราช ภัฏเพชรบูรณ์.
- ดิษฐ์ชัย แก่นท้าว. (2556). *การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการบริหาร โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร*. รายงานวิจัย สกลนคร : องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร.
- ปรีชา จันทรมณี. (2556). *ตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
_____. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.
- มนูญ เชื้อชาติ. (2554). *ปัจจัยพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียง*. ดุษฎีนิพนธ์ ศษ.ด. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มยุเรศ โคตรชมพู. (2550). *ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานต่อการบริหารวิชาการใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิภา ทองหง่า. (2554). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2544). *โรงเรียน : องค์การแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *เอกสารประชาสัมพันธ์เพื่อการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สุพจน์ อริยะจักร์. (2548). *การพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดปากคลอง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โสภา วงษ์นาคเพ็ชร. (2553). *การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (2553). *แนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2551). *แนวดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเอกชน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศกสนา. .
- Stedman, L. C. (1987). *It's Time We Change the Effective Schools Formula*. Kappan.
- Stufflebeam, D.L ed.al. (1971). *Educational Evaluation and Decision Making*. Itasca, Ill, : Peacock.

กิจกรรมที่ 1 ทำแบบฝึก

แบบฝึกชุดที่ 1

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

คำชี้แจง เมื่อศึกษาคู่มือการพัฒนาเล่มที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ แล้ว จงวิเคราะห์ สรุป และตอบคำถามต่อไปนี้

1. ตามความเห็นของท่าน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้หมายความว่าอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการในหน่วยงาน/องค์กรของท่านหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ให้ท่านเลือกแนวคิด ความเห็นของนักวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ที่เห็นว่าตรงกับทัศนคติของท่าน พร้อมทั้งให้เหตุผล

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าผู้บริหารควรจะมีความรู้ความสามารถพัฒนาหลักสูตร
สถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. ท่านมีหลักการนำการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนา
กระบวนการเรียนรู้มาใช้ในการบริหารงานวิชาการในหน่วยงานของท่านให้ประสบ
ความสำเร็จได้อย่างไร จงอธิบาย

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๑

คำชี้แจง หลังจากศึกษาคู่มือชุดที่ 1 เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและ
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคู่มือการพัฒนาชุดนี้
อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบและคู่มือการพัฒนา

1. นายอดิวัฒน์ ปากบารา

เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2. ดร.พีรศักดิ์ รัตนะ

รองเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

3. ดร.ดรชิต วรธนา

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

4. ว่าที่ ร.ต. ดร.ธนุ วงษ์จินดา

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

5. ดร.รัฐศาสตร์ พาณิชยพงศ์ศักดิ์

ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกปัญญา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 3

6. นายสยาม ปิยะนราธร

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

7. ดร.ภูวนาท บัณฑิตโต

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

8. ดร.พิมลวรรณ วรโชคทวีพัฒน์

ผู้อำนวยการโรงเรียนสมฤทัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 3

9. ดร.พิชญานัญ บุญแสน

ครูโรงเรียนเซนต์ยอแซฟกุฉินารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

10. นางสาวกิตติกาญจน์ อุตโต

ครูโรงเรียนเขาวงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์
เขต 3

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหญ่	กรรมการ
ดร.ภัณฑรัักษ์ พลดี	กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

เอกสารประกอบการ

ชุดที่ 1

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

นายสมัย ชารมาลัย

นักศึกษาระดับคุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

เอกสารประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน เอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการ เสริมสร้างและพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภท สามัญศึกษาที่มีอยู่แล้วให้เกิดความพร้อมและเกิดความตระหนักในการพัฒนาการ บริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของ ผู้เรียนในอนาคตซึ่งมีเอกสารประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาทั้งหมด 6 ชุดประกอบด้วย

- ชุดที่ 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้
- ชุดที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- ชุดที่ 3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- ชุดที่ 4 ด้านการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา
- ชุดที่ 5 ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ
- ชุดที่ 6 ด้านการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ในการจัดทำเอกสารประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทั้งนี้เพราะได้รับความอนุเคราะห์ และความเมตตาจากผู้เชี่ยวชาญและ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำชี้แนะ ในการจัดทำเอกสารประกอบการ พัฒนาเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย และหวังเป็นอย่างยิ่ง ว่าเอกสารนี้คงจะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

นายสมัย ชารมาลย์

นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

คำนำ

เอกสารพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน	
ชุดที่ 1 เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนา	
กระบวนการเรียนรู้.....	1
ระยะเวลา.....	1
วัตถุประสงค์.....	1
เนื้อหา.....	1
สื่อประกอบกิจกรรม.....	2
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม.....	2
การประเมินผล.....	2
1. ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.....	3
2. ความหมายของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้.....	14
เอกสารอ้างอิง	

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภท
 สามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 ชุดที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
 และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ระยะเวลา 1 สัปดาห์ (ศึกษาวินละ 3 ชั่วโมง รวม 21 ชั่วโมง)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาตนเอง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุดที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาตนเอง สามารถวิเคราะห์ ความหมายและแนวคิดในเรื่องชุดที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนและการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาตนเอง ตระหนักในความสำคัญของชุดที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้องและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ในการบริหารงาน

เนื้อหา

1. ความหมายของการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
2. ความหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. ความสำคัญของการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนและการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สื่อประกอบกิจกรรม

1. คู่มือรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. คู่มือชุดที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนและการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. แบบฝึก
4. กระดาษคำตอบ
5. กระดาษ A4
6. ปากกา

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรม

1. ผู้รับการพัฒนารับผิดชอบ ศึกษาเอกสารคู่มือรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชุดที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยตนเองตามระยะเวลาที่กำหนด เมื่อมีข้อสงสัยให้ปรึกษาผู้วิจัย หรือผู้รับการพัฒนาคณะอื่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเรื่องการวัดและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาพร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปตามประเด็นที่กำหนด

2. ผู้รับการพัฒนารับผิดชอบ ทำแบบฝึกหลังศึกษาข้อมูลจากเอกสารคู่มือ ซึ่งเป็นการทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย แนวคิดที่เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย รวมทั้งบทสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่ผ่านการดำรงตำแหน่งทางการบริหารการศึกษา บริหารสถานศึกษามาแล้ว โดยหลายท่าน ประกอบวิชาชีพผู้บริหารโรงเรียน นักวิชาการศึกษา และบุคคลดังกล่าวได้ใช้ความรู้ด้านการวัดและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาจนประสบผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ ตลอดจนศึกษาศึกษารายกรณีและฝึกตอบคำถาม

3. ผู้รับการพัฒนารับผิดชอบ สรุปความรู้และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมาย และแนวคิด ในเรื่องการวัดและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนและการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการตั้งประเด็นคำถาม-ตอบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่และปรับปรุงพฤติกรรมพัฒนาด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การประเมินผล

1. ประเมินผลก่อนการพัฒนา โดยให้ผู้รับการพัฒนาดตนเองประเมินตนเอง โดยการตอบแบบประเมินตนเองและแบบประเมินก่อนศึกษาคู่มือการพัฒนา
  2. ประเมินผลระหว่างการพัฒนา โดยให้ผู้รับการพัฒนาดตนเองประเมินตนเอง และผู้วิจัยประเมินผู้รับการพัฒนาด จากการทำกิจกรรมตามที่กำหนด ประเมินความสนใจและตั้งใจในการศึกษาคู่มือ ชุดที่ 2 เรื่อง การวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาประเมินโดยการซักถาม การตอบข้อซักถามและการให้ข้อคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้รับการพัฒนาดตนเองในระหว่างการศึกษาข้อมูลและฝึกทำกิจกรรม
  3. ประเมินผลหลังการพัฒนา โดยให้ผู้รับการพัฒนาดตนเองประเมินตนเอง โดยการตอบแบบประเมินตนเอง หลังจากศึกษาคู่มือการพัฒนาและฝึกทำกิจกรรมครบตามกำหนดระยะเวลาแล้ว
- ก่อนที่จะศึกษารายละเอียดของชุดที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลก่อนพอสังเขป ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

1.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องมือซึ่งความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร มีแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการบริหารงานวิชาการ หลากหลายดังนี้

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 25) กล่าวว่า การบริหารวิชาการหมายถึง การดำเนินงานโดยการผสมผสานทรัพยากรการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่แก่นักเรียนเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดทั้งการอบรมศีลธรรมจรรยาและความประพฤติของนักเรียนเพื่อให้เป็นคนดีมีความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้รอบตัวความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศมีทักษะการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

โสภา นาคเพ็ชร์ (2553, หน้า 38) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทางด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การสอน การพัฒนาส่งเสริมความมีประสิทธิภาพของการเรียน การสอนให้บรรลุ วัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายตามหลักสูตร ซึ่งนับเป็นหัวใจสำคัญหรือเป็นงานหลักของ สถานศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 30) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกประเภทในโรงเรียน เป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารและทุกฝ่าย ต้องให้ความสำคัญ เป็นงานเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา เป็นเครื่องชี้ วัดความสำเร็จ ความสามารถของผู้บริหารและคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ปรีชา จันทรมณี (2556, หน้า 23) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน งานวิชาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานในสถานศึกษา ทั้งนี้ก็เพราะ จุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานตามที่ กำหนดสถานศึกษาที่มีคุณภาพ จึงขึ้นอยู่กับงานวิชาการ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุง คุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งจะประกอบด้วยงานด้านหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอน การจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดสิ่งส่งเสริมงานด้านวิชาการ รวมถึงงานด้านการ วัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่าง ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ การพัฒนา และการปรับปรุงคุณภาพของการจัดการเรียน การสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะกระบวนการ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันจะส่งผลต่อประโยชน์สูงสุดของ ผู้เรียนและชุมชน

2. ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นเป้าหมายหลักในการดำเนินการของครูโรงเรียน ถือได้ว่างาน วิชาการเป็นหัวใจหลักในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้หลายท่าน ได้แก่

สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 8) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐาน

ของโรงเรียนประถมศึกษา โดยให้ความสำคัญของงานวิชาการเป็นลำดับแรกและให้ถือเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเอาใจใส่และให้ความสำคัญของงานวิชาการก่อนงานอื่นๆ โดยได้จัดลำดับความสำคัญของงานต่างๆ ไว้ ดังนี้

1. งานวิชาการ
2. งานธุรการการเงินและพัสดุ
3. งานบุคลากร
4. งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
5. งานสัมพันธ์ชุมชน

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน มีขอบข่ายกว้างขวาง ผู้บริหารโรงเรียนต้องกระจายอำนาจในการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน มีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ ต้องเป็นผู้นำทางวิชาการสามารถปฏิบัติงานปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด โดยมุ่งประโยชน์ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสามารถปรับตัวในสังคม มีคุณธรรม มีความขยันหมั่นเพียรมีความรู้และทักษะตามศักยภาพและมีความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

จันทราณี สงวนนาม (2551, หน้า143) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโรงเรียนและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งส่วนการบริหารงานด้านอื่นๆ นั้นแม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกันแต่ก็เป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร

สรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักเป็นหัวใจของกิจกรรมทุกชนิดที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง มุ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งเป็นงานที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปฏิบัติเป็นภารกิจหลัก โดยมุ่งประโยชน์ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสามารถปรับตัวในสังคม มีคุณธรรมมีความขยันหมั่นเพียรมีความรู้และทักษะตามศักยภาพและมีความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

3. หลักการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาสถานศึกษาจะดีมีคุณภาพหรือไร้คุณภาพขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการเป็นสำคัญจึงจำเป็นต้องมีหลักและวิธีการดำเนินงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในหลักการเบื้องต้นของการบริหารงานวิชาการจึงต้องมีความชัดเจนในเรื่องต่างๆ ดังนี้

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 26) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต้องอาศัยหลักการและวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครูและผู้บริหารผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม
2. มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด
3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งสร้างเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้
4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้และสามารถตรวจสอบคุณภาพการศึกษาได้ทุกช่วงชั้น
5. มุ่งส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

วิชา ทองหง่า (2554, หน้า 35) กล่าวว่า หลักการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา โรงเรียนจะมีคุณภาพขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการเป็นส่วนสำคัญ ดังนั้นในการบริหารงานวิชาการผู้บริหารจำเป็นต้องมีหลักการในการบริหารงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเทคนิค กระบวนการ มีความเข้าใจ รวมถึงการมีเป้าหมายของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

สรุปได้ว่า หลักในการบริหารงานวิชาการ คือการบริหารที่ยึดหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนการบริหารงานบุคคล คือ ครูต้องใช้หลักในการกระจายอำนาจให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบร่วมกันลดหลั่นกันไปตามหน้าที่แต่ละคน โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้วิธีประชาธิปไตยในการดำเนินการ ผู้บริหาร

คอยกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นขยันขันแข็งสอนอย่างมีทักษะกระบวนการ เพื่อส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสนใจค้นหาความรู้อยู่เสมอ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีกับบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้องค์กรมีการพัฒนาเจริญก้าวหน้าบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

4. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผนการพัฒนาการเรียนการสอน การวัดประเมินผลเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรในระดับชาติ ระดับสถานศึกษา และจุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับชาติ ซึ่งการที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายในระดับต่างๆ ได้นั้น งานวิชาการจะต้องมีขอบข่ายงานในการนำไปปฏิบัติ ซึ่งได้มีนักการศึกษานักวิชาการ และหน่วยงานภาครัฐต่างได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้อย่างหลากหลายและแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากนักวิชาการและหน่วยงานเหล่านั้นต่างได้มีการวิเคราะห์ภารกิจและปรัชญาหรือความเชื่อขององค์กร ได้แก่

กุลชญา เทียงตรง (2550, หน้า 210) กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการมี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อการเรียน 4) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 7) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 8) การนิเทศการศึกษา 9) การแนะแนวการศึกษา 10) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 11) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนและ 12) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า10-30) กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการมี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อการเรียน 4) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 7) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 8) การนิเทศการศึกษา 9) การแนะแนวการศึกษา 10) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 11) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนและ 12) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา

และองค์กรอื่น

ฐิติมา สุวรรณ (2550, หน้า 5) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนา แหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

มยุเรศ โคตรชมพู (2550, หน้า 21) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 6) ได้กำหนด ข่ายการบริหารวิชาการตามคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ประกอบด้วย 17 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหรือการให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและ

สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และ 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 3-4) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานวิชาการมี 4 ด้าน คือ 1) การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ แผนปฏิบัติงานวิชาการ โครงการสอน บันทึกการสอน 2) การจัดการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดแบบเรียน การปรับปรุงการเรียนการสอน 3) การบริหารการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดห้องสมุดและการนิเทศการสอนและ 4) การวัดและประเมินผล เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน

ไสภา วงษ์นาคเพ็ชร (2553, หน้า 26) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการมี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) แผนแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

มณูญ เชื้อชาติ (2554, หน้า 25) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการมี 5 ด้าน คือ 1) การบริหารหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การวัดและประเมินผล 4) การพัฒนาและส่งเสริมด้านวิชาการและ 5) การบริหารงานวิจัย

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 23) กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การบริหารและการพัฒนาหลักสูตร 2) บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารงานวิชาการ 3) การจัดงานวิชาการในสถานศึกษา 4) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) นักเรียนกับการเรียนรู้ 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การพัฒนาสื่อและนวัตกรรม 8) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 9) การนิเทศภายในสถานศึกษา 10) การวัดและประเมินผล 11) การประกันคุณภาพการศึกษา 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ

ดิษย์ชัย แก่นท้าว (2556, หน้า 137) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการมี 15 ด้าน คือ 1) การร่วมกันพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) กระบวนการความร่วมมือของบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ 3) การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน 4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 9) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 10) การนิเทศการศึกษา 11) การแนะแนวการศึกษา 12) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 13) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 14) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 15) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การพัฒนาการเรียนการสอน การวัดประเมินผลเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรในระดับชาติ และบรรลุจุดมุ่งหมายในการนำไปปฏิบัติ ในงานวิจัยนี้ กำหนดขอบข่ายของงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่สามารถดำเนินงานทั้งด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จตามขอบข่ายงานวิชาการที่โรงเรียนกำหนดไว้ จนทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

ขอข่ายการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล
ดังนี้

วิโรจน์ สารรัตน์ (2544, หน้า 21) ได้เสนอองค์ประกอบที่แสดงถึง
ประสิทธิผลของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ โดยแต่ละกลุ่มใหญ่มีองค์ประกอบย่อย
ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม
เกี่ยวข้องและความรับผิดชอบของนักเรียน สภาพแวดล้อมทางกายภาพการยอมรับและ
การมีสิ่งจูงใจพฤติกรรมในทางบวกของนักเรียน การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและ
ผู้ปกครอง

2. องค์ประกอบด้านการมีจุดมุ่งหมายร่วมกันของบุคลากร
ประกอบด้วย การมีจุดหมายที่ชัดเจน การมีค่านิยมความเชื่อร่วมกันและการมีภาวะผู้นำ
ทางด้านการเรียน การสอน

3. องค์ประกอบด้านการดำเนินการเรียนรู้ ประกอบด้วย เน้นการสอนและ
หลักสูตรการพัฒนาบุคลากรคาดหวังความสำเร็จสูงและติดตามความก้าวหน้าของ
นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

**องค์ประกอบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภท
สามัญศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา**

ความหมายการวัดผลและประเมินผลการศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ได้แก่
โสภา วงษ์นาคเพ็ชร (2553, หน้า 36) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ
ด้านการวัดผลและเทียบโอนผลการเรียนของนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง การที่
ผู้บริหารประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจ จัดหาเอกสาร คู่มือครูและระเบียบว่าด้วยการวัดและ
ประเมินผล ส่งเสริมและอำนวยความสะดวก ให้ครูสร้างแบบทดสอบที่หลากหลายทั้งก่อน
ระหว่างและหลังเรียน กำกับติดตามการปฏิบัติงาน

อุษณีย์ โพธิสุข (2553, หน้า 40) กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผลในระบบการศึกษาที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ได้แก่ 1) การสะท้อนศักยภาพและตัวตนที่แท้จริงของเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตลอดจนจุดเด่น จุดด้อยของเด็ก คำนึงถึงพัฒนาการที่ต่อเนื่องของผู้เรียน 2) การวัดและประเมินผลที่มีขั้นตอน มีระบบการมีส่วนร่วมของผู้เรียน กระบวนการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และกระบวนการวัดและประเมินผลที่มีข้อมูลจากผลงาน ผลการเรียนรู้ พัฒนาการทางการเรียนรู้ พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผลการศึกษา หมายถึง การกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ความสำคัญของการวัดผลและประเมินผลการศึกษา

การวัดผลและประเมินผลมีความสำคัญและจำเป็นในกระบวนการเรียนการสอนเพราะจะช่วยให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงการสอนของครูทำให้ครูทราบว่าผลการสอนของตนเป็นอย่างไรจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
2. เพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียนให้นักเรียนได้ทราบว่าตนเองเก่งอ่อนอย่างไรและครูทราบว่าเด็กคนไหนเก่งอ่อนแค่ไหนจะได้แก้ไขปรับปรุงเป็นรายๆ ไป
3. เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารในโรงเรียนทำให้ทราบสภาพที่แท้จริงของหลักสูตรแผนการสอนและบันทึกการสอนที่นำมาสู่การปฏิบัติว่าประสบปัญหาอย่างไรตรงไหนควรจะทำการแก้ไขหรือพัฒนาต่อไป
4. เพื่อเป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไป เช่น เพื่อแสดงผลการเรียนจบหลักสูตรและเป็นหลักฐานที่ให้ผู้ปกครองได้ทราบ
5. การวัดผลและประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องของการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลมี 3 ขั้นตอน ได้แก่
  - 5.1 การประเมินผลก่อนเรียน เพื่อช่วยให้ครูได้ทราบความสามารถของแต่ละคน เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินว่าจะมีความสามารถเพียงพอในการศึกษาต่อหรือไม่หากไม่ดีพออาจทำการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้

5.2 การประเมินผลระหว่างเรียน เมื่อมีการสอนไประยะหนึ่งควรจะได้มีการประเมินผลนักเรียนตามจุดประสงค์ของวิชาเหล่านั้น เพื่อจะได้ทราบว่ามีความรู้พอที่จะก้าวหน้าไปข้างหน้าหรือยัง

5.3 การประเมินผลหลังเรียน เป็นการประเมินผลครอบคลุมจุดประสงค์ต่างๆ หลายจุดประสงค์ เพื่อตัดสินความสามารถว่าตั้งแต่ต้นจนบัดนี้นักเรียนมีความสามารถตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมต่างๆ มากน้อยเพียงใดสำหรับ

ขอข่ายทางการปฏิบัติการวัดผล ประเมินผลการศึกษา

นักวิชาการได้อธิบายถึงแนวทางการปฏิบัติการวัดผล ประเมินผลการศึกษาได้แก่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 18-19) อธิบายขอข่ายการวัดผลและประเมินผลไว้ ดังนี้

1. กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ
2. จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา
3. วัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ ผลการเรียนรู้และอนุมัติผลการเรียน
4. จัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ทุกช่วงชั้นและจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่มีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน
5. จัดให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล
6. จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน
7. ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติผลการประเมิน การเรียนด้านต่างๆ รายปี/รายภาค และตัดสินผลการเรียนการผ่านช่วงชั้นและจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
8. การเทียบโอนผลการเรียนเป็นอำนาจของสถานศึกษาที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ได้แก่ คณะกรรมการเทียบระดับการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน และเสนอคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการพร้อมทั้งให้ผู้บริหารสถานศึกษา

อนุมัติการเทียบโอน

สรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผลการศึกษา เมื่อสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบแล้ว พบว่ามี 6 องค์ประกอบย่อย คือ

1. กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา
2. จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดผลและประเมินผล
3. ส่งเสริมให้ครูวัดและประเมินผลการเรียนการสอนโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและผลงาน
4. จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ทักษะประสบการณ์และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการและอื่นๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
5. พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน และ
6. จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิงตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1. ความหมายการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

นักวิชาการที่ให้ความหมายการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ (2550) กล่าวว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 4 มาตรา 22 ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดและในมาตรา 24 วรรค 5 ได้กำหนดให้ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษาและ มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนาและจัดทำหลักฐานให้เป็นปัจจุบันให้ครูนำผลมาวิเคราะห์และสรุปผลเป็นแผนภูมิเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงในปีการศึกษา อันเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการ

ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

สรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หมายถึง การทำความเข้าใจและส่งเสริมให้มีการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน การร่วมกันกำหนดประเด็นปัญหาที่เป็นข้อขัดข้องหรือข้อควรพัฒนาร่วมกันในสถานศึกษา การควบคุมดูแลและส่งเสริมการดำเนินการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ให้บรรลุเป้าหมาย

2. ความสำคัญการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เมื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศ และมีความสำคัญต่อการร่วมมือดำเนินงานของทุกฝ่าย การวิจัยจึงมีประโยชน์ต่อการทดสอบแนวความคิด การตอบคำถาม การแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจ ผู้บริหารต้องล่วงรู้กระบวนการที่ดีที่สุดในการจัดกลุ่มผู้เรียนหรือสาเหตุที่เด็กสอบตก ออกกลางคัน การวิจัยทำให้ได้คำตอบต่อเหล่านี้และปัญหาอื่นๆ การวิจัยเป็นกระบวนการค้นหาความจริง (Fact – Finding Process) การค้นหาความรู้ ความพยายามในการสำรวจหาความจริง การวิจัยเป็นการค้นหา พัฒนาและการทำความเข้าใจในความรู้ โดยใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์และการรวบรวมแนวความคิดหรือข้อสมมุติฐาน (Hypothesis) การสังเกตหาข้อเท็จจริง การวิเคราะห์ แล้วสรุปขั้นสุดท้ายเป็นทฤษฎี และการศึกษาอันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ การศึกษาถือเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่คนเราต้องไขว่คว้า ค้นหาด้วยตนเอง หาข้อเท็จจริง จึงจำเป็นต้องมีการวิจัยทางการศึกษา เพื่อ

2.1 สร้างมาตรฐานสำหรับการปฏิบัติงาน การวิจัยช่วยสร้างมาตรฐานของงานทั้งด้านคุณภาพและปริมาณการวิจัยมีความจำเป็นต่อการสร้างมาตรฐานของการปฏิบัติงาน

2.2 ให้เกิดวิธีการทำงานที่มาตรฐาน

2.3 การตัดสินใจหรือแก้ปัญหา

2.4 เผชิญกับความท้าทายของการเปลี่ยนแปลง

2.5 ปรับปรุงสภาพปัจจุบัน

ขอบข่ายการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 18) ได้กำหนดเป็นนโยบายให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานของนักเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งนี้เพื่อ

1. พัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้นทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดการจัดการ การหาเหตุผล ในการตอบปัญหา การผสมผสานความรู้แบบสหวิทยาการและการเรียนรู้ใน ปัญหาที่ตนสนใจ

2. พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย

3. รวบรวม และเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพ การศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 31-32) กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาและสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และการนำผลวิจัยมาใช้ในการบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของ สถานศึกษา

2. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

3. ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และใช้เป็นแนวทางการ แก้ปัญหาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลและผลงานวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการ จัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพนักเรียนในความรับผิดชอบ

5. สร้างเครือข่ายในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้งภายในโรงเรียนระหว่างโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาและส่วนกลาง

6. วิจัย ประเมินผล เพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของ สถานศึกษา

สรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การทำความเข้าใจ และส่งเสริมให้มีการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน การร่วมกันกำหนด ประเด็นปัญหาที่เป็นข้อขัดข้องหรือข้อควรพัฒนาร่วมกันในสถานศึกษา การควบคุมดูแล และส่งเสริมการดำเนินการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ให้บรรลุเป้าหมาย

บทสรุปและการนำไปใช้

1. บทสรุป

จากการศึกษาคู่มือการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ชุดที่ 2 เรื่อง การวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนและการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งผู้รับการพัฒนาตนเองได้ศึกษาเนื้อหาในส่วนต่างๆ ประกอบด้วย ด้านการวัดและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการศึกษาดังกล่าว จะทำให้ผู้รับการพัฒนาตนเองได้รับความรู้เกี่ยวกับความหมายความสำคัญ องค์ประกอบของการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตลอดจนแนวคิดของนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ โดยบางคนเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงาน อีกทั้งผู้รับการพัฒนาตนเองยังจะได้รับความรู้จากการศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตตามเว็บไซต์ต่างๆ

เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถบรรจุเนื้อหาทั้งหมดไว้ในคู่มือการพัฒนาได้ เพราะเนื้อที่มีจำกัด ทั้งนี้ผู้เข้ารับการพัฒนาตนเองจะต้องหมั่นศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ ผู้รับการพัฒนาตนเองยังจะต้องศึกษาหาความรู้ในทางวิชาการด้านอื่นเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานวิชาการ

2. การนำไปใช้

หลังจากผู้รับการพัฒนาตนเองได้รับความรู้ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้รับการพัฒนาตนเองก็จะสามารถนำความรู้ต่างๆ ที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของตนเองให้มีความเชี่ยวชาญขึ้น และสามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้ ดังนี้

2.1 สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษา โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากศึกษาแนวคิดและจากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์มาในการปฏิบัติหน้าที่และใช้

ในการให้คำแนะนำแก่บุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ทางวิชาการ

2.2 สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ขยายความรู้ให้เครือข่ายโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียน การสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ 2552*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2550). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
กรุงเทพฯ : ป๋าค พอยท์.
- กัลยมน อินทสุต. (2547). *การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการ โรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จันทราณี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2 ลีติมา สุวรรณนา. (2550). *สภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ คม. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราช ภัฏเพชรบูรณ์.
- ดิษฐ์ชัย แก่นท้าว. (2556). *การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการบริหาร โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร*. รายงานวิจัย สกลนคร : องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร.
- ปรีชา จันทรมณี. (2556). *ตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
_____.(2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.
- มนูญ เชื้อชาติ. (2554). *ปัจจัยพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียง*. ดุษฎีนิพนธ์ ศษ.ด. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มยุเรศ โคตรชมพู. (2550). *ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานต่อการบริหารวิชาการใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.

วิภา ทองหง่า. (2554). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัด*

กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิโรจน์ สารรัตน์. (2544). *โรงเรียน : องค์การแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *เอกสารประชาสัมพันธ์เพื่อการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานศึกษา.

สุพจน์ อริยะจักร์. (2548). *การพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดปากคลอง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

โสภา วงษ์นาคเพ็ชร. (2553). *การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

_____. (2553). *แนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2551). *แนวดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเอกชน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศกสนา. .

Stedman, L. C. (1987). *It's Time We Change the Effective Schools Formula*. Kappan.

Stufflebeam, D.L ed.al. (1971). *Educational Evaluation and Decision Making*. Itasca, Ill, : Peacock.

กิจกรรมที่ 1 ทำแบบฝึก

แบบฝึกชุดที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

คำชี้แจง เมื่อศึกษาคู่มือการพัฒนาเล่มที่ 2 แล้ว จงวิเคราะห์ สรุป และตอบ
คำถามต่อไปนี้

1. ตามความเห็นของท่าน การวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาหมายความว่าอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่า การวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความสำคัญกับการประกอบอาชีพผู้บริหารโรงเรียน และการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของท่านหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

3. ให้ท่านเลือกแนวคิดและ ความเห็นของนักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่เห็นว่าตรงกับทัศนคติของท่าน พร้อมทั้งให้เหตุผล

.....

.....

.....

.....

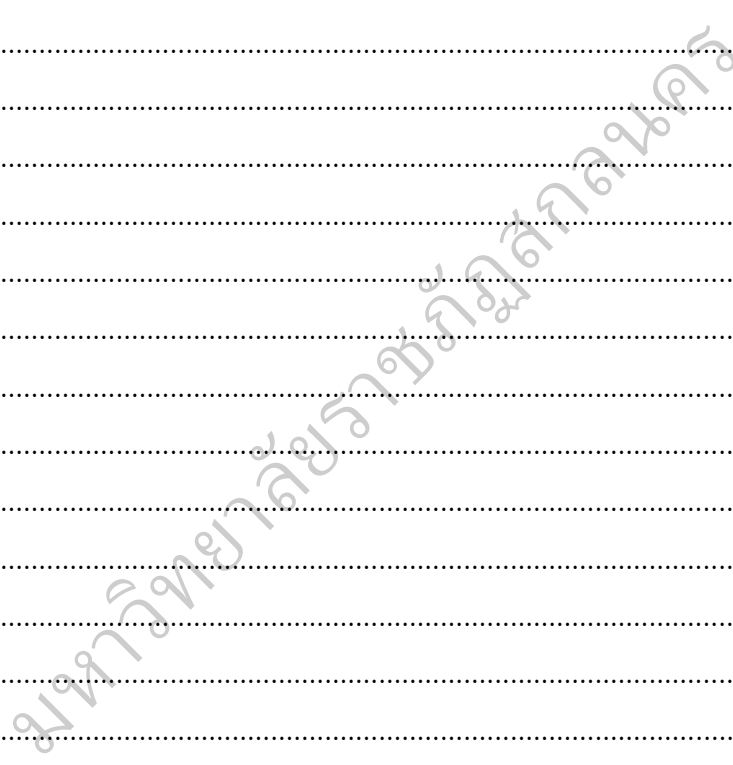
.....

คำชี้แจง หลังจากศึกษาคู่มือการพัฒนาตนเองชุดที่ 2 เรื่อง การวัดและ
ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ
การศึกษา

ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคู่มือการพัฒนาชุดที่ 2 เรื่อง การวัดและประเมินผล
และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบและคู่มือการพัฒนา

1. นายอดิพันธ์ ปากบารา

เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2. ดร.พีรศักดิ์ รัตนะ

รองเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

3. ดร.ดรชิต วรรณษา

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

4. ว่าที่ ร.ต. ดร.ธนุ วงษ์จินดา

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

5. ดร.รัฐศาสตร์ พาณิชยพงศ์ศักดิ์

ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกปัญญา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 3

6. นายสยาม ปิยะนราธร

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

7. ดร.ภูวนาท บัณฑิตโต

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

8. ดร.พิมลวรรณ วรโชคทวีพัฒน์

ผู้อำนวยการโรงเรียนสมฤทัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 3

9. ดร.พิชญานัญ บุญแสน

ครูโรงเรียนเซนต์ยอแซฟภูมินารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

10. นางสาวกิตติกาญจน์ อุตโต

ครูโรงเรียนเขาวงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 3

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหญ่	กรรมการ
ดร.ภัณฑรัักษ์ พลดี	กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

เอกสารชุดที่ 2
ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัย
เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผู้วิจัย

นายสมัย ชารมลัย
นักศึกษาระดับดุขฎฐิบัณชิต
สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

เอกสารประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาที่มีอยู่แล้วให้เกิดความพร้อมและเกิดความตระหนักในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของของผู้เรียนในอนาคตซึ่งมีเอกสารประกอบการพัฒนาพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาทั้งหมด 6 ชุดประกอบด้วย

ชุดที่ 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ชุดที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ชุดที่ 3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ชุดที่ 4 ด้านการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา

ชุดที่ 5 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ

ชุดที่ 6 ด้านการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ในการจัดทำเอกสารประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทั้งนี้เพราะได้รับความอนุเคราะห์ และความเมตตากรุณาจากผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำชี้แนะ ในการจัดทำเอกสารประกอบการพัฒนาเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารนี้คงจะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

นายสมัย ชารมัลย์

นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

คำนำ

เอกสารพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือชุดที่ 2 เรื่อง ด้านการ วัดและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษา.....	1
ระยะเวลา.....	1
วัตถุประสงค์.....	1
เนื้อหา.....	1
สื่อประกอบกิจกรรม.....	2
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม.....	2
การประเมินผล.....	2
1. ความหมายของการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ.....	3
2. ความหมายของการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ.....	17
เอกสารอ้างอิง	17

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

**เอกสารประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล
ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ**

ระยะเวลา 1 สัปดาห์ (ศึกษารวันละ 3 ชั่วโมง รวม 21 ชั่วโมง)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาตนเอง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
2. เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาตนเอง สามารถวิเคราะห์ ความหมายและแนวคิด ในเรื่องการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
3. เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาตนเอง ตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ได้ อย่างถูกต้องและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ในการบริหารงานวิชาการ

เนื้อหา

1. ความหมายของการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
2. ความหมายของเทคโนโลยีทางการศึกษา
3. ความหมายของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

สื่อประกอบกิจกรรม

1. คู่มือการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน เอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชุดที่ 3 เรื่องการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
2. การศึกษารายกรณี
3. แบบฝึก
4. กระดาษคำตอบ
5. กระดาษ A4
6. ปากกา

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ผู้รับการพัฒนาตนเอง ศึกษาเอกสารคู่มือการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชุดที่ 3 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองตามระยะเวลาที่กำหนด เมื่อมีข้อสงสัยให้ปรึกษาผู้วิจัย หรือผู้รับพัฒนาคนอื่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเรื่องการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปรูปตามประเด็นที่กำหนด
2. ผู้รับการพัฒนาตนเอง ทำแบบฝึกหัดหลังศึกษาข้อมูลจากเอกสารคู่มือซึ่งเป็นการทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย แนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย รวมทั้งบทสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่ผ่านการดำรงตำแหน่งทางการบริหารการศึกษาและบริหารสถานศึกษามาแล้ว โดยหลายท่านประกอบวิชาชีพผู้บริหารโรงเรียน นักวิชาการศึกษา และบุคคลดังกล่าวได้ใช้ความรู้การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้จนประสบผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ ตลอดจนศึกษารายการกรณีและฝึกตอบคำถาม
3. ผู้รับการพัฒนาตนเอง สรุปความรู้และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมาย และแนวคิด ในเรื่องการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยการตั้งประเด็นคำถาม-ตอบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่และปรับพฤติกรรมการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

การประเมินผล

1. ประเมินผลก่อนการพัฒนา โดยให้ผู้รับการพัฒนาตนเองประเมินตนเอง โดยการตอบแบบประเมินตนเองและแบบประเมินก่อนศึกษาคู่มือการพัฒนา
2. ประเมินผลระหว่างการพัฒนา โดยให้ผู้รับการพัฒนาตนเองประเมินตนเอง และผู้วิจัยประเมินผู้รับพัฒนา จากการทำกิจกรรมตามที่กำหนด ประเมินความสนใจและตั้งใจในการศึกษาคู่มือ ชุดที่ 3 เรื่อง การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ประเมินโดยการซักถาม การตอบข้อซักถามและ

การให้ข้อคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้รับการพัฒนาตนเองในระหว่าง
การศึกษาข้อมูลและฝึกทำกิจกรรม

3. ประเมินผลหลังการพัฒนา โดยให้ผู้รับการพัฒนาตนเองประเมินตนเอง
โดยการตอบแบบประเมินตนเอง หลังจากศึกษาคู่มือการพัฒนาและฝึกทำกิจกรรมครบ
ตามกำหนดระยะเวลาแล้ว

ก่อนที่จะศึกษารายละเอียดของการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี
ทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน
วิชาการที่มีประสิทธิผลก่อนพอสังเขป ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหาร
สถานศึกษา เนื่องจากเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการ
การปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็น
เครื่องมือชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร มีแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของ
การบริหารงานวิชาการ หลากหลายดังนี้

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 25) กล่าวว่า การบริหารวิชาการหมายถึง การดำเนินงานโดยการผสมผสานทรัพยากรการจัด
กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียน เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน
ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดทั้งการอบรมศิษย์ธรรมจรรยาและ
ความประพฤติของนักเรียนเพื่อให้เป็นคนดีมีความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้
รอบตัวความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศมีทักษะการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

โสภานาคเพ็ชร (2553, หน้า 38) กล่าวว่า การบริหารงาน
วิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทางด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ
การเรียนการสอนการพัฒนาส่งเสริมความมีประสิทธิภาพของการเรียน การสอนให้บรรลุ
วัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายตามหลักสูตร ซึ่งนับเป็นหัวใจสำคัญหรือเป็นงานหลักของ
สถานศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 30) กล่าวว่า การบริหารงาน
วิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกประเภทในโรงเรียน เป็นงานที่สำคัญสำหรับ

ผู้บริหารและทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญ เป็นงานเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียน การสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของ สถานศึกษา เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ ความสามารถของผู้บริหารและคุณภาพในการจัด การศึกษาของโรงเรียน

ปรีชา จันทรมณี (2556, หน้า 23) กล่าวว่าการบริหารงาน วิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการ ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับ ผู้เรียน งานวิชาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานในสถานศึกษา ทั้งนี้ก็เพราะ จุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานตามที่ กำหนดสถานศึกษาที่มีคุณภาพ จึงขึ้นอยู่กับงานวิชาการ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุง คุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งจะประกอบด้วยงานด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการ สอน การจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดสิ่งส่งเสริมงานด้านวิชาการ รวมถึงงานด้านการ วัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการ การพัฒนา และการปรับปรุงคุณภาพของการจัดการเรียนการ สอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะกระบวนการ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันจะส่งผลต่อประโยชน์สูงสุดของ ผู้เรียนและชุมชน

2. ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นเป้าหมายหลักในการดำเนินการของครูโรงเรียน ถือได้ว่างานวิชาการเป็นหัวใจหลักในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการและนักการ ศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้หลายท่าน ได้แก่

สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 8) ได้กำหนด เกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนประถมศึกษา โดยให้ความสำคัญของงานวิชาการเป็นลำดับ แรกและให้ถือเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเอาใจใส่และให้ความสำคัญของงาน วิชาการก่อนงานอื่นๆ โดยได้จัดลำดับความสำคัญของงานต่างๆ ไว้ ดังนี้

1. งานวิชาการ
2. งานธุรการการเงินและพัสดุ

3. งานบุคลากร
4. งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
5. งานสัมพันธ์ชุมชน

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน มีขอบข่ายกว้างขวาง ผู้บริหารโรงเรียนต้องกระจายอำนาจในการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน มีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ ต้องเป็นผู้นำทางวิชาการสามารถปฏิบัติงานปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด โดยมุ่งประโยชน์ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสามารถปรับตัวในสังคม มีคุณธรรมมีความซื่อสัตย์มีความรู้และทักษะตามศักยภาพและมีความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

จันทราณี สงวนนาม (2551, หน้า 143) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโรงเรียน และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่นๆ นั้นแม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกันแต่ก็เป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักเป็นหัวใจของกิจกรรมทุกชนิดที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง มุ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งเป็นงานที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปฏิบัติเป็นภารกิจหลัก โดยมุ่งประโยชน์ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสามารถปรับตัวในสังคม มีคุณธรรมมีความซื่อสัตย์มีความรู้และทักษะตามศักยภาพและมีความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

3. หลักการบริหารงานวิชาการ

การบริหารวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา สถานศึกษาจะดีมีคุณภาพหรือไร้คุณภาพขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการเป็นสำคัญ จึงจำเป็นต้องมีหลักและวิธีการดำเนินงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในหลักการเบื้องต้นของการบริหารงานวิชาการจึงต้องมีความชัดเจนในเรื่องต่างๆ ดังนี้

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 26)

ได้กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต้องอาศัยหลักการและวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครูและผู้บริหารผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม
2. มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด
3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งสร้างเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้
4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการศึกษาได้ทุกช่วงชั้น
5. มุ่งส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและพัฒนาคูณภาพการศึกษา

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 35) กล่าวว่า หลักการบริหารวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา โรงเรียนจะมีคุณภาพขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการเป็นส่วนสำคัญ ดังนั้นในการบริหารงานวิชาการผู้บริหารจำเป็นต้องมีหลักการในการบริหารงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเทคนิค กระบวนการ มีความเข้าใจ รวมถึงการมีเป้าหมายของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

สรุปได้ว่า หลักในการบริหารวิชาการ คือการบริหารที่ยึดหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนการบริหารงานบุคคล คือ ครูต้องใช้หลักในการกระจายอำนาจให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบร่วมกันลดหลั่นกันไปตามหน้าที่แต่ละคน โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้วิธีประชาธิปไตยในการดำเนินการ ผู้บริหารคอยกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นขยันขันแข็งสอนอย่างมีทักษะกระบวนการ เพื่อส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สนใจค้นหาความรู้อยู่เสมอ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีกับบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจะทำให้องค์กรมีการพัฒนาเจริญก้าวหน้าบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

4. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผนการพัฒนาการเรียนการสอน การวัดประเมินผลเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรในระดับชาติ ระดับสถานศึกษาและจุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับชาติ ซึ่งการที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายในระดับต่างๆ ได้นั้น งานวิชาการจะต้องมีขอบข่ายงานในการนำไปปฏิบัติ ซึ่งได้มีนักการศึกษา นักวิชาการและหน่วยงานภาครัฐต่างได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้อย่างหลากหลายและแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากนักวิชาการและหน่วยงานเหล่านั้นต่างได้มีการวิเคราะห์ภารกิจและปรัชญาหรือความเชื่อขององค์กร ได้แก่

กุลชญา เทียงตรง (2550, หน้า 210) กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการมี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อการเรียน 4) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 7) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 8) การนิเทศการศึกษา 9) การแนะแนวการศึกษา 10) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 11) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนและ 12) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า10-30) กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการมี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อการเรียน 4) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 7) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 8) การนิเทศการศึกษา 9) การแนะแนวการศึกษา 10) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 11) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน และ 12) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

ฐิติมา สุวรรณ (2550, หน้า 5) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การ

พัฒนา แหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

มยุเรศ โคตรชมพู (2550, หน้า 21) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 6) ได้กำหนดข้อยกเว้นการบริหารวิชาการตามคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ประกอบด้วย 17 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหรือการให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน เพื่อใช้ในสถานศึกษา และ 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 3-4) กล่าวว่า

ขอบข่ายของงานวิชาการมี 4 ด้าน คือ 1) การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ แผนปฏิบัติงานวิชาการ โครงการสอน บันทึกรการสอน 2) การจัดการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดแบบเรียน การปรับปรุงการเรียนการสอน 3) การบริหารการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดห้องสมุด และการนิเทศการสอน และ 4) การวัดและประเมินผล เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน

โสภา วงษ์นาคเพ็ชร (2553, หน้า 26) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการมี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) แนวนโยบายการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

มณูญ เชื้อชาติ (2554, หน้า 25) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการมี 5 ด้าน คือ 1) การบริหารหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การวัดและประเมินผล 4) การพัฒนาและส่งเสริมด้านวิชาการและ 5) การบริหารงานวิจัย

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 23) กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การบริหารและการพัฒนาหลักสูตร 2) บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารงานวิชาการ 3) การจัดงานวิชาการในสถานศึกษา 4) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) นักเรียนกับการเรียนรู้ 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การพัฒนาสื่อและนวัตกรรม 8) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 9) การนิเทศภายในสถานศึกษา 10) การวัดและประเมินผล 11) การประกันคุณภาพการศึกษา 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ

ดิษย์ชัย แก่นท้าว (2556, หน้า 137) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการมี 15 ด้าน คือ 1) การร่วมกันพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) กระบวนการความร่วมมือของ

บุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน 4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 9) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 10) การนิเทศการศึกษา 11) การแนะแนวการศึกษา 12) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 13) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 14) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 15) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน และสถานบันอื่นที่จัดการศึกษา

สรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การพัฒนาการเรียนการสอน การวัดประเมินผลเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรในระดับชาติ และบรรลุจุดมุ่งหมายในการนำไปปฏิบัติ ในงานวิจัยนี้กำหนดขอบข่ายของงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน และสถานบันอื่นที่จัดการศึกษา

การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล

หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่สามารถดำเนินงานทั้งด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จตามขอบข่ายงานวิชาการที่โรงเรียนกำหนดไว้ จนทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

ขอข่ายการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล
ดังนี้

วิโรจน์ สารรัตน์ (2544, หน้า 21) ได้เสนอองค์ประกอบที่แสดงถึง
ประสิทธิผลของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ โดยแต่ละกลุ่มใหญ่มีองค์ประกอบย่อย
ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม
เกี่ยวข้องและความรับผิดชอบของนักเรียน สภาพแวดล้อมทางกายภาพการยอมรับและ
การมีสิ่งจูงใจพฤติกรรมในทางบวกของนักเรียน การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและ
ผู้ปกครอง

2. องค์ประกอบด้านการมีจุดมุ่งหมายร่วมกันของบุคลากร
ประกอบด้วย การมีจุดหมายที่ชัดเจน การมีค่านิยมความเชื่อร่วมกันและการมีภาวะผู้นำ
ทางด้านการเรียน การสอน

3. องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย เน้นการสอนและ
หลักสูตรการพัฒนาบุคลากรคาดหวังความสำเร็จสูงและติดตามความก้าวหน้าของ
นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

**องค์ประกอบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภท
สามัญศึกษา ชุดที่ 3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและ
การพัฒนาแหล่งเรียน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา**

1. ความหมายการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

นักวิชาการที่ให้ความหมายของการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ได้แก่
กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 17) กล่าวถึงสื่อการสอนว่า
หมายถึง วัสดุสิ่งของภาพเครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนหมายถึงตัวบุคคลวิธีการสถานที่
ต่างๆ ที่ใช้ในการประกอบการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนบังเกิดผลดี สื่อการสอนมีชื่อ
เรียกแตกต่างกันไปเช่นอุปกรณ์การสอน อุปกรณ์การศึกษาเทคโนโลยีการสอนเทคโนโลยี
การศึกษาสารสนเทศศึกษาสารสนเทศนอุปกรณ์สื่อการเรียนแต่ในปัจจุบันนิยมใช้คำว่าสื่อการสอน
มากกว่าเพราะมีความหมายกว้างขวางมิใช่หมายถึงเพียงสิ่งของที่ใช้ประกอบการสอนแต่
หมายถึงทุกอย่างไม่ว่าเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ตามหากนำมาประกอบการเรียนการ

สอนแล้วเกิดความเข้าใจอย่างรวดเร็วชัดเจนเรียกว่าสื่อการสอนทั้งสิ้น

โสภกา วงษ์นาคเพ็ชร (2553, หน้า 58) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนนับเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการศึกษา ทำให้การเรียนการสอนสามารถดำเนินไปด้วยความราบรื่น การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจึงเป็นการส่งเสริมนักเรียนเกิดทักษะ และกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และนอกจากนี้สถานศึกษาควรที่จะต้องมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้ครูได้มีการใช้และผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน หมายถึง การร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่องการจัดการและพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยี พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ให้ข้อเท็จจริงเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะหาแหล่งสื่อที่เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2550, หน้า 14) กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการสอนไว้ ดังนี้

1. สื่อการสอน ช่วยสร้างรากฐานที่เป็นรูปธรรมขึ้นในความคิดของผู้เรียน การฟังเพียงอย่างเดียวนั้น ผู้เรียนจะต้องใช้จินตนาการเข้าช่วยด้วย เพื่อให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเกิดเป็นรูปธรรมขึ้นในความคิด แต่สำหรับสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อน ผู้เรียนย่อมไม่มีความสามารถจะทำได้ การใช้อุปกรณ์เข้าช่วยจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและสร้างรูปธรรมขึ้นในใจได้

2. สื่อการสอน ช่วยเร้าความสนใจของผู้เรียน เพราะผู้เรียนสามารถใช้ประสาทสัมผัสได้ด้วยตา หู และการเคลื่อนไหวจับต้องได้แทนการฟังหรือดูเพียงอย่างเดียว

3. เป็นรากฐานในการพัฒนาการเรียนรู้และช่วยความทรงจำอย่างถาวร ผู้เรียนจะสามารถนำประสบการณ์เดิมไปสัมพันธ์กับประสบการณ์ใหม่ๆ ได้ เมื่อมีพื้นฐานประสบการณ์เดิมที่ดีอยู่แล้ว

4. ช่วยให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการทางความคิด ซึ่งต่อเนื่องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทำให้เห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ เช่น เวลา สถานที่

วัฏจักรของสิ่งมีชีวิต

5. ช่วยเพิ่มทักษะในการอ่านและเสริมสร้างความเข้าใจในความหมายของคำใหม่ๆ ให้มากขึ้น ผู้เรียนที่อ่านหนังสือซำก็จะสามารถอ่านได้ทันพวกที่อ่านเร็วได้ เพราะได้ยินเสียงและได้เห็นภาพประกอบกัน

3. ขอบข่ายของสื่อการเรียนการสอน

3.1 ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

นักวิชาการที่กล่าวถึงประเภทของสื่อการเรียนการสอน ได้แก่

ดำรง ศิริภักดี (2548, หน้า 38) ได้แบ่งสื่อการเรียนการสอนไว้

3 ประเภทคือ

1. เครื่องมือหรืออุปกรณ์ (Hardware) บางทีเรียกสื่อประเภทหนักได้แก่เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องเล่นจานเสียง วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

2. วัสดุ (Software) บางทีเรียกสื่อประเภทเบา ได้แก่ फिल्म ภาพยนตร์ม้วนเทปประกอบเสียงรายการวิทยุ หนังสือเรียน หุ่นจำลอง แผนที่ แผนภูมิ ลูกโลกรูปภาพ บ้ายนิเทศ เป็นต้น

3. เทคนิคหรือวิธีการ (Technique or Method) ได้แก่เทคนิคในการเลียนแบบการแสดง การละเล่นละคร หุ่นการสาธิต กรรมวิธีการศึกษานอกสถานที่ การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

นางนุช อสัมภินวงศ์ (2553, หน้า 56) ได้แบ่งสื่อการเรียนการสอนไว้ 6 ประเภทคือ

1. วัสดุลายเส้น ได้แก่ กระดานดำ แผนที่ แผนภูมิ
แผนภาพ เป็นต้น

2. วัสดุมีทรง ได้แก่ วัสดุจำลองของตัวอย่างของจริง
และพิพิธภัณฑ์โรงเรียน ฯลฯ

3. โสตวัสดุ ได้แก่ ระบบขยายเสียง แผ่นเสียง
เครื่องอัดเสียง วิทยุ เป็นต้น

4. ภาพนิ่ง ได้แก่ รูปภาพ ภาพเขียน ภาพถ่าย फिल्मสตริปส์

5. กิจกรรม ได้แก่ การแสดงนิทรรศการ การสาธิต
การทดลองการศึกษานอกสถานที่

6. หนังสือ

3.2 แนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

แนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน มีดังนี้

1. ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์สภาพปัญหา การจัดหา การเลือก การใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อใช้จัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับเด็กปกติและเด็กพิการเรียนร่วม
2. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างหลากหลาย เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและการพัฒนางานด้านวิชาการ
3. เลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ผ่านการประเมินคุณภาพทางวิชาการ จากคณะกรรมการของสถานศึกษาและหรือกระทรวงศึกษาธิการ แล้วคัดเลือกในรูปของคณะกรรมการและประเมินการใช้สื่ออย่างสม่ำเสมอ
4. ผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินคุณภาพสื่อฯ เพื่อเลือกใช้ประกอบการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
5. มีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา
6. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนา และแลกเปลี่ยนการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สำหรับใช้จัดการเรียนการสอนและพัฒนางานด้านวิชาการกับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา ผู้ปกครอง องค์กรในท้องถิ่น รวมทั้งหน่วยงานและสถาบันอื่นๆ
7. ประเมินผลการผลิต จัดหา พัฒนา และใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
8. เผยแพร่สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาที่ครูผลิตและพัฒนาให้เพื่อนครูสถาบันการศึกษา ทั้งภายในและภายนอกเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนคือ การร่วมกันกำหนดนโยบายวางแผนในเรื่องการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยี พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ให้ข้อเท็จจริงเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะหา

แหล่งสื่อที่เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพเมื่อสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบแล้ว พบว่ามี 3 องค์ประกอบย่อย คือ

1. เครื่องมือหรืออุปกรณ์ (Hardware) บางที่เรียกสื่อประเภทหนัก ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องเล่นจานเสียง วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น
2. วัสดุ (Software) หรือสื่อประเภทเบา ได้แก่ फिल्मภาพยนตร์ ม้วนเทป ประกอบเสียงรายการวิทยุ หนังสือเรียน หุ่นจำลอง แผนที่ แผนภูมิ ลูกโลก รูปภาพ ป้ายนิเทศ เป็นต้น
3. เทคนิคหรือวิธีการ (Technique or Method) ได้แก่ เทคนิคในการเลียนแบบการแสดง การละเล่นละครหุ่น การสาธิตกรรมวิธี การศึกษานอกสถานที่ การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

1. ความหมายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
นักวิชาการที่ให้ความหมายเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ประเสริฐ ครอบแก้ว (2545, บทคัดย่อ) กล่าวว่า การจัดแหล่งเรียนรู้ที่โรงเรียนสามารถจัดได้หลายประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกำลังความสามารถของโรงเรียนแต่ละแห่ง ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุดโรงเรียนห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์สารสนเทศศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน สอนพฤษศาสตร์ สอนวรรณคดี สอนสมุนไพร สอนสุขภาพ สอนสาธารณสุข เป็นต้น แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์กีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัด ครอบครั้ว ชุมชน สถานประกอบการ องค์การภาครัฐและเอกชน เป็นต้น จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ คือ 1) เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ 2) เพื่อสนับสนุนการจัดและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับท้องถิ่นและเป็นระบบ 3) เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จากผลการวิจัยของประเสริฐ ครอบแก้ว เรื่องบทบาทของ

ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า โรงเรียนขาดแคลนครูผู้สอน ครูมีภาระกิจมาก ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและ แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยการสร้างความร่วมมือกับชุมชนน้อย

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 44) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์ที่สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ตามความต้องการการจำเป็น แหล่งเรียนรู้ช่วยเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญต่อการ เรียนรู้คือเป็นแหล่งศึกษาตามอัธยาศัย เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นแหล่งปลูกฝังนิสัย รักการอ่าน การศึกษาค้นคว้าการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นแหล่งสร้างเสริม ประสบการณ์ในภาคปฏิบัติ เป็นแหล่งสร้างเสริมความรู้ความคิดวิทยาการและ ประสบการณ์แก่ผู้เรียน

สรุปได้ว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดแหล่งเรียนรู้อย่าง หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียง เพื่อสนับสนุนการแสวงหา ความรู้ด้วยตนเองกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ทั้งจัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายใน โรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ จัดระบบข้อมูลแหล่งการ เรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ของสถานศึกษา ของตนเอง และ ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู และนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

2. ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

นักวิชาการที่กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ ได้แก่

กิ่งแก้ว อารีรักษ์ (2548, หน้า 118) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญ กับการศึกษาคือ

1. กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยอาศัยการมี ปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่หลากหลาย
2. ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้ลึกซึ้งขึ้น โดยใช้เวลาในการรวบรวม ข้อมูลสะท้อนความคิดเห็นจากแหล่งการเรียนรู้
3. กระตุ้นมุ่งเน้นลึกในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งผลักดันให้ผู้เรียนแสวงหา ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น สามารถสร้างผลผลิตในการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงขึ้น
4. เสริมสร้างการเรียนรู้ จนเกิดทักษะการแสวงหาข้อมูลที่มี

ประสิทธิภาพ โดยอาศัยการสร้างความตระหนักเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติและ
แตกต่างของข้อมูล

5. แหล่งการเรียนรู้เสริมสร้างการพัฒนาการคิด เช่น การแก้ปัญหา
การให้เหตุผล และการประเมินอย่างมีวิจารณญาณ โดยอาศัยกระบวนการวิจัยอิสระ

6. เปลี่ยนเจตคติของครูและนักเรียนที่มีต่อเนื้อหารายวิชา
และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

7. พัฒนาทักษะการวิจัยและความเชื่อมั่นในตนเองในการค้นหาข้อมูล

8. เพิ่มผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการ ในด้านเนื้อหา เจตคติ และการคิด
อย่างมีวิจารณญาณ โดยอาศัยแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนรู้

นเรนทร์ คำมา (2548, ออนไลน์) กล่าวว่า แหล่งการเรียนรู้มี
ความสำคัญคือ

1. เป็นแหล่งที่รวบรวมขององค์ความรู้อันหลากหลาย พร้อมทั้งจะให้ผู้
ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล
และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. เป็นแหล่งเชื่อมโยงให้สถานศึกษาและท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกัน
ทำให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแก่บุตรหลาน

3. เป็นแหล่งข้อมูลที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข
เกิดความสนุกสนานและมีความสนใจที่จะเรียนรู้ไม่เกิดความเบื่อหน่าย

4. ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการที่ได้คิดเอง ปฏิบัติเองและสร้าง
ความรู้ ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

5. ทำให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังให้รู้และรักท้องถิ่นของตน มองเห็น
คุณค่าและตระหนักถึงปัญหาในท้องถิ่น พร้อมทั้งจะเป็นสมาชิกที่ดีของท้องถิ่นทั้งปัจจุบัน
และอนาคต

สรุปได้ว่า ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ได้ว่า แหล่งการเรียนรู้
ช่วยเชื่อมโยงเรื่องราวในท้องถิ่นสู่การเรียนรู้สากล พัฒนาคุณลักษณะและความคิด ความ
เข้าใจในคุณค่า และทัศนคติ ค่านิยม ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ มีทักษะการแสวงหา
ความรู้ สามารถจัดการความรู้ ซึ่งมีความสำคัญและมีความหมายอย่างมากสำหรับผู้เรียน
ดังนี้

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพชีวิตจริง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ช่วยให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน ครอบครัว ท้องถิ่น
2. ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่มีคุณค่า มีความหมายต่อชีวิต ทำให้เห็นคุณค่า เห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียน
3. ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ท้องถิ่นสู่ความรู้สากล สิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่อยู่ไกลตัวได้อย่างเป็นรูปธรรม
4. เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่อง
5. มีส่วนร่วมในองค์กร ท้องถิ่น บุคคล และครอบครัวในการพัฒนาท้องถิ่น
6. ได้เรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้ลงมือปฏิบัติจริง ส่งผลให้เกิดทักษะการแสวงหาความรู้ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

3. ขอบข่ายของแหล่งเรียนรู้

3.1 ประเภทของแหล่งเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 1-4) กล่าวว่า ประเภทของแหล่งเรียนรู้ในการจัดประเภทของแหล่งเรียนรู้จัดได้หลายแบบ ตามความสอดคล้องของโรงเรียนแต่ละแห่ง เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการใช้ ในที่นี้เสนอการจัดประเภทของแหล่งเรียนรู้ 2 แบบ คือ 1) จัดตามลักษณะของแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นและบุคคล 2) จัดตามแหล่งที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

นอกจากนี้ ยังกล่าวอีกว่าแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ประกอบการเรียน มี 3 ประเภทคือ

1. แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้จากสภาพจริง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ สวนพฤกษชาติ ภูเขา ทะเล แม่น้ำ ลำคลอง ปราภฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ฝนดาวตก น้ำท่วม แผ่นดินไหว เหตุการณ์ธรณีพิบัติ (คลื่นยักษ์สึนามิ) เป็นต้น
2. แหล่งการเรียนรู้ที่จัดหรือสร้างขึ้น มีทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ได้สะดวกและรวดเร็ว เช่น แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้แก่ ห้องสมุด ห้องศูนย์วิชาการ ห้องปฏิบัติการต่างๆ สวนสมุนไพร

สวนวรรณคดี สวนวิทยาศาสตร์ สวนสุขภาพ สวนธรรมศึกษา สนามกีฬา สวนป่า
 ในโรงเรียน เป็นต้น ส่วน แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์
 สถาบันวิจัย สถานประกอบการ แหล่งวิทยากร แหล่งบริการ สวนสาธารณะ สวน
 ลัตว์ หอศิลป์ หอสมุดประชาชนเรือ ห้องสมุดรศห้องสมุดเคลื่อนที่ ศูนย์กีฬา
 ศูนย์การค้า เครือข่ายสารสนเทศ เป็นต้น

3. แหล่งการเรียนรู้ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ครู
 ผู้ปกครองนักเรียนบุคคลที่มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นภูมิ
 ปัญญาท้องถิ่น เช่น บุคคลที่เป็นภูมิปัญญาทางภาษา เพลงพื้นบ้าน พิธีกรรมต่างๆ
 ศิลปินแห่งชาติ บุคคลตัวอย่าง บุคคลทางการเมืองการปกครอง เป็นต้น แหล่งการ
 เรียนรู้ทุกประเภทล้วนเป็นส่วนเติมเต็มให้กับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูป
 การศึกษา ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญและสนับสนุนทั้งการมีส่วนร่วม
 ร่วมและการลงมือปฏิบัติจริง ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการการเรียนการสอนนั้นเกิดประโยชน์
 สูงสุดแก่นักเรียนอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม ในการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถศึกษา
 หาความรู้จากแหล่งความรู้ที่มีอยู่หลากหลาย อันได้แก่

1. จัดการเรียนรู้โดยอาศัยแหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ปราชญ์ชาวบ้าน ที่มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์และประสบผลสำเร็จในการทำงาน
 อาชีพที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน
2. จัดการเรียนรู้โดยอาศัยแหล่งวิทยากร ได้แก่ สถาบันองค์กร
 หน่วยงานห้องสมุด ศูนย์วิชาการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งให้บริการความรู้ในเรื่อง
 ต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น
3. จัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ
 แวดล้อม เช่น อุทยานแห่งชาติสวนสัตว์พิพิธภัณฑ์
4. จัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อพิมพ์ต่างๆ เช่น แผ่นพับวารสารหนังสือ
 อังอิงหนังสือพิมพ์ เป็นต้น
5. จัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต
 ซีดีรอม วีซีดี วีดีทัศน์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) เป็นต้น

3.2 แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 40) กล่าวเกี่ยวกับแนวทาง

ปฏิบัติการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1. สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา ใกล้เคียง

2. จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริบทใกล้เคียง

3. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และ ประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา

4. ในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกันส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 34) กล่าว เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1. สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพทั้งในและ นอกโรงเรียน ทั้งในและนอกเขตพื้นที่การศึกษาที่โรงเรียนสังกัด

2. จัดทำเอกสารรวบรวมเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครู บุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานศึกษาอื่นๆ ที่จัดการศึกษาบริเวณใกล้เคียง

3. มีส่วนร่วมในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในและนอก โรงเรียน รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้

4. ประสานความร่วมมือ วางแผนกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานที่จัดการศึกษา โดยส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่แต่ละแห่ง มี เพื่อใช้ประโยชน์ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

5. มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนให้เพื่อนครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ เชิงอนุรักษ์ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ ครบคลุมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คือการจัดแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายทั้ง ภายในและภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียง เพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง กับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ทั้งจัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการ

จัดการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ จัดระบบข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ของสถานศึกษา ของตนเอง และส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เมื่อสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบแล้ว พบว่า 5 มี องค์ประกอบย่อย คือ

1. สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพทั้งในและนอกโรงเรียน ทั้งในและนอกเขตพื้นที่การศึกษาที่โรงเรียนสังกัด
2. จัดทำเอกสารรวบรวมเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครู บุคลากร ครอบครัวยุติการ หน่วยงาน สถานศึกษาอื่นๆ ที่จัดการศึกษาบริเวณใกล้เคียง
3. มีส่วนร่วมในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในและนอกโรงเรียน รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้
4. ประสานความร่วมมือ วางแผนกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุติการ หน่วยงานที่จัดการศึกษา โดยส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่แต่ละแหล่งมี เพื่อใช้ประโยชน์ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน
5. มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนให้เพื่อนครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้เชิงอนุรักษ์ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ครอบคลุมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียน การสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง* ปีงบประมาณ 2552. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2550). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์.
- กัลยมน อินทุสุต. (2547). *การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการ โรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จันทราณี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2
- ฐิติมา สุวรรณานา. (2550). *สภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ คม. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราช ภัฏเพชรบูรณ์.
- ดิษย์ชัย แก่นท้าว. (2556). *การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการบริหาร โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร*. รายงานวิจัย สกลนคร : องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร.
- ปรีชา จันทรมณี. (2556). *ตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการศูนย์การศึกษา นอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- _____. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.
- มัญญู เชื้อชาติ. (2554). *ปัจจัยพระระดับที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. ดุษฎีนิพนธ์ ศษ.ด. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มยุเรศ โคตรชมพู. (2550). *ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานต่อการบริหารวิชาการใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.

วิภา ทองหง่า. (2554). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัด*

กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2544). *โรงเรียน : องค์การแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *เอกสารประชาสัมพันธ์เพื่อการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

สุพจน์ อริยะจักร์. (2548). *การพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดปากคลอง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

โสภา วนษ์นาคเพ็ชร์. (2553). *การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

_____. (2553). *แนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*.

กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2551). *แนวดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเอกชน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา. .

Stedman, L. C. (1987). *It's Time We Change the Effective Schools Formula*. Kappan.

Stufflebeam, D.L ed.al. (1971). *Educational Evaluation and Decision Making*. Itasca, Ill, : Peacock.

กิจกรรมที่ 1 ทำแบบฝึก

แบบฝึกชุดที่ 3 เรื่อง การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

คำชี้แจง เมื่อศึกษาคู่มือวิเคราะห์ สรุป และตอบคำถามต่อไปนี้

1. ตามความเห็นของท่านองค์ประกอบด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีความสำคัญต่อผู้ประกอบการอาชีพผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารการศึกษาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีความสำคัญในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของท่านหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

3. ให้ท่านเลือกแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่จะนำมาปรับใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล

.....

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่า หลักสำคัญในการการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ควรจะต้องปฏิบัติอย่างไร
จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....

.....

5. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการบริหารงานวิชาการ ท่านจะนำหลักการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการประกอบอาชีพและการปฏิบัติงานในหน่วยงานของท่านอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

คำชี้แจง หลังจากศึกษาคู่มีชุดที่ 3 เรื่อง การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เกี่ยวกับคู่มือการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนแล้ว ท่านมีความเห็นและ/หรือข้อเสนอแนะหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบและคู่มือการพัฒนา

1. นายอดิวัฒน์ ปากบารา
เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
2. ดร.พีรศักดิ์ รัตนะ
รองเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
3. ดร.ครรชิต วรธนะชา
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
4. ว่าที่ ร.ต. ดร.ธนุ วงษ์จินดา
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
5. ดร.รัฐศาสตร์ พาณิชย์พงศ์ศักดิ์
ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกปัญญา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 3
6. นายสยาม ปิยะนราธร
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร
7. ดร.ภูวนาท บัณฑิตโต
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
8. ดร.พิมลวรรณ วรโชคทวีพัฒน์
ผู้อำนวยการโรงเรียนสมฤทัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 3
9. ดร.พิชญานัญ บุญแสน
ครูโรงเรียนเซนต์ยอแซฟภูมินารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
10. นางสาวกิตติกาญจน์ อุตโต
ครูโรงเรียนเขาวงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 3

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหญ่	กรรมการ
ดร.ภัณฑรัรักษ์ พลดี	กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

เอกสารประกอบการพัฒนาพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มี
ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 3
ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

นายสมัย ชารมาลัย
นักศึกษาระดับดุขฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

เอกสารประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน เอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการ เสริมสร้างและพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภท สามัญศึกษาที่มีอยู่แล้วให้เกิดความพร้อมและเกิดความตระหนักในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของของ ผู้เรียนในอนาคตซึ่งมีเอกสารประกอบการพัฒนาพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มี ประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาทั้งหมด 6 ชุดประกอบด้วย

ชุดที่ 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการ เรียนรู้

ชุดที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ชุดที่ 3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ชุดที่ 4 ด้านการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา

ชุดที่ 5 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและ การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ

ชุดที่ 6 ด้านการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ในการจัดทำเอกสารประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทั้งนี้เพราะได้รับความอนุเคราะห์ และความเมตตาากรุณาจากผู้เชี่ยวชาญและ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำชี้แนะ ในการจัดทำเอกสารประกอบการ พัฒนาเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย และหวังเป็นอย่างยิ่ง ว่าเอกสารนี้คงจะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

นายสมัย ชารมาลย์

นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	
เอกสารพัฒนาชุดที่ 3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้.....	1
ระยะเวลา.....	1
วัตถุประสงค์.....	1
เนื้อหา.....	1
สื่อประกอบกิจกรรม.....	2
ขั้นตอนการดำเนินงาน.....	2
การประเมินผล.....	2
1. ความหมายของการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา.....	3
2. ความหมายของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้.....	14
เอกสารอ้างอิง.....	

เอกสารประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของ
โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 4
ด้านการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

นายสมัย ชารมาลัย
นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

เอกสารประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาที่มีอยู่แล้วให้เกิดความพร้อมและเกิดความตระหนักในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของของผู้เรียนในอนาคตซึ่งมีเอกสารประกอบการพัฒนาพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาทั้งหมด 6 ชุดประกอบด้วย

ชุดที่ 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ชุดที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ชุดที่ 3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ชุดที่ 4 ด้านการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา

ชุดที่ 5 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ

ชุดที่ 6 ด้านการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ในการจัดทำเอกสารประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทั้งนี้เพราะได้รับความอนุเคราะห์ และความเมตตากรุณาจากผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำชี้แนะ ในการจัดทำเอกสารประกอบการพัฒนาเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารนี้คงจะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

นายสมัย ชารมาลย์

นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	
เอกสารพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือชุดที่ 4 ด้านการนิเทศ การศึกษา และการแนะแนวการศึกษา.....	1
ระยะเวลา.....	1
วัตถุประสงค์.....	1
เนื้อหา.....	1
สื่อประกอบกิจกรรม.....	2
ขั้นตอนการดำเนินงาน.....	2
การประเมินผล.....	2
1. ความหมายของการนิเทศการศึกษา.....	3
2. ความหมายของการแนะแนวการศึกษา.....	5
เอกสารอ้างอิง	

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

เอกสารพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน
ประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือชุดที่ 4 ด้านการนิเทศ
การศึกษา และการแนะแนวการศึกษา

ระยะเวลา 1 สัปดาห์ (ศึกษารวันละ 3 ชั่วโมง รวม 21 ชั่วโมง)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาตนเอง มีความรู้ความเข้าใจการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา
2. เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาตนเอง สามารถวิเคราะห์ ความหมายและแนวคิด ในเรื่องการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา
3. เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาตนเอง ตระหนักในความสำคัญของการนิเทศ การศึกษา และการแนะแนวการศึกษา และสามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเกิด ประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารงานวิชาการ

เนื้อหา

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษา
2. ความหมายของการแนะแนวการศึกษา

สื่อประกอบกิจกรรม

1. คู่มือพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือชุดที่ 4 เรื่องการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา
2. การศึกษารายกรณี
3. แบบฝึก
4. กระดาษคำตอบ
5. กระดาษ A4
6. ปากกา

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ผู้รับการพัฒนาตนเอง ศึกษาเอกสารคู่มือการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชุดที่ 4 ด้านการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา ด้วยตนเองตามระยะเวลาที่กำหนด เมื่อมีข้อสงสัยให้ปรึกษาผู้วิจัย หรือผู้รับพัฒนาคนอื่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเรื่องการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา พร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปตามประเด็นที่กำหนด
2. ผู้รับการพัฒนาตนเอง ทำแบบฝึกหัดหลังศึกษาข้อมูลจากเอกสารคู่มือ ซึ่งเป็นการทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย แนวคิดที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย รวมทั้งบทสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่ผ่านการดำรงตำแหน่งทางการบริหารการศึกษา บริหารสถานศึกษามาแล้ว โดยหลายท่านประกอบวิชาชีพผู้บริหารโรงเรียน นักวิชาการศึกษา และบุคคลดังกล่าวได้ใช้ความรู้การนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา จนประสบผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ ตลอดจนศึกษารายกรณีและฝึกตอบคำถาม
3. ผู้รับการพัฒนาตนเอง สรุปความรู้และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมาย และแนวคิด ในเรื่องการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา โดยการตั้งประเด็นคำถาม-ตอบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ และปรับพฤติกรรมการพัฒนา ชุดที่ 4 ด้านการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา

การประเมินผล

1. ประเมินผลก่อนการพัฒนา โดยให้ผู้รับการพัฒนาตนเองประเมินตนเอง โดยการตอบแบบประเมินตนเองและแบบประเมินก่อนศึกษาคู่มือการพัฒนา
2. ประเมินผลระหว่างการพัฒนา โดยให้ผู้รับพัฒนาตนเองประเมินตนเอง และผู้วิจัยประเมินผู้รับพัฒนา จากการทำกิจกรรมตามที่กำหนด ประเมินความสนใจและตั้งใจในการศึกษาคู่มือ ชุดที่ 4 เรื่อง การนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา ประเมินโดยการซักถาม การตอบข้อซักถามและการให้ข้อคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้รับพัฒนาตนเองในระหว่างการศึกษาคู่มือและฝึกทำกิจกรรม
3. ประเมินผลหลังการพัฒนา โดยให้ผู้รับพัฒนาตนเองประเมินตนเอง

โดยการตอบแบบประเมินตนเอง หลังจากศึกษาคู่มือการพัฒนาและฝึกทำกิจกรรมครบตามกำหนดระยะเวลาแล้ว ก่อนที่จะศึกษารายละเอียดของการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลก่อนพอสังเขป ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

1. ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องมือชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร มีแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการบริหารงานวิชาการ หลากหลายดังนี้

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 25) กล่าวว่า การบริหารวิชาการหมายถึง การดำเนินงานโดยการผสมผสานทรัพยากรการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียน เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการอบรมศีลธรรมจรรยาและความประพฤติของนักเรียนเพื่อให้เป็นคนดีมีความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้รอบตัวความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศมีทักษะการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

โสภณ นาคเพ็ชร์ (2553, หน้า 38) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการหมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทางด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนการพัฒนาส่งเสริมความมีประสิทธิภาพของการเรียน การสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายตามหลักสูตร ซึ่งนับเป็นหัวใจสำคัญหรือเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 30) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการหมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกประเภทในโรงเรียน เป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารและทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญ เป็นงานเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาเป็นเครื่องมือชี้วัดความสำเร็จ ความสามารถของผู้บริหารและคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ปรีชา จันทรมณี (2556, หน้า 23) กล่าวว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน งานวิชาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานในสถานศึกษา ทั้งนี้ก็เพราะ จุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานตามที่ กำหนดสถานศึกษาที่มีคุณภาพ จึงขึ้นอยู่กับงานวิชาการ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุง คุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งจะประกอบด้วยงานด้านหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอน การจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดสิ่งส่งเสริมงานด้านวิชาการ รวมถึงงานด้านการ วัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุก อย่างที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ การพัฒนา และการปรับปรุงคุณภาพของการจัดการ เรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะกระบวนการ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันจะส่งผลต่อ ประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนและชุมชน

2. ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นเป้าหมายหลักในการดำเนินการของครูโรงเรียน ถือได้ ว่างานวิชาการเป็นหัวใจหลักในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษา ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้หลายท่าน ได้แก่

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 8) ได้กำหนดเกณฑ์ มาตรฐานของโรงเรียนประถมศึกษา โดยให้ความสำคัญของงานวิชาการเป็นลำดับแรก และให้ถือเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเอาใจใส่และให้ความสำคัญของงาน วิชาการก่อนงานอื่นๆ โดยได้จัดลำดับความสำคัญของงานต่างๆ ไว้ ดังนี้

1. งานวิชาการ
2. งานธุรการการเงินและพัสดุ
3. งานบุคลากร
4. งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
5. งานสัมพันธ์ชุมชน การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของ

โรงเรียน มีขอบข่ายกว้างขวาง ผู้บริหารโรงเรียนต้องกระจายอำนาจในการบริหารงาน วิชาการอย่างชัดเจน มีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ ต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ

สามารถปฏิบัติงานปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด โดยมุ่งประโยชน์ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสามารถปรับตัวในสังคม มีคุณธรรมมีความขยันหมั่นเพียรมีความรู้และทักษะตามศักยภาพและมีความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

จันทราณี สงวนนาม (2551, หน้า143) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโรงเรียน และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่นๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกันแต่ก็เป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักเป็นหัวใจของกิจกรรมทุกชนิดที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง มุ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งเป็นงานที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปฏิบัติเป็นภารกิจหลัก โดยมุ่งประโยชน์ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสามารถปรับตัวในสังคม มีคุณธรรมมีความขยันหมั่นเพียรมีความรู้และทักษะตามศักยภาพและมีความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

3. หลักการบริหารงานวิชาการ

การบริหารวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา สถานศึกษาจะดีมีคุณภาพหรือไร้คุณภาพขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการเป็นสำคัญ จึงจำเป็นต้องมีหลักและวิธีการดำเนินงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในหลักการเบื้องต้นของการบริหารงานวิชาการจึงต้องมีความชัดเจนในเรื่องต่างๆ ดังนี้

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 26) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต้องอาศัยหลักการและวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครูและผู้บริหารผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม
2. มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งสร้างเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้

4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาได้ทุกช่วงชั้น

5. มุ่งส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 35) กล่าวว่า หลักการบริหารวิชาการเป็น หัวใจสำคัญของสถานศึกษา โรงเรียนจะมีคุณภาพขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการเป็น ส่วนสำคัญ ดังนั้นในการบริหารงานวิชาการผู้บริหารจำเป็นต้องมีหลักการในการ บริหารงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเทคนิค กระบวนการ มีความเข้าใจ รวมถึงการมี เป้าหมายของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

สรุปได้ว่า หลักในการบริหารวิชาการ คือการบริหารที่ยึดหลัก ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนการบริหารงานบุคคล คือ ครูต้องใช้หลักในการ กระจายอำนาจให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบร่วมกันลดหลั่นกันไปตาม หน้าที่แต่ละคน โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้วิธีประชาธิปไตยในการดำเนินการ ผู้บริหาร คอยกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นขยันขันแข็งสอนอย่างมีทักษะกระบวนการ เพื่อ ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สนใจค้นหาความรู้ อยู่ สม่ำเสมอ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีกับบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจะ ทำให้องค์กรมีการพัฒนาเจริญก้าวหน้าบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

4. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและปรับปรุงการ เรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผนการพัฒนาการเรียน การสอน การวัดประเมินผลเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรในระดับชาติ ระดับ สถานศึกษา และจุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับชาติ ซึ่งการที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายใน ระดับต่างๆ ได้นั้น งานวิชาการจะต้องมีขอบข่ายงานในการนำไปปฏิบัติ ซึ่งได้มีนักการ ศึกษา นักวิชาการและหน่วยงานภาครัฐต่างได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้อย่าง หลากหลายและแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากนักวิชาการและหน่วยงานเหล่านั้นต่างได้มีการ วิเคราะห์ภารกิจและปรัชญาหรือความเชื่อขององค์การ ได้แก่

กุลชญา เทียงตรง (2550, หน้า 210) กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการมี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อการเรียน 4) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 7) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 8) การนิเทศการศึกษา 9) การแนะแนวการศึกษา 10) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 11) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน และ 12) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า10-30) กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการมี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อการเรียน 4) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 7) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 8) การนิเทศการศึกษา 9) การแนะแนวการศึกษา 10) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 11) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน และ 12) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

ลูติมา สุวรรณ (2550, หน้า 5) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานวิชาการมี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

มยุเรศ โคตรชมพู (2550, หน้า 21) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การ

พัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 6) ได้กำหนดข่ายการบริหารวิชาการตามคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ประกอบด้วย 17 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหรือการให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงานและสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และ 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ปรีญาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 3-4) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานวิชาการมี 4 ด้าน คือ 1) การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ แผนปฏิบัติงานวิชาการ โครงการสอน บันทึกการสอน 2) การจัดการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดการตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดแบบเรียน การปรับปรุงการเรียนการสอน 3) การบริหารการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดห้องสมุด และการนิเทศการสอน และ 4) การวัดและประเมินผล เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน

โสภา วงษ์นาคเพ็ชร์ (2553, หน้า 26) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการมี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการ

เรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) แผนแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

มณูญ เชื้อชาติ (2554, หน้า 25) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการมี 5 ด้าน คือ 1) การบริหารหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การวัดและประเมินผล 4) การพัฒนาและส่งเสริมด้านวิชาการ และ 5) การบริหารงานวิจัย

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 23) กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การบริหารและการพัฒนาหลักสูตร 2) บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารงานวิชาการ 3) การจัดงานวิชาการในสถานศึกษา 4) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) นักเรียนกับการเรียนรู้ 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การพัฒนาสื่อและนวัตกรรม 8) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 9) การนิเทศภายในสถานศึกษา 10) การวัดและประเมินผล 11) การประกันคุณภาพการศึกษา 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ

ดิษฐ์ชัย แก่นท้าว (2556, หน้า 137) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการมี 15 ด้าน คือ 1) การร่วมกันพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) กระบวนการความร่วมมือของบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน 4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 9) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 10) การนิเทศการศึกษา 11) การแผนแนวการศึกษา 12) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 13) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 14) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 15) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การพัฒนาการเรียนการสอน การวัดประเมินผล เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรในระดับชาติ และบรรลุจุดมุ่งหมายในการนำไปปฏิบัติ ในงานวิจัยนี้กำหนดขอบข่ายของงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่สามารถดำเนินงานทั้งด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จตามขอบข่ายงานวิชาการที่โรงเรียนกำหนดไว้ จนทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล ดังนี้

ศิริโรจน์ สารรัตนะ (2544, หน้า 21) ได้เสนอองค์ประกอบที่แสดงถึงประสิทธิผลของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ โดยแต่ละกลุ่มใหญ่มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องและความรับผิดชอบของนักเรียน สภาพแวดล้อมทางกายภาพการยอมรับ และการมีสิ่งจูงใจพฤติกรรมในทางบวกของนักเรียน การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและผู้ปกครอง

2. องค์ประกอบด้านการมีจุดมุ่งหมายร่วมกันของบุคลากร ประกอบด้วย การมีจุดหมายที่ชัดเจน การมีค่านิยมความเชื่อร่วมกัน

และการมีภาวะผู้นำทางด้านการเรียนการสอน

3. องค์ประกอบการด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วยเน้นการสอน และหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรคาดหวังความสำเร็จสูงและติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

องค์ประกอบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ชุดที่ 4 ด้านการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา การนิเทศการศึกษา

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษา

นักวิชาการหลายคนให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา ได้แก่ Glickman (1981, p.27) กล่าวว่า การนิเทศเป็นแนวความคิดเกี่ยวกับงานและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการสอนในเรื่องหลักการจัดครูเข้าสอน การจัดสื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก การเตรียมและพัฒนาครู การประเมินผลการเรียนการสอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 20) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการบริหารการศึกษาช่วยเหลือและความร่วมมือกับครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นที่น่าพอใจตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550, หน้า 9) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึงกิจกรรมทุกอย่างที่ดำเนินการไปเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษามีความหมายกว้างกว่าการแนะแนวซึ่งแจ้งในการจัดการเรียนการสอน แต่รวมถึงกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งจะส่งเสริมคุณภาพการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา เช่น การจัดอบรมสัมมนา การผลิตวารสารทางการศึกษาเพื่อเผยแพร่แก่ผู้ร่วมงาน เป็นต้น นอกจากนี้ การนิเทศภายในสถานศึกษายังรวมถึง การนิเทศที่มีการริเริ่มและจัดดำเนินการโดยบุคลากรภายในสถานศึกษา โดยจัดตามความต้องการและความจำเป็น หรือเป็นการดำเนินงาน กระบวนการ กิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา

โสภณ วงษ์นาคเพ็ชร์ (2553, หน้า 48) กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูในสถานศึกษาเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน แนะนำซึ่งกันและกันในการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการ

ปฏิบัติงานของครู เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ ซึ่งเทคนิคการนิเทศนั้นสามารถทำให้หลากหลายเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาของแต่ละสถานศึกษา แต่กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษานั้นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาต่อไป

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 30) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นความพยายามทุกวิถีทางของผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่จะช่วยเหลือปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพมีประสิทธิภาพ โดยการร่วมแรงร่วมใจกันทำงานให้เหตุผลในการพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นความหมายที่มุ่งพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยมาจากบุคคลภายนอกโรงเรียน การนิเทศภายในโรงเรียนที่มุ่งจะพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนซึ่งหมายถึงความพยายามของผู้ที่อยู่ในโรงเรียน ตั้งแต่ผู้บริหารงานลงไปในส่วนที่จะปรับปรุงส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดีขึ้น เป็นการเพิ่มพลังการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพและผลขั้นสุดท้ายคือการศึกษาของเด็กก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในที่มีหลักการให้บุคลากรทุกคนร่วมกันรับผิดชอบ เพื่อการนำสถานศึกษาไปสู่มาตรฐานการศึกษาร่วมกัน การกำหนดวิธีการและระยะเวลาการนิเทศภายใน การควบคุมและส่งเสริมให้มีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ การร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการเรียนการสอน

2. ความสำคัญของการนิเทศการศึกษา

มีนักวิชาการที่กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ได้แก่ กรองทอง จิระเดชากุล (2550, หน้า 4) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา ดังนี้ 1) เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานใกล้เคียงกัน 2) ปริมาณศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอกับความต้องการของครูและสถานศึกษา 3) บุคลากรภายในสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถ มีความคุ้นเคยและใกล้ชิดปัญหามากที่สุด 4) บรรยากาศในการนิเทศมีความเป็นกันเองและสามารถปฏิบัติงานนิเทศได้อย่างต่อเนื่องการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญอย่างหนึ่งที่จะต้องดำเนินงานให้เป็น ประสานสัมพันธ์กับกระบวนการอื่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดหมาย

ของหลักสูตร

3. ขอบข่ายการนิเทศการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 38) ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการนิเทศภายในสถานศึกษา ดังนี้

1. จัดกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา
2. ดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลายเหมาะสมกับสถานศึกษา
3. ประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา
4. ติดตามประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์จัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 20) กล่าวเกี่ยวกับการจัดระบบนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. สร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศภายในว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผลการนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ การนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร เพื่อให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่นว่า ได้ปฏิบัติถูกต้อง ก้าวหน้าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและตัวครูเอง
2. จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ทัวถึงและต่อเนื่องเป็นระบบและกระบวนการ
3. จัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญอย่างหนึ่งที่จะต้องดำเนินงานให้เป็น ประสานสัมพันธ์กับกระบวนการอื่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร

การแนะแนวการศึกษา

มีผู้ที่กล่าวถึงเรื่องการแนะแนวการศึกษา ได้แก่

อาร์เธอร์ เจ โจน (Arthur J. Jones) กล่าวว่า การแนะแนวการศึกษา หมายถึง การแนะแนวในการเลือกสถานที่เรียน ในการสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อ ตลอดจน การปรับตัวให้เข้ากับชีวิตในโรงเรียน

ธีระพร อายุวัฒน์ (2552, หน้า 17) พบว่าการแนะแนวการศึกษาเป็น กระบวนการที่ครูให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนทั้งในด้านเกี่ยวกับการศึกษา การอาชีพ และด้านพฤติกรรมส่วนบุคคล ซึ่งทำให้นักเรียนสามารถเลือกแนวทางการศึกษา ปรับปรุง พฤติกรรมของตนได้เหมาะสมกับความถนัดและความสามารถทางสติปัญญาของตน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันความล้มเหลวหรือข้อผิดพลาดในการเรียนของนักเรียน

แซนดีน (Arthur Sandeen, 2009, p. 55-58) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้ บริหารงานกิจการนักเรียนที่มีต่อโมเดล AISP พบว่า การใช้วิธีประเมินปัญหาของนักเรียน ช่วยให้ผู้บริหารสามารถใช้มาเป็นข้อมูลในการดำเนินงานในหน่วยงานได้เป็นอย่างดี เพราะ ข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาจากสภาพปัญหาของนักเรียนจะเป็นตัวช่วยให้ผู้บริหารงานกิจการ นักเรียนและคณะทำงานเกิดความมั่นใจมากขึ้นเกี่ยวกับการตัดสินใจให้ความช่วยเหลือหรือ แก้ปัญหาของนักเรียนที่อาจเกิดขึ้นในด้านต่างๆ ซึ่งจะเป็นข้อดีที่จะส่งเสริมให้การช่วยเหลือ นักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ชุลีกร แก้วระยับ (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารของ ผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสมุทรสาคร พบว่า พฤติกรรมของผู้บริหารทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก

จากแนวคิดและงานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการแนะแนวการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ครูให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักเรียนทั้งในด้านเกี่ยวกับการศึกษา การอาชีพและด้านพฤติกรรมส่วนบุคคล ซึ่งทำให้นักเรียนสามารถเลือกแนวทางการศึกษา อาชีพและปรับปรุงพฤติกรรมของตนได้เหมาะสมกับความถนัดและความสามารถทาง สติปัญญาของตน ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันความล้มเหลวหรือข้อผิดพลาดในการเรียนของ นักเรียนการแนะแนวการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในโรงเรียนที่จะช่วยแก้ไข้ปัญหาและ พัฒนานักเรียนมากมายหลายด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อการมีคุณภาพของ นักเรียนในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียน การสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง* ปีงบประมาณ 2552. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2550). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์.
- กัลยมน อินทุสุต. (2547). *การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการ โรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จันทราณี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2
- ฐิติมา สุวรรณ. (2550). *สภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ คม. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราช ภัฏเพชรบูรณ์.
- ดิษฐ์ชัย แก่นท้าว. (2556). *การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการบริหาร โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร*. รายงานวิจัย สกลนคร : องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร.
- ปรีชา จันทรมณี. (2556). *ตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการศูนย์การศึกษา นอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- _____. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.
- มัญญู เชื้อชาติ. (2554). *ปัจจัยพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. ดุษฎีนิพนธ์ ศษ.ด. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มยุเรศ โคตรชมพู่. (2550). *ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานต่อการบริหารวิชาการใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิภา ทองหง่า. (2554). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2544). *โรงเรียน : องค์การแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *เอกสารประชาสัมพันธ์เพื่อการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สุพจน์ อริยะจักร์. (2548). *การพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดปากคลอง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โสภา วนษ์นาคเพ็ชร. (2553). *การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (2553). *แนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2551). *แนวดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเอกชน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา. .
- Stedman, L. C. (1987). *It's Time We Change the Effective Schools Formula*. Kappan.
- Stufflebeam, D.L ed.al. (1971). *Educational Evaluation and Decision Making*. Itasca, Ill, : Peacock.

กิจกรรมที่ 1 ทำแบบฝึก

แบบฝึกชุดที่ 4 เรื่อง การนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา

คำชี้แจง เมื่อศึกษาคู่มือการพัฒนาเล่มที่ 4 การนิเทศการศึกษาและการแนะแนวการศึกษา แล้ว จงวิเคราะห์ สรุป และตอบคำถามต่อไปนี้

1. ตามความเห็นของท่าน การนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา หมายความว่าอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่า การนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา มีความสำคัญกับการประกอบผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานในหน่วยงาน/องค์กรของท่านหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ให้ท่านเลือกแนวคิด ความเห็นของนักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา ที่เห็นว่าตรงกับทัศนคติของท่าน พร้อมทั้งให้เหตุผล

.....

.....

.....

.....

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบและคู่มือการพัฒนา

1. นายอดิวัฒน์ ปากบารา
เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
2. ดร.พีรศักดิ์ รัตนะ
รองเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
3. ดร.ครรชิต วรรณษา
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
4. ว่าที่ ร.ต. ดร.ธนุ วงษ์จินดา
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
5. ดร.รัฐศาสตร์ พาณิชย์พงศ์ศักดิ์
ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกปัญญา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 3
6. นายสยาม ปิยะนราธร
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร
7. ดร.กวนนาท บัณฑิตโต
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
8. ดร.พิมลวรรณ วรโชคทวีพัฒน์
ผู้อำนวยการโรงเรียนสมฤทัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 3
9. ดร.พิชญานัญ บุญแสน
ครูโรงเรียนเซนต์ยอแซฟกุฉินารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
10. นางสาวกิตติกาญจน์ อุตโต
ครูโรงเรียนเขาวงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 3

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหญ่	กรรมการ
ดร.ภัณฑรัักษ์ พลดี	กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

เอกสารประกอบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน
เอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 5
ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการ
ส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

นายสมัย ชารมาลย์
นักศึกษาระดับดุขฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

เอกสารประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาที่มีอยู่แล้วให้เกิดความพร้อมและเกิดความตระหนักในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของของผู้เรียนในอนาคตซึ่งมีเอกสารประกอบการพัฒนาพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาทั้งหมด 6 ชุดประกอบด้วย

ชุดที่ 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ชุดที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ชุดที่ 3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ชุดที่ 4 ด้านการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา

ชุดที่ 5 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ

ชุดที่ 6 ด้านการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ในการจัดทำเอกสารประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทั้งนี้เพราะได้รับความอนุเคราะห์ และความเมตตากรุณาจากผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำชี้แนะ ในการจัดทำเอกสารประกอบการพัฒนาเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารนี้คงจะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

นายสมัย ชารมาลย์

นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	
เอกสารพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือชุดที่ 5 เรื่อง ด้านการ พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริม ความรู้ทางวิชาการ.....	1
ระยะเวลา	1
วัตถุประสงค์	1
เนื้อหา	1
สื่อประกอบกิจกรรม	2
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	2
การประเมินผล	2
1. ความหมายของการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ	3
2. ความหมายของการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ	17
เอกสารอ้างอิง	

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

**เอกสารพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน
เอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

ระยะเวลา 1 สัปดาห์ (ศึกษารวันละ 3 ชั่วโมง รวม 21 ชั่วโมง)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาตนเอง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ
2. เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาตนเอง สามารถวิเคราะห์ ความหมายและแนวคิด ในเรื่องการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ
3. เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาตนเอง ตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการและสามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ในการบริหารงานในวิชาชีพทนายความ

เนื้อหา

1. ความหมายของการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
2. ความหมายของการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ

สื่อประกอบกิจกรรม

1. คู่มือการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชุดที่ 5 เรื่องการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ
2. การศึกษารายกรณี
3. แบบฝึก
4. กระดาษคำตอบ
5. กระดาษ A4
6. ปากกา

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ผู้รับการพัฒนาตนเอง ศึกษาเอกสารคู่มือรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชุดที่ 5 เรื่องการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการด้วยตนเองตามระยะเวลาที่กำหนด เมื่อมีข้อสงสัยให้ปรึกษาผู้วิจัย หรือผู้รับพัฒนาคนอื่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเรื่องการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการพร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปตามประเด็นที่กำหนด

2. ผู้รับการพัฒนาตนเอง ทำแบบฝึกหัดหลังศึกษาข้อมูลจากเอกสารคู่มือ ซึ่งเป็นการทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย แนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย รวมทั้งบทสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่ผ่านการดำรงตำแหน่งทางการบริหารการศึกษา บริหารสถานศึกษามาแล้ว โดยหลายท่านประกอบวิชาชีพผู้บริหารโรงเรียน นักวิชาการศึกษา และบุคคลดังกล่าวได้ใช้ความรู้ชุดที่ 5 เรื่องการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการจนประสบผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ ตลอดจนศึกษาศึกษารายกรณีและฝึกตอบคำถาม

3. ผู้รับการพัฒนาตนเอง สรุปความรู้และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมาย และแนวคิด ในเรื่องการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการโดยการตั้งประเด็นคำถาม-ตอบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่และปรับปรุงกิจกรรมการพัฒนา ชุดที่ 5 เรื่องการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ

การประเมินผล

1. ประเมินผลก่อนการพัฒนา โดยให้ผู้รับพัฒนาตนเองประเมินตนเอง โดยการตอบแบบประเมินตนเองและแบบประเมินก่อนศึกษาคู่มือการพัฒนา
2. ประเมินผลระหว่างการพัฒนา โดยให้ผู้รับพัฒนาตนเองประเมินตนเอง และผู้วิจัยประเมินผู้รับพัฒนา จากการทำกิจกรรมตามที่กำหนด ประเมินความ

สนใจและตั้งใจในการศึกษาคู่มือ ชุดที่ 5 เรื่องการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการประเมินโดยการซักถาม การตอบข้อซักถามและการให้ข้อคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้รับการพัฒนาตนเองในระหว่างการศึกษาข้อมูลและฝึกทำกิจกรรม

3. ประเมินผลหลังการพัฒนา โดยให้ผู้รับการพัฒนาตนเองประเมินตนเอง โดยการตอบแบบประเมินตนเอง หลังจากศึกษาคู่มือการพัฒนาและฝึกทำกิจกรรมครบตามกำหนดระยะเวลาแล้ว ก่อนที่จะศึกษารายละเอียดของการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลก่อนพอสังเขป ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

1. ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องมือชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร มีแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการบริหารงานวิชาการ หลากหลายดังนี้

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 25) กล่าวว่า การบริหารวิชาการหมายถึง การดำเนินงานโดยการผสมผสานทรัพยากรการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียน เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดทั้งการอบรมศีลธรรมจรรยาและความประพฤติของนักเรียนเพื่อให้เป็นคนดีมีความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้รอบตัวความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศมีทักษะการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

โสภานาคเพ็ชร์ (2553, หน้า 38) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทางด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนการพัฒนาส่งเสริมความมีประสิทธิภาพของการเรียน การสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายตามหลักสูตร ซึ่งนับเป็นหัวใจสำคัญหรือเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 30) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกประเภทในโรงเรียน เป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารและ

ทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญ เป็นงานเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ ความสามารถของผู้บริหารและคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ปรีชา จันทรมณี (2556, หน้า 23) กล่าวว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน งานวิชาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานในสถานศึกษา ทั้งนี้ก็เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานตามที่กำหนดสถานศึกษาที่มีคุณภาพ จึงขึ้นอยู่กับงานวิชาการ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งจะประกอบด้วยงานด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดส่งส่งเสริมงานด้านวิชาการ รวมถึงงานด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ การพัฒนา และการปรับปรุงคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะกระบวนการ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันจะส่งผลต่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนและชุมชน

2. ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นเป้าหมายหลักในการดำเนินการของครูโรงเรียน ถือได้ว่างานวิชาการเป็นหัวใจหลักในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้หลายท่าน ได้แก่

สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 8) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนประถมศึกษา โดยให้ความสำคัญของงานวิชาการเป็นลำดับแรกและให้ถือเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเอาใจใส่และให้ความสำคัญของงานวิชาการก่อนงานอื่นๆ โดยได้จัดลำดับความสำคัญของงานต่างๆ ไว้ ดังนี้

1. งานวิชาการ
2. งานธุรการการเงินและพัสดุ
3. งานบุคลากร

4. งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

5. งานสัมพันธ์ชุมชน การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจ

สำคัญของโรงเรียน มีขอบข่ายกว้างขวาง ผู้บริหารโรงเรียนต้องกระจายอำนาจในการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน มีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ ต้องเป็นผู้นำทางวิชาการสามารถปฏิบัติงานปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด โดยมุ่งประโยชน์ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสามารถปรับตัวในสังคม มีคุณธรรมมีความขยันหมั่นเพียรมีความรู้และทักษะตามศักยภาพและมีความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

จันทราณี สงวนนาม (2551, หน้า143) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโรงเรียน และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่นๆ นั้นแม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกันแต่ก็เป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักเป็นหัวใจของกิจกรรมทุกชนิดที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง มุ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งเป็นงานที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปฏิบัติเป็นภารกิจหลัก โดยมุ่งประโยชน์ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสามารถปรับตัวในสังคม มีคุณธรรมมีความขยันหมั่นเพียรมีความรู้และทักษะตามศักยภาพและมีความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

3. หลักการบริหารงานวิชาการ

การบริหารวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา สถานศึกษาจะดีมีคุณภาพหรือไร้คุณภาพขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการเป็นสำคัญ จึงจำเป็นต้องมีหลักและวิธีการดำเนินงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในหลักการเบื้องต้นของการบริหารงานวิชาการจึงต้องมีความชัดเจนในเรื่องต่างๆ ดังนี้

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 26) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต้องอาศัยหลักการและวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้

เป็นไปตามกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครูและผู้บริหารผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม

2. มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือ
ว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด
3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนด
หลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งสร้างเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้
4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มี
ดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพ
การศึกษาได้ทุกช่วงชั้น
5. มุ่งส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือเพื่อ
เพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 35) กล่าวว่า หลักการบริหาร
วิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา โรงเรียนจะมีคุณภาพขึ้นอยู่กับการบริหารงาน
วิชาการเป็นส่วนสำคัญ ดังนั้นในการบริหารงานวิชาการผู้บริหารจำเป็นต้องมีหลักการใน
การบริหารงานด้านนี้ให้มีประสิทธิภาพ มีเทคนิค กระบวนการ มีความเข้าใจ รวมถึง
การมีเป้าหมายของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

สรุปได้ว่า หลักในการบริหารวิชาการ คือการบริหารที่ยึดหลัก
ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนการบริหารงานบุคคล คือ ครูต้องใช้หลักในการ
กระจายอำนาจให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบร่วมกันลดหลั่นกันไปตาม
หน้าที่แต่ละคน โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้วิธีประชาธิปไตยในการดำเนินการ ผู้บริหาร
คอยกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นขยันขันแข็งสอนอย่างมีทักษะกระบวนการ เพื่อ
ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สนใจค้นหาความรู้ที่อยู่
สม่ำเสมอ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีกับบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจะ
ทำให้องค์กรมีการพัฒนาเจริญก้าวหน้าบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

4. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและ
ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผนการพัฒนาการ
เรียนการสอน การวัดประเมินผลเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรในระดับชาติ

ระดับสถานศึกษา และจุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับชาติ ซึ่งการที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายในระดับต่างๆ ได้นั้น งานวิชาการจะต้องมีขอบข่ายงานในการนำไปปฏิบัติ ซึ่งได้มีนักการศึกษา นักวิชาการและหน่วยงานภาครัฐต่างได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้อย่างหลากหลายและแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากนักวิชาการและหน่วยงานเหล่านั้นต่างได้มีการวิเคราะห์ภารกิจและปรัชญาหรือความเชื่อขององค์การ ได้แก่

กุลชญา เทียงตรง (2550, หน้า 210) กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการมี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อการเรียน 4) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 7) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 8) การนิเทศการศึกษา 9) การแนะแนวการศึกษา 10) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 11) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน และ 12) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า10-30) กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการมี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อการเรียน 4) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 7) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 8) การนิเทศการศึกษา 9) การแนะแนวการศึกษา 10) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 11) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน และ 12) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

ฐิติมา สุวรรณ (2550, หน้า 5) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนา แหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน

อื่นที่จัดการศึกษา

มยุเรศ โคตรชมพู (2550, หน้า 21) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 6) ได้กำหนดข่ายการบริหารวิชาการตามคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ประกอบด้วย 17 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหรือการให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงานและสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และ 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 3-4) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานวิชาการมี 4 ด้าน คือ 1) การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ แผนปฏิบัติงานวิชาการ โครงการสอน บันทึกการสอน 2) การจัดการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครู

เข้าสอน การจัดแบบเรียน การปรับปรุงการเรียนการสอน 3) การบริหารการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดห้องสมุด และการนิเทศการสอน และ 4) การวัดและประเมินผล เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน

โสภกา วงษ์นาคเพ็ชร (2553, หน้า 26) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการมี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) แผนแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

มัญญู เชื้อชาติ (2554, หน้า 25) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการมี 5 ด้าน คือ 1) การบริหารหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การวัดและประเมินผล 4) การพัฒนาและส่งเสริมด้านวิชาการ และ 5) การบริหารงานวิจัย

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 23) กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การบริหารและการพัฒนาหลักสูตร 2) บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารงานวิชาการ 3) การจัดงานวิชาการในสถานศึกษา 4) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) นักเรียนกับการเรียนรู้ 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การพัฒนาสื่อและนวัตกรรม 8) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 9) การนิเทศภายในสถานศึกษา 10) การวัดและประเมินผล 11) การประกันคุณภาพการศึกษา 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ

ดิษย์ชัย แก่นท้าว (2556, หน้า 137) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการมี 15 ด้าน คือ 1) การร่วมกันพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) กระบวนการความร่วมมือของบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน 4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

ทางการศึกษา 9) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 10) การนิเทศการศึกษา 11) การแนะแนวทางการศึกษา 12) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 13) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 14) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 15) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การพัฒนาการเรียนการสอน การวัดประเมินผล เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรในระดับชาติ และบรรลุจุดมุ่งหมายในการนำไปปฏิบัติ ในงานวิจัยนี้กำหนดขอบข่ายของงานวิชาการ มี 12 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่สามารถดำเนินงานทั้งด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จตามขอบข่ายงานวิชาการที่โรงเรียนกำหนดไว้ จนทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล ดังนี้

วิโรจน์ สารรัตนะ (2544, หน้า 21) ได้เสนอองค์ประกอบที่แสดงถึงประสิทธิผลของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ โดยแต่ละกลุ่มใหญ่มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องและความรับผิดชอบของนักเรียน สภาพแวดล้อมทางกายภาพการยอมรับ และการมีสิ่งจูงใจพฤติกรรมในทางบวกของนักเรียน การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและ

ผู้ปกครอง

2. องค์ประกอบด้านการมีจุดมุ่งหมายร่วมกันของบุคลากร ประกอบด้วยการมีจุดหมายที่ชัดเจน การมีค่านิยมความเชื่อร่วมกันและการมีภาวะผู้นำ ทางด้านการเรียน การสอน

3. องค์ประกอบด้านการเรียนรู้อ ประกอบด้วยเน้นการสอน และหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรคาดหวังความสำเร็จสูงและติดตามความก้าวหน้าของ นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

**องค์ประกอบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภท
สามัญศึกษา ชุดที่ 5 เรื่องการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
และการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ**

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

1. ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษามีนักวิชาการหลายท่านที่ให้ความหมายเกี่ยวกับการ
ประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่

Murgatroyd, Stephen and Morgan, Colin (1994, p. 45) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐาน
คุณภาพการศึกษาและกระบวนการตรวจสอบ หรือการประเมินว่าเป็นไปตามมาตรฐาน
คุณภาพการศึกษา

Doterty (1994, p. 11) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา
เป็นระบบที่กำหนด การดำเนินการไว้ล่วงหน้า เพื่อให้แน่ใจว่าจะเกิดความผิดพลาด
น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรือการวางรูปแบบการทำงานที่จะไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดเลย ซึ่ง
ทาง การจัดการศึกษาจะเป็นการดำเนินการตรวจสอบเป้าหมาย เนื้อหาหรือรายละเอียดที่
กำหนดทรัพยากร ระดับและผลลัพธ์ทางการศึกษา หลักสูตรและรายวิชา

Taylor (1994, p. 11) กล่าวว่า การประกันคุณภาพเป็นการทำให้
ถูกต้องตั้งแต่แรก หรือพยายามที่จะทำให้แน่ใจว่ามีคุณภาพสูงตั้งแต่แรก โดยไม่คำนึงถึง
ค่าใช้จ่ายเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาด

Woodhouse (1995, p. 2) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ

การศึกษา หมายถึง นโยบาย ทศนคติ การกระทำหรือวิธีดำเนินการต่างๆ ที่จำเป็น ที่ทำให้แน่ใจว่าคุณภาพของการศึกษารวมทั้งการวิจัยได้รับการรักษาไว้และส่งเสริมเพิ่มพูน มีการควบคุมคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะประกอบด้วย การตรวจสอบคุณภาพภายใน ของสถาบันการศึกษานั้น และการตรวจสอบคุณภาพจากภายนอกสถาบัน

Harman (1996, p. 6) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง กลไกกระบวนการที่ดำเนินการเพื่อการดำรงไว้ รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพของผลลัพธ์ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องเชื่อมั่นในกระบวนการควบคุมคุณภาพของสถาบัน และให้มีผลผลิตที่ได้ มาตรฐาน

Freeman (1997, p. 14) กล่าวว่า การประกันคุณภาพเป็นคำ กว้างๆ ที่กล่าวถึงระบบการบริการจัดการที่ดี ที่จะทำให้แน่ใจว่าองค์กรหรือหน่วยงาน ดำเนินการสนองตามความต้องการของลูกค้าหรือผู้รับบริการ

Liston (1999, p. 10) กล่าวว่า การประกันคุณภาพเป็นความ พยายามที่จะพัฒนาคุณภาพโดยใช้เทคนิคการควบคุมคุณภาพในกรอบการบริหารงาน ทั้งนี้โดยเน้นการป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดมากกว่าการแก้ไขข้อผิดพลาด

Hayward (2001, p. 20) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง กระบวนการในการวางแผนและการตรวจสอบสถาบันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เชื่อได้ว่า ได้มาตรฐานการจัดการศึกษา ความรู้ โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ของสถาบันมีคุณภาพและ ได้รับการส่งเสริมให้ดีขึ้น ซึ่งประกอบด้วยกลไกการควบคุมคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการตรวจสอบทั้งจากภายในสถาบันเอง และโดยหน่วยงานภายนอกว่ามีสภาพการ ดำเนินงานตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546, หน้า 40) กล่าวว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 6 มาตรา 48 กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นกลไกสำคัญ ที่ขับเคลื่อนให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง บนหลักการมีส่วนร่วม ของชุมชนและการพัฒนาภาระความรับผิดชอบการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาจะต้อง ดำเนินการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อันนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพ ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้ชุมชนสังคมเกิดความมั่นใจว่าบุตรหลานทุกคนมี ความรู้ความสามารถคุณลักษณะและคุณสมบัติตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐานอย่างแท้จริง และระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต้องเชื่อถือได้มี

สม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นใจต่อสังคมได้ว่าสถานศึกษามีศักยภาพในการจัดการศึกษา ผู้เรียนทุกคนได้รับการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด ใช้วิธีการใดในการพัฒนาผู้เรียนและทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้ ตลอดจนต้องมีการเปลี่ยนแปลงอะไรอีกบ้างเพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น สามารถบรรลุมาตรฐานตามที่สถานศึกษากำหนด ดังนั้นการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจึงต้องประกันสิ่งที่สถานศึกษาดำเนินการ นอกจากนี้ ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประกอบด้วยภาระงานสำคัญที่ไม่ใช่สิ่งแปลกใหม่แต่เป็นการจัดการที่สร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษา โดยมีแนวดำเนินการดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถและบุคลิกลักษณะและคุณสมบัติตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง

2. กำหนดขอบข่ายของการประกันคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วยวิสัยทัศน์และภารกิจแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนการจัดการเรียนการสอนกำหนดความก้าวหน้าและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน แผนการบริหารจัดการซึ่งส่วนนี้ถือว่าเป็นศักยภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3. กำหนดกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วย การจัดการระบบบริหารและสารสนเทศ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา การกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการดำเนินงานการประเมินคุณภาพ การจัดทำรายงานต่อส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความมั่นใจของผู้เกี่ยวข้อง การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนสำคัญในการรักษาคุณภาพและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

การประกันคุณภาพประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

1. มาตรฐานโรงเรียน พัฒนามาจากมาตรฐานการศึกษาซึ่งเป็นมาตรฐานแกนกลางดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของแต่ละโรงเรียน

2. ระบบคุณภาพ เป็นการจัดการระบบย่อยเพื่อให้เกิดคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านกระบวนการเพื่อให้เกิดผลผลิตและผลลัพธ์ที่มีคุณภาพตรงกับมาตรฐาน ซึ่งระบบคุณภาพนั้นโรงเรียนต้องดำเนินการเป็นวงจรประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ

2.1 การวางระบบ (Plan) โดยการออกแบบระบบกำหนดขั้นตอนที่เป็นมาตรฐานตลอดกระบวนการนั้น ซึ่งเรียกว่ากระบวนการมาตรฐาน ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ การกำหนดให้มีวิธีการดำเนินงานที่เป็นมาตรฐานซึ่งเรียกว่าวิธีการโดยในขั้นตอนสำคัญๆ เมื่อดำเนินการไปแล้วจะมีการบันทึกและร่องรอยการดำเนินการ เรียกว่าเป็นบันทึกมาตรฐาน เพื่อให้สามารถตรวจสอบตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้ บันทึกมาตรฐานเหล่านี้สามารถรวบรวมไว้เป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นระบบคุณภาพย่อยๆ ว่าตรงกับเกณฑ์ตามตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานที่โรงเรียนกำหนดไว้หรือไม่

2.2 การทำตามระบบ (Do) คือการปฏิบัติตามกระบวนการ วิธีการ และจัดทำบันทึกมาตรฐาน

2.3 การประเมินระบบ (Check) เป็นการประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินการ

2.4 การแก้ไขและปรับปรุง (Act) คือการนำผลการประเมินมาแก้ไขหรือพัฒนางานระบบคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น

สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 1-2) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่ง ที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามที่มุ่งหวัง ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร/สถานประกอบการที่รับช่วงผู้จบการศึกษาเข้าศึกษาต่อหรือรับเข้าทำงาน มีความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีคุณภาพได้มาตรฐาน

โสภา วงษ์นาคเพ็ชร (2553, หน้า 70) กล่าวว่า การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ดำเนินการโดยบุคลากรในหน่วยงานเดียวกัน โดยจัดตั้งหน่วยปฏิบัติงานภารกิจเฉพาะเป็นการชั่วคราวหรือกำหนดไว้ในโครงสร้างการบริหารก็ได้ตามความเหมาะสมของงานที่ต้องตรวจสอบ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผนและปฏิบัติ 2) ระบบข้อมูลและประมวลผล 3) การตรวจสอบผลการประเมิน 4) การรายงานผลการประเมิน และ 5) การใช้ผลการประเมิน

สรุปได้ว่า การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การจัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ตาม

มาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย

2. ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดการอย่างมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้อย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 12)

กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษามีความสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้ เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน 2) ป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและเกิดความเสมอภาคที่จะได้รับการบริการที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง 3) ทำให้ผู้รับผิดชอบบริหารจัดการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งส่งผลให้มีพลังที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

การประกันคุณภาพการศึกษามีประโยชน์ต่อนักเรียน โรงเรียน ประชาชน หน่วยงาน และสังคม ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ความสามารถมีคุณลักษณะต่างๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรมาตรฐานการศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน
2. โรงเรียนมีทิศทางการจัดการศึกษาที่ชัดเจน ตามมาตรฐานกลางที่กำหนด โดยระบบบริหารคุณภาพ มีการทำงานที่มีมาตรฐานเกิดจากความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่าย มีการแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาที่สามารถตรวจสอบได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
3. ชุมชนมีความมั่นใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเข้าร่วมจัดการศึกษา และส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน
4. สถานศึกษาและหน่วยงานที่รับผู้จบการศึกษามีความมั่นใจและพึงพอใจในคุณภาพของผู้จบการศึกษา
5. สังคมมั่นใจในการจัดการศึกษาและมีหลักประกันคุณภาพ

ของการจัดการศึกษาและการรายงานผลต่อสาธารณชน

3. ขอบข่ายการประกันคุณภาพการศึกษา

3.1 หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
สถานศึกษา

3.2 แนวคิดหลักในการประกันคุณภาพการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาไทยให้มีมาตรฐานเป็นเลิศ หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดไว้ 3 ข้อ คือ

1. รัฐกระจายอำนาจในการกำหนดนโยบายการบริหารวิชาการงบประมาณ บุคลากร ทรัพยากรให้จังหวัดและสถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภท
2. รัฐสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา
3. โรงเรียนต้องแสดงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อนักเรียนและผู้ปกครอง มาตรฐานที่กำหนดและผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา

3.3 แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 29) กล่าวเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา มีดังนี้

1. จัดระบบโครงสร้างองค์กรให้รับรองการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
2. กำหนดเกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวงศึกษาธิการ เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
3. วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา
4. ดำเนินงานพัฒนางานตามแผนและติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
5. ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นใน

การปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา

6. ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพ
การศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

7. ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและ
ประเมินคุณภาพการศึกษาในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็น
ระบบและต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 37-38)

ได้อธิบายแนวทางปฏิบัติการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ
มาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาและความต้องการของชุมชน

2. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อ
ต่อการพัฒนางานและการสร้างระบบประกันคุณภาพภายในจัดระบบสารสนเทศให้เป็น
หมวดหมู่ ข้อมูลมีความสมบูรณ์เรียกใช้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ปรับให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

3. จัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา
(แผนกลยุทธ์/แผนยุทธศาสตร์)

4. ดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนินโครงการ/
กิจกรรมสถานศึกษาต้องสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็ง เน้นการมีส่วนร่วมและวงจรการ
พัฒนาคุณภาพ ของเดมมิง (Deming Cycle)

5. ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการอย่างจริงจัง
ต่อเนื่องด้วยการสนับสนุนให้ครู ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

6. ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด
เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

7. จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และสรุปรายงาน
ประจำปี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอต่อหน่วยงาน
ต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

สรุปได้ว่า การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
หมายถึง การจัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษา กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่ การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายเมื่อสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบแล้ว พบว่ามี 7 องค์ประกอบย่อย คือ

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้อง กับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและความต้องการของชุมชน
2. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่ เอื้อต่อการพัฒนางานและการสร้างระบบประกันคุณภาพภายในจัดระบบสารสนเทศให้ เป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความสมบูรณ์เรียกใช้งาน สะดวก รวดเร็ว ปรับให้เป็นปัจจุบันอยู่ เสมอ
3. จัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา (แผนกลยุทธ์/ แผนยุทธศาสตร์)
4. ดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมสถานศึกษาต้องสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็ง เน้นการมีส่วนร่วมและวงจรการ พัฒนาคุณภาพ ของเดมมิ่ง (Deming Cycle)
5. ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการอย่าง จริงจังต่อเนื่องด้วยการสนับสนุนให้ครู ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
6. ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่ กำหนดเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก
7. จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และสรุปรายงาน ประจำปี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอต่อหน่วยงาน ต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

การส่งเสริมสนับสนุนและการให้บริการด้านวิชาการ

โรงเรียนเป็นสถาบันที่มีบทบาทในการให้ความรู้แก่บุคลากรในชุมชน โดยเฉพาะชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง ถ้าหากโรงเรียนสามารถเข้าถึงชุมชนได้แล้ว การที่จะให้ ความรู้ทางวิชาการก็เป็นเรื่องที่ไม่ยากโดยอาศัยการเชื่อมโยงจากเด็กนักเรียนสู่ชุมชน

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2552, หน้า 193–205) กล่าวว่า แนวทางการปฏิบัติการส่งเสริมสนับสนุนและการให้บริการด้านวิชาการ มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้ 1) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ได้แก่ 1.1) การศึกษา สำรวจความต้องการสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน 1.2) จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิดและเทคนิค ทักษะทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น 1.3) การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษาและที่จัดโดยบุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 1.4) ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชนท้องถิ่น 2) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา 1.2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่างๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ 1.3) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ดังนี้ 1) สำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา 2) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา 3) จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

มีนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ไว้ดังนี้

1. ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มีเจตนารมณ์ในการบริหารและการจัดการศึกษาเน้นการให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังหน่วยปฏิบัติ คือ สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงาน

บุคคล การบริหารทั่วไป จากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง การบริหารจัดการศึกษา จึงเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือหน่วยงานระดับปฏิบัติ มีอำนาจตัดสินใจในรูปแบบคณะกรรมการขององค์กรทางการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ทำให้ทรัพยากรบุคคล มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม รวมทั้งการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การกระจายอำนาจการจัดการศึกษา หมายถึง อำนาจการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ กระจายจากส่วนกลางไปยังหน่วยงานรองลงไปมี 2 ลักษณะ คือ แบบมอบอำนาจ หมายถึง การมอบอำนาจตัดสินใจบางส่วนให้แก่หน่วยงานรองลงตัดสินใจ และการกระจายอำนาจแบบเบ็ดเสร็จ คือ หน่วยงานย่อยมีความเบ็ดเสร็จในการตัดสินใจในการบริหาร รับผิดชอบต่อการปฏิบัติการกิจของตนเอง มีอิสระในเชิงบริหารและการจัดการ ส่วนกลางควบคุมเชิงกฎหมาย เชิงนโยบายในทางการศึกษา การกระจายอำนาจมีลักษณะของการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการบริหารและการจัดการจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา เพื่อให้สามารถตัดสินใจในระดับของหน่วยงานปฏิบัติ ได้แก่ เขตพื้นที่ การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษานำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของชาติโดยรวม

2. หลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการจัด

การศึกษา การมีส่วนร่วม คือ การที่องค์ประกอบต่างๆ ทั้งครู นักเรียน ผู้บริหารการศึกษา ผู้นำชุมชน หรือสมาชิกชุมชน มาร่วมกันดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยในการ ดำเนินการนั้นมีลักษณะของกระบวนการ (Process) มีขั้นตอนที่มุ่งหมายให้เกิดกระบวนการ เรียนรู้ (Learning) อย่างต่อเนื่อง มีพลวัต (Dynamic) คือ มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการแก้ปัญหา การร่วมกันกำหนดแผนงานใหม่ๆ เพื่อสร้างความ ยั่งยืนในความสัมพันธ์ของทุกฝ่ายที่เข้าร่วม ซึ่งมีความหลากหลายตามความเกี่ยวข้องของ กิจกรรมที่จะทำ หัวใจสำคัญของการมีส่วนร่วม คือ การระดมความคิดเห็นเป็นการกระจาย อำนาจและความสัมพันธ์ที่เป็นแนวราบเสมอภาคกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันซึ่งมี ความแตกต่างจากความร่วมมือ (Cooperation) เพราะความร่วมมือ หมายถึง การที่มีฝ่าย ใดฝ่ายหนึ่งเป็นเจ้าของหรือเจ้าภาพ งานหรือกิจกรรมนั้นๆ แล้วขอให้ฝ่ายอื่นๆ เข้าร่วมใน ลักษณะเกิดขึ้นเป็นครั้งๆ ไปไม่มุ่งความต่อเนื่องและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้าร่วม ในลักษณะเกิดขึ้นเป็นครั้งๆ แต่มุ่งให้กิจกรรมหรืองานนั้นเสร็จตามความต้องการของฝ่าย เจ้าของงาน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและท้องถิ่น ได้เข้าไปเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยร่วมแสดงความคิดเห็นและกระทำในสิ่งที่เห็นพ้องต้องกันตลอดจนร่วมพิจารณากำหนดปัญหา ความต้องการของประชาชน ชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหา หาแนวทางพัฒนาโรงเรียน

2 ลักษณะการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมนั้นอาศัยหลักการที่ว่า กิจกรรมต่างๆ ที่มนุษย์ทำขึ้น เป็นกระบวนการซึ่งมีขั้นตอนมากมายและการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละขั้นตอนนั้นมีความสำคัญแตกต่างกันไปตามลักษณะของกิจกรรมแต่ละขั้นตอนนั้น การจำแนกการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของโคเฮน (Cohen) และอัฟฮอฟฟ์ (Uphoff) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทั้งการกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ นโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการตัดสินใจจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงเริ่มต้น ช่วงดำเนินการวางแผน และช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นองค์ประกอบต่างๆ ของการดำเนินงาน การบริหารงานและประสานงาน

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ที่สำคัญในเชิงปริมาณและคุณภาพในลักษณะผลประโยชน์ในทางบวก และผลกระทบในทางลบและการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่ม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต คือ ความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่ม

ส่วนคณะอนุกรรมการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ในสำนักงานปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมตามแนวคิดใหม่ ดังนี้

1) จะต้องมีความต่อเนื่อง ผลผสมผสาน และทำไปพร้อมกันทั้งระบบ 2) มีความเป็นพลวัตเปลี่ยนแปลงไปซ้ำๆ ตามธรรมชาติ แต่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา 3) เป็นกระบวนการสร้างสรรค์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ทางทักษะการปฏิบัติ 4) ต้องการยอมรับอย่างเปิดเผยจากทุกคนที่เกี่ยวข้อง 5) มีการรวมตัวกันทำกิจกรรมของชุมชน ซึ่งประกอบด้วย

บุคคลที่มีส่วนได้เสียและความต้องการที่เหมือนกัน นอกจากนี้การทำกิจกรรมจะต้องอยู่ภายใต้แนวคิดที่อยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่เสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยที่ทั้งสองฝ่ายต้องช่วยเหลือกัน ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างและหาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ไขปัญหา วิธีการที่จะนำไปสู่แนวทางข้างต้นได้สิ่งสำคัญคือ จะต้องมีการสื่อสารแบบสองทาง มิใช่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับปฏิบัติ

ในด้านรูปแบบการมีส่วนร่วม องค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) ได้เสนอรูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วมที่สมบูรณ์ 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผล และประการสำคัญ คือ ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง 2) การดำเนินกิจกรรมโดยประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน 3) การใช้ประโยชน์ ประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มการพึ่งตนเองและควบคุมทางสังคม 4) การได้รับประโยชน์ ประชาชนต้องได้รับประโยชน์ในชุมชนพื้นฐานเท่าเทียมกัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรืออยู่ในรูปของวัตถุก็ได้ โดยบทบาทสำคัญโดยทั่วไปของสถานศึกษาในการส่งเสริมวิชาการ คือ การวางแผน จัดทำหลักสูตร และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียน จัดและบริหารชั้นเรียน จัดและดูแลรักษา อุปกรณ์ ตลอดจนอาคารสถานที่ บริหารงานวิชาการ การเงิน บริหารงานบุคคล ดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียน สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดบทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมวิชาการไว้ดังนี้ 1) จัดการเรียนการสอน โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียนตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน 2) ฝึกทักษะและวิธีคิด สถานศึกษามีหน้าที่ฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักคิด เพิ่มพูนทักษะในสถานการณ์ต่างๆ 3) จัดให้เรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ดีต้องมาจากการฝึกฝนปฏิบัติจริงของผู้เรียนเป็นสำคัญ ฝึกให้รู้จักคิดเป็น และส่งเสริมบรรยากาศให้ผู้เรียนรักการอ่านเพื่อส่งผลต่อการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการส่งเสริมวิชาการแก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม ตามความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียน การสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ 2552*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2550). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
กรุงเทพฯ : ป๋าค พอยท์.
- กัลยมน อินทสุต. (2547). *การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการ โรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จันทราณี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2 ลีติมา สุวรรณนา. (2550). *สภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ คม. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราช ภัฏเพชรบูรณ์.
- ดิษฐ์ชัย แก่นท้าว. (2556). *การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการบริหาร โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร*. รายงานวิจัย สกลนคร : องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร.
- ปรีชา จันทรมณี. (2556). *ตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
_____. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.
- มนูญ เชื้อชาติ. (2554). *ปัจจัยพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียง*. ดุษฎีนิพนธ์ ศษ.ด. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มยุเรศ โคตรชมพู. (2550). *ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานต่อการบริหารวิชาการใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.

วิภา ทองหง่า. (2554). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัด*

กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2544). *โรงเรียน : องค์การแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *เอกสารประชาสัมพันธ์เพื่อการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

สุพจน์ อริยะจักร์. (2548). *การพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดปากคลอง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

โสภา วงษ์นาคเพ็ชร. (2553). *การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

_____. (2553). *แนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2551). *แนวดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเอกชน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศกสนา. .

Stedman, L. C. (1987). *It's Time We Change the Effective Schools Formula*. Kappan.

Stufflebeam, D.L ed.al. (1971). *Educational Evaluation and Decision Making*. Itasca, Ill, : Peacock.

กิจกรรมที่ 1 ทำแบบฝึกชุดที่ 5 เรื่อง การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ

คำชี้แจง เมื่อศึกษาคู่มือการพัฒนาตนเองชุดที่ 5 เรื่องการพัฒนาระบบการประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ
แล้วให้ท่านสรุป และตอบคำถามต่อไปนี้

1. ตามความเห็นของท่าน การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการหมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้และทักษะในการพัฒนาระบบ
การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. ให้ท่านเลือกแนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการที่ท่านเห็นว่าตรงกับทัศนคติของท่าน
พร้อมอธิบายเหตุผล

.....

.....

.....

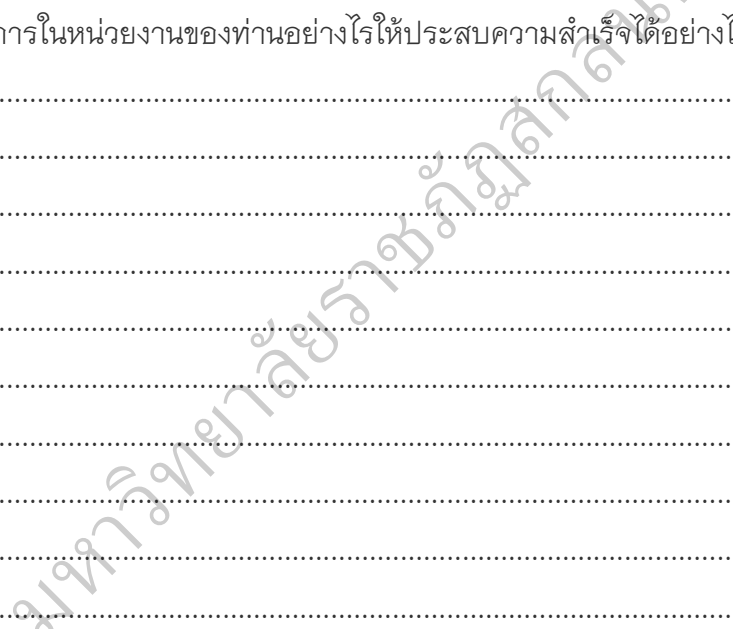
.....

4. ท่านคิดว่า องค์ประกอบย่อยของการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการควรประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

5. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ท่านจะนำหลักการพัฒนาระบบการ
ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการมาใช้ในการ
บริหารงานวิชาการในหน่วยงานของท่านอย่างไรให้ประสบความสำเร็จได้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบและคู่มือการพัฒนา

1. นายอดิฉันท์ ปากบารา

เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2. ดร.พีรศักดิ์ รัตนะ

รองเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

3. ดร.ครรชิต วรธนะ

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

4. ว่าที่ ร.ต. ดร.ธนุ วงษ์จินดา

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

5. ดร.รัฐศาสตร์ พาณิชย์พงศภัค

ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกปัญญา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 3

6. นายสยาม ปิยะนราธร

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

7. ดร.กวนนาท บัณฑิตโต

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

8. ดร.พิมลวรรณ วรโชดทวีพัฒน์

ผู้อำนวยการโรงเรียนสมฤทัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 3

9. ดร.พิชญานีย์ บุญแสน

ครูโรงเรียนเซนต์ยอแซฟกุฉินารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

10. นางสาวกิตติกาญจน์ อุตโต

ครูโรงเรียนเขาวงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์
เขต 3

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหญ่	กรรมการ
ดร.ภัณฑรัรักษ์ พลดี	กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

เอกสารประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล
ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชุดที่ 6

ด้านการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและ
องค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล
ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

นายสมัย ชารมาลัย
นักศึกษาระดับดุขฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

เอกสารประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน เอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการ เสริมสร้างและพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภท สามัญศึกษาที่มีอยู่แล้วให้เกิดความพร้อมและเกิดความตระหนักในการพัฒนาการ บริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของ ผู้เรียนในอนาคตซึ่งมีเอกสารประกอบการพัฒนาพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มี ประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาทั้งหมด 6 ชุดประกอบด้วย

ชุดที่ 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการ เรียนรู้

ชุดที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และการ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ชุดที่ 3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ชุดที่ 4 ด้านการนิเทศการศึกษา และการแนะแนวการศึกษา

ชุดที่ 5 ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและ การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ

ชุดที่ 6 ด้านการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ในการจัดทำเอกสารประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทั้งนี้เพราะได้รับความอนุเคราะห์ และความเมตตากรุณาจากผู้เชี่ยวชาญและ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำชี้แนะ ในการจัดทำเอกสารประกอบการ พัฒนาเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย และหวังเป็นอย่างยิ่ง ว่าเอกสารนี้คงจะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

นายสมัย ชารมาลย์

นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	
เอกสารพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือชุดที่ 5 เรื่อง ด้านการ พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริม ความรู้ทางวิชาการ.....	1
ระยะเวลา	1
วัตถุประสงค์	1
เนื้อหา	1
สื่อประกอบกิจกรรม	2
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	2
การประเมินผล	2
1. ความหมายของการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ	3
2. ความหมายของการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ	17
เอกสารอ้างอิง	

เอกสารการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน
ชุดที่ 6
ด้านการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา
และองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่
บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ระยะเวลา 1 สัปดาห์ (ศึกษาวินัย 3 ชั่วโมง รวม 21 ชั่วโมง)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาตนเอง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
2. เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาตนเอง สามารถวิเคราะห์ ความหมายและแนวคิด ในเรื่องการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
3. เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาตนเอง ตระหนักในความสำคัญของการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาและสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้องและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ในการบริหารงานทนายความ

เนื้อหา

1. ความหมายของการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
2. ความหมายของการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สื่อประกอบกิจกรรม

1. คู่มือการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือชุดที่ 6 ด้านการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
2. การศึกษารายกรณี
3. แบบฝึก
4. กระดาษคำตอบ
5. กระดาษ A4
6. ปากกา

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ผู้รับการพัฒนาตนเอง ศึกษาเอกสารคู่มือการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือชุดที่ 6 ด้านการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาด้วยตนเอง ตามระยะเวลาที่กำหนด เมื่อมีข้อสงสัยให้ปรึกษาผู้วิจัย หรือผู้รับพัฒนาคนอื่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเรื่อง การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาพร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปตามประเด็นที่กำหนด

2. ผู้รับการพัฒนาตนเอง ทำแบบฝึกหลังศึกษาข้อมูลจากเอกสารคู่มือ ซึ่งเป็นการทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย แนวคิดที่เกี่ยวกับการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย รวมทั้งบทสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ที่ผ่านการดำรงตำแหน่งทางการบริหารการศึกษา บริหารสถานศึกษามาแล้ว โดยหลายท่านประกอบวิชาชีพผู้บริหารโรงเรียน นักวิชาการศึกษา และบุคคลดังกล่าวได้ใช้ความรู้

การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาจนประสบผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ ตลอดจนศึกษารายกรณีและ ฝึกตอบคำถาม

3. ผู้รับการพัฒนาคตนเอง สรุปลความรู้และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความหมาย และแนวคิด ในเรื่องการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับ สถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาโดยการตั้งประเด็นคำถาม-ตอบ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่และปรับพฤติกรรม การพัฒนาด้านการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

การประเมินผล

1. ประเมินผลก่อนการพัฒนา โดยให้ผู้รับการพัฒนาคตนเองประเมินตนเอง โดยการตอบแบบประเมินตนเองและแบบประเมินก่อนศึกษาคู่มือการพัฒนา
2. ประเมินผลระหว่างการพัฒนา โดยให้ผู้รับการพัฒนาคตนเองประเมิน ตนเองและผู้วิจัยประเมินผู้รับการพัฒนาค จากการทำกิจกรรมตามที่กำหนด ประเมินความ สนใจและตั้งใจในการศึกษาคู่มือ ชุดที่ 6 เรื่อง การประสานความร่วมมือพัฒนางาน วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาประเมินโดยการซักถาม การตอบข้อซักถามและการให้ข้อคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้รับการพัฒนาค ตนเองในระหว่างการศึกษาข้อมูลและฝึกทำกิจกรรม
3. ประเมินผลหลังการพัฒนา โดยให้ผู้รับการพัฒนาคตนเองประเมินตนเอง โดยการตอบแบบประเมินตนเอง หลังจากศึกษาคู่มือการพัฒนาและฝึกทำกิจกรรมครบ ตามกำหนดระยะเวลาแล้ว

องค์ประกอบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาชุดที่ 6 ด้านการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1. การส่งเสริมสนับสนุนและการให้บริการด้านวิชาการ

โรงเรียนเป็นสถาบันที่สืบทอดในการให้ความรู้แก่บุคลากรในชุมชน โดยเฉพาะชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง ถ้าหากโรงเรียนสามารถเข้าถึงชุมชนได้แล้ว การที่จะให้ความรู้ทางวิชาการก็เป็นเรื่องที่ไม่ยากโดยอาศัยการเชื่อมโยงจากเด็กนักเรียนสู่ชุมชน

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2552, หน้า 193-205) กล่าวว่า แนวทางการปฏิบัติการส่งเสริมสนับสนุนและการให้บริการด้านวิชาการ มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้ 1) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ได้แก่ 1.1) การศึกษา สำรวจความต้องการสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน 1.2) จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิดและเทคนิค ทักษะทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น 1.3) การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษาและที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 1.4) ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชนท้องถิ่น 2) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา 1.2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่างๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ 1.3) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ดังนี้ 1) สำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา 2) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา 3) จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

มีนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ไว้ดังนี้

1. ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มีเจตนารมณ์ในการบริหารและการจัดการศึกษาเน้นการให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังหน่วยปฏิบัติ คือ สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป จากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง การบริหารจัดการศึกษาจึงเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือหน่วยงานระดับปฏิบัติมีอำนาจตัดสินใจในรูปแบบคณะกรรมการขององค์กรทางการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ทำให้ทรัพยากรบุคคล มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม รวมทั้งการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การกระจายอำนาจการจัดการศึกษา หมายถึง อำนาจการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ กระจายจากส่วนกลางไปยังหน่วยงานรองลงไปมี 2 ลักษณะ คือ แบบมอบอำนาจ หมายถึง การมอบอำนาจตัดสินใจบางส่วนให้แก่หน่วยงานรองลงตัดสินใจ และการกระจายอำนาจแบบเบ็ดเสร็จ คือ หน่วยงานย่อยมีความเบ็ดเสร็จในการตัดสินใจในการบริหาร รับผิดชอบต่อการปฏิบัติภารกิจของตนเอง มีอิสระในเชิงบริหารและการจัดการ ส่วนกลางควบคุมเชิงกฎหมาย เชิงนโยบายในทางการศึกษา การกระจายอำนาจมีลักษณะของการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการบริหารและการจัดการจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา เพื่อให้สามารถตัดสินใจในระดับของหน่วยงานปฏิบัติ ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษานำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติโดยรวม

2. หลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วม คือ การที่องค์ประกอบต่างๆ ทั้งครู นักเรียน ผู้บริหารการศึกษา ผู้นำชุมชน หรือสมาชิกชุมชน มาร่วมกันดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยในการดำเนินการนั้นมีลักษณะของกระบวนการ (Process) มีขั้นตอนที่มุ่งหมายให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ (Learning) อย่างต่อเนื่อง มีพลวัต (Dynamic) คือ มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่าง

ต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการแก้ปัญหา การร่วมกันกำหนดแผนงานใหม่ๆ เพื่อสร้างความยั่งยืน ในความสัมพันธ์ของทุกฝ่ายที่เข้าร่วม ซึ่งมีความหลากหลายตามความเกี่ยวข้องของ กิจกรรมที่จะทำ หัวใจสำคัญของการมีส่วนร่วม คือ การระดมความคิดอันเป็นการกระจาย อำนาจและความสัมพันธ์ที่เป็นแนวราบเสมอภาคกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันซึ่งมี ความแตกต่างจากความร่วมมือ (Cooperation) เพราะความร่วมมือ หมายถึง การที่มีฝ่าย ใดฝ่ายหนึ่งเป็นเจ้าของหรือเจ้าภาพ งานหรือกิจกรรมนั้นๆ แล้วขอให้ฝ่ายอื่นๆ เข้าร่วมใน ลักษณะเกิดขึ้นเป็นครั้งๆ ไปไม่มุ่งความต่อเนื่องและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้าร่วม ในลักษณะเกิดขึ้นเป็นครั้งๆ แต่มุ่งให้กิจกรรมหรืองานนั้นเสร็จตามความต้องการของฝ่าย เจ้าของงาน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและท้องถิ่น ได้เข้าไปเกี่ยวข้องใน การจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยร่วมแสดงความคิดเห็นและกระทำในสิ่งที่เห็นพ้อง ต้องกันตลอดจนร่วมพิจารณากำหนดปัญหา ความต้องการของประชาชน ชุมชน โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหา หาแนวทางพัฒนาโรงเรียน

1.2 ลักษณะการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมนั้นอาศัยหลักการที่ว่า กิจกรรมต่างๆ ที่มนุษย์ทำขึ้น เป็นกระบวนการซึ่งมีขั้นตอนมากมายและการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละขั้นตอนนั้นมีความสำคัญแตกต่างกันไปตามลักษณะของกิจกรรมแต่ละขั้นตอนนั้น การจำแนกการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของโคเฮน (Cohen) และอัฟฮอฟฟ์ (Uphoff) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทั้งการกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ นโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการตัดสินใจจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงเริ่มต้น ช่วงดำเนินการวางแผน และช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นองค์ประกอบต่างๆ ของการดำเนินงาน การบริหารงานและประสานงาน

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ที่สำคัญในเชิงปริมาณและคุณภาพในลักษณะผลประโยชน์ในทางบวก และผลกระทบในทางลบและการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่ม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือ ความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่ม

ส่วนคณะอนุกรรมการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ในสำนักงานปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมตามแนวคิดใหม่ ดังนี้ 1) จะต้องมีความต่อเนื่อง ผสมผสาน และทำไปพร้อมกันทั้งระบบ 2) มีความเป็นพลวัต เปลี่ยนแปลงไปซ้ๆ ตามธรรมชาติ แต่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา 3) เป็นกระบวนการสร้างสรรค์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ทางทักษะการปฏิบัติ 4) ต้องการยอมรับอย่างเปิดเผยจากทุกคนที่เกี่ยวข้อง 5) มีการรวมตัวกันทำกิจกรรมของชุมชนซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่มีส่วนได้เสียและความต้องการที่เหมือนกัน นอกจากนี้การทำกิจกรรมจะต้องอยู่ภายใต้แนวคิดที่อยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่เสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยที่ทั้งสองฝ่ายต้องช่วยเหลือกัน ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างและหาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ไขปัญหา วิธีการที่จะนำไปสู่แนวทางข้างต้นได้สิ่งสำคัญคือ จะต้องมีการสื่อสารแบบสองทาง มิใช่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับปฏิบัติ

ในด้านรูปแบบการมีส่วนร่วม องค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) ได้เสนอรูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วมที่สมบูรณ์ 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผล และประการสำคัญคือ ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง 2) การดำเนินกิจกรรมโดยประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการและการบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน 3) การใช้ประโยชน์ ประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มการพึ่งตนเองและควบคุมทางสังคม 4) การได้รับประโยชน์ ประชาชนต้องได้รับประโยชน์ในชุมชนพื้นฐานเท่าเทียมกัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรืออยู่ในรูปของวัตถุก็ได้ โดยบทบาทสำคัญโดยทั่วไปของสถานศึกษาในการส่งเสริมวิชาการ คือ การวางแผน จัดทำหลักสูตร และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรวมทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียน จัดและบริหารชั้นเรียน จัดและดูแลรักษา อุปกรณ์ ตลอดจนอาคารสถานที่ บริหารงานวิชาการ การเงิน บริหารงานบุคคล ดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียน สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545

ได้กำหนดบทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมวิชาการไว้ดังนี้ 1) จัดการเรียนการสอน โดยจัดเนื้อหา สารและกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียนตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน 2) ฝึกทักษะและวิธีคิด สถานศึกษามีหน้าที่ฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักคิด เพิ่มพูนทักษะในสถานการณ์ต่างๆ 3) จัดให้เรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ดีต้องมาจากการฝึกฝน ปฏิบัติจริงของผู้เรียนเป็นสำคัญ ฝึกให้รู้จักคิดเป็น และส่งเสริมบรรยากาศให้ผู้เรียนรักการอ่านเพื่อส่งผลต่อการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการส่งเสริมวิชาการแก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม ตามความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล

2. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

ในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องให้ประชาชน องค์กรภาครัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการปรับปรุงและเสริมสร้างการปฏิบัติงาน ในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ เพราะการประสานความร่วมมือซึ่งกันและกันจะทำให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นที่ยอมรับกันว่าโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน บ้าน และชุมชนเป็นอย่างดี ดังนั้นการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การมีส่วนร่วมนั่นเอง และที่สำคัญก็คือ ผู้บริหารโรงเรียนต้องเห็นความสำคัญและนโยบายของรัฐในเรื่องนี้ ผู้บริหารจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์กับสถานศึกษาและองค์กรอื่นๆ ให้แนบแน่น เพื่อเป็นการประสานความร่วมมือทางด้านวิชาการกับสถาบันอื่น กล่าวโดยภาพรวมก็คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ดีสำหรับการศึกษาในยุคปัจจุบัน เพราะว่าการศึกษามีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง การร่วมมือกันในการศึกษานั้น ย่อมเป็นสิ่งดีกับทุกๆ ฝ่าย โดยเฉพาะกับตัวของนักเรียนเอง ซึ่งการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันอื่นนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 32-33) ได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ทั้งในบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา 2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่างๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

สอดคล้องกับกรีน (Green,2005, p.3-4) ได้ศึกษาการรับรู้ของครู ผู้ปกครองและนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลตามธรรมนูญของโรงเรียนในรัฐแทกซัส พบว่า คุณลักษณะของธรรมนูญโรงเรียนที่มีประสิทธิผลที่ครู ผู้ปกครองและนักเรียนเห็นร่วมกัน ได้แก่ การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเรียบร้อย มีการจัดบรรยากาศเชิงบวก ครูและผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนที่มีประสิทธิผลต้องเป็นโรงเรียนที่มีครูมีภาวะผู้นำ มีการกำหนดพันธกิจที่ชัดเจน มีการส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้สูง โดยเฉพาะผู้ปกครองและนักเรียนเห็นด้วยกับการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโรงเรียน นอกจากนี้วัลลา พงษ์พันธ์ (2548, หน้า 77) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการและแนวทางการพัฒนาในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาระยะของเขต 1 พบว่า การพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง คือ การประสานงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น มีความสำคัญและความจำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือกันในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียน การสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง* ปีงบประมาณ 2552. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2550). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
กรุงเทพฯ : ป๋าค พอยท์.
- กัลยมน อินทสุต. (2547). *การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการ โรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2 ลีติมา สุวรรณนา. (2550). *สภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ คม. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราช ภัฏเพชรบูรณ์.
- ดิษฐ์ชัย แก่นท้าว. (2556). *การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการบริหาร โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร*. รายงานวิจัย สกลนคร : องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร.
- ปรีชา จันทร์มณี. (2556). *ตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
_____. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.
- มนูญ เชื้อชาติ. (2554). *ปัจจัยพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. ดุษฎีนิพนธ์ ศษ.ด. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มยุเรศ โคตรชมพู่. (2550). *ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานต่อการบริหารวิชาการใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.

วิภา ทองหง่า. (2554). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัด*

กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2544). *โรงเรียน : องค์การแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *เอกสารประชาสัมพันธ์เพื่อการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานศึกษา.

สุพจน์ อริยะจักร์. (2548). *การพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดปากคลอง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

โสภา วงษ์นาคเพ็ชร. (2553). *การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

_____. (2553). *แนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2551). *แนวดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเอกชน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศกสนา. .

Stedman, L. C. (1987). *It's Time We Change the Effective Schools Formula*. Kappan.

Stufflebeam, D.L ed.al. (1971). *Educational Evaluation and Decision Making*. Itasca, Ill, : Peacock.

**กิจกรรมที่ 1 ทำแบบฝึกชุดที่ 6 เรื่อง การประสานความร่วมมือพัฒนางาน
วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงาน
วิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน
และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา**

คำชี้แจง เมื่อศึกษาคู่มือการพัฒนาตนเองชุดที่ 6 การประสานความร่วมมือพัฒนางาน
วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่
บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาแล้วให้ท่านสรุป และ
ตอบคำถามต่อไปนี้

1. ตามความเห็นของท่าน การประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับ
สถานศึกษาและองค์กรอื่น หมายถึงอะไร

.....
.....
.....
.....
.....

2. ตามความเห็นของท่าน การส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล
ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาหมายถึงอะไร

.....
.....
.....
.....
.....

3. ท่านคิดว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. ให้ท่านเลือกแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ที่ท่านเห็นว่าตรงกับทัศนคติของท่าน พร้อมอธิบายเหตุผล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ท่านคิดว่า องค์กรประกอบการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาควรประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ท่านจะนำหลักการประสานความร่วมมือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษามาใช้ในการบริหารงานวิชาการในหน่วยงานของท่านอย่างไรให้ประสบความสำเร็จได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบและคู่มือการพัฒนา

1. นายอดิพันธ์ ปากบารา
เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
2. ดร.พีรศักดิ์ รัตนะ
รองเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
3. ดร.ครรชิต วรธนะชา
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
4. ว่าที่ ร.ต. ดร.ธนุ วงษ์จินดา
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
5. ดร.รัฐศาสตร์ พาณิชย์พงศภัค
ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกปัญญา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
6. นายสยาม ปิยะนราธร
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
7. ดร.ภูวนาท บัณฑิตโต
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
8. ดร.พิมลวรรณ วรโชคทวีพัฒน์
ผู้อำนวยการโรงเรียนสมฤทัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
9. ดร.พิชญานัญ บุญแสน
ครูโรงเรียนเซนต์ยอแซฟกุฉินารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
10. นางสาวกิตติกาญจน์ อุตโท
ครูโรงเรียนเขาวงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพไหล	กรรมการ
ดร.ภัณฑรัักษ์ พลดี	กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี